

Anarkistisk tidning sedan 1898

BRAND

Brand

Tio år av kamp

2.2020

50 kr

2.2020

Tio år av kamp

Brandtal

Tio år av kamp bakom oss. Tio år av kamp framför oss. När vi skriver det här Brandtalet har 2020 precis satt igång på allvar, med en pandemi som när tidningen väl distribueras kommer att ha hunnit mycket längre. Vem vet hur situationen ser ut om bara en månad, för att inte tala om ett år eller tio. Tiden går snabbt nu, tankar, handlingar, lagar och institutioner blir obsoleta innan vi vet ordet av.

Tiden går också långsamt. Gamla debatter återkommer ständigt i nya former. Gamla segrar måste försvaras eller vinnas åter. När vi blickar tillbaka på tio år med Brand, tiden efter att den nuvarande redaktionen nystartade tidningen 2010, ser vi inte bara förändring utan också kontinuitet. Makt, utsugning och förtryck består, om än i ständigt muterande former. Består gör också kamp och motstånd. Only faces ever change, the song remains the same.

Arabisk vår och torgockupationer. Identitetspolitik och feministiska partier som blommade en sommar. Grexit och Brexit. Vänsterpopulism och högerpopulism. I det här numret tittar vi tillbaka på vad som hänt, i ljuset av den framtid vi är på väg in i nu. Och vi försöker förstå vår upptagenhet av att periodisera – varför detta ständiga tal om konjunkturer, cykler och vågor?

Är det verkligen något nytt som träder fram eller är berättelsen om brottet mest ett försök att skapa det man själv är ute efter? Vi låter inte tidsmetaforerna styra, utan tänker använda dem inkonsekvent efter vad som passar oss.

Som strategier för förändring snarare än ofrånkomliga sanningar som inte kan påverkas.

Brand fortsätter också att förändras, samtidigt som mycket är sig likt. De olika teman som tidigare dominerat större delen av tidningen blir mindre. Istället kommer en ny sektion, "I rörelse", att inleda varje nummer, med intervjuer och rapporter från aktuella kamper och händelser. I slutet av tidningen lämnar vi mer plats till insändare, recensioner, trams och allvar. Där blir gränserna mellan läsare och skribenter härligt otydliga. Vad tycker du saknas i Brand? Skapa det, skicka in det, beskåda det i tryck.

Sedan 2010 – eller egentligen sedan 1898 – har Brand varit en röst underifrån och en röst inifrån. Inifrån de kamper, rörelser, subkulturer och miljöer som utmanat makt och ordning, stat och kapital. Den som bär på verkligt hat har verkligen förstått, och det är likgiltigheten, inte hatet, som är kärlekens motsats. Vi beger oss in i ett nytt årtionde, men egentligen är det bara en fortsättning, den senaste i raden av metamorfoser.

"Brand är allt en seglivad tidning", står det i Brandtalet till #1 2010. Hemligheten är att Brand aldrig gått att separera från de rörelser tidningen gett röst åt. Vi agerar och organiserar inte för att vi läser och skriver – vi läser och skriver för att artikulera våra handlingar och vår organisering. Syftet är inte att tolka världen, det är att förändra den. Tio år av kamp bakom oss. Tio år av kamp framför oss. Länge leve vi.

INNEHÅLL

2.2020 Tio år av kamp

1	Brandtal	<u>38</u>	Villkorad solidaritet Ingen människa är illegal Stockholm
3	Laglös aktivist sökes	<u>42</u>	Målet är frihet, medlet är media Rebecka Roxy Engvall, Evelina Mohei, Marjo Palokangas, Volodya Vagner, Julia Wedberg, Jekatatina "Katja" Aleksandrova, Pavel "Pasja" Nikulin, Vitalia "Vita" Tjiknajeva, Pjotr Torkanovskij
4	Välkommen till mitt Coronaspel! Kao Seth		
5	Kollage Mika Wiborgh		
6	Brands bästa korsord någonsin Tragret Matcher	<u>54</u>	Tio år av eurokris Tor Gasslander
7	Serie: Så överlever du på jobbet Henrik Bromander	<u>58</u>	Ordlista
8	I rörelse: Organisering på arbetsmarknadens bakgård Intervju med Emil Boss Tommy Sundvall	<u>60</u>	Klassen emot samhället Viktor Mauritz
10	I rörelse: Stoppa Preemraff! AG Hedvig	<u>66</u>	Den känsllosamma ekonomin Liza Jakobsson
12	I rörelse: Silvia Paloma Madrid	70	Poddguide
16	I rörelse: Kvinnornas strejk fortsätter Intervju med Magda Malinowska Julia Lindblom och Liza Jakobsson	72	En risig recension av samtidsdebatten Linda Boodh
20	I rörelse: Vi utkämpar en hemlig kamp mot patriarkatet varje dag Intervju med Sveta Nartakhova Julia Wedberg	73	Recension: Hegemony How-to Christian Tengblad
22	Test: Vilken Brandläsare är du?	75	I want to know what love is eller Det kunde vara du och jag mot världen, Bosse Per
26	Cykler av kamp, vågor av motstånd Mathias Wåg	78	Kollage Mika Wiborgh
30	Identitetspolitikens decennium Intervju med Tilda Miranda Cox	79	Historiska Brand: Brandtal från 2010
34	Vad hände med F!? Intervju med Anna Klara Bratt Julia Wedberg	80	Korsordsfacit

Illustration: Tommy Sundvall

Laglös aktivist sökes!

Våra vänner från TV hörde av sig med en chans för en lyckligt lottad aktivist att få vara med i en dokumentär med ingen mindre än Peter Jihde!

Jihde är som känt sympatisör av den subversiva politikens främsta fanbärare: den laglösa aktivisten, och vill nu få kontakt med just *dig!*

Bryter du gärna mot lagen i politiska syften, höga som låga, goda som onda? Skulle du beskriva dig som någon som "gör en grym molotov cocktail"? Hör då av er till oss så vidarebefodrar vi er ansökan.

Läs mailet nedan.

OBS! Vi fick detta på riktigt. Det är inte ett skämt. Ansökan görs på eget bevåg. Tidningen Brand tar ej ansvar för eventuella gryningsräder av SÄPO.

Intervju?

2020-02-18

Avsändare: [REDACTED]

Mottagare: info@tidningenbrand.se

Hej!

[REDACTED] heter jag och är journalist. För tillfället jobbar jag som researcher på ett produktionsbolag. Vi gör ett program med Peter Jihde, en dokumentärserie, och där är ett tema är aktivism.

Vi letar efter någon att intervjua kring aktivism och då i synnerhet någon som inte drar sig för att bryta mot lagen, i ett gott eller högre politiskt syfte. Jag kanske är helt fel ute när jag kontaktar er – i så fall ber jag om ursäkt. Men jag undrar om ni känner till en aktivist som jobbar på detta sätt och kan tänka sig bli intervjuad. Det kan ske anonymt.

Bästa hälsningar,

[REDACTED]

Spelmakare:
Kao Seth

Välkommen till mitt Coronaspel!

För dig som älskar samhällsanalys
på amatörnivå

Det bröt ju ut en stor fejd mellan två apstammar
i Thailand som annars levt i harmoni. Detta då det
i och med Coronaviruset inte längre fanns några
turister som matade dom. En kedjereaktion,
helt enkelt.

Spelet går därför ut på att man skriver ner en första
konsekvens av Corona och sen får någon annan ta vid
och säga vad följdreaktionen på det blir och sen är det
bara att fortsätta.

Jag lägger ut några pjäser och sen får vi väl se om
någon vill vara med!

Spelregler

Spelet har fått
5/5
av "Rappakaljas vänner"
✓✓✓✓✓

Kao Seth

Alla köper toalettpapper...

Alexander Sand

..i bristen på toalettpapper ökar försäljningen av bidéer
med följderna att ...

Anton Cumléus

..Frankrikes bidéproduktion ökar, och fransmännen
hävdar legitimitet som kulturbärare av korrekt
toaletetikett...

Kao Seth

..vilket får japanerna att bli RASANDE eftersom de
anser att den moderna världens toalett bör innefatta
fjärrkontroll men då påstod plötsligt...

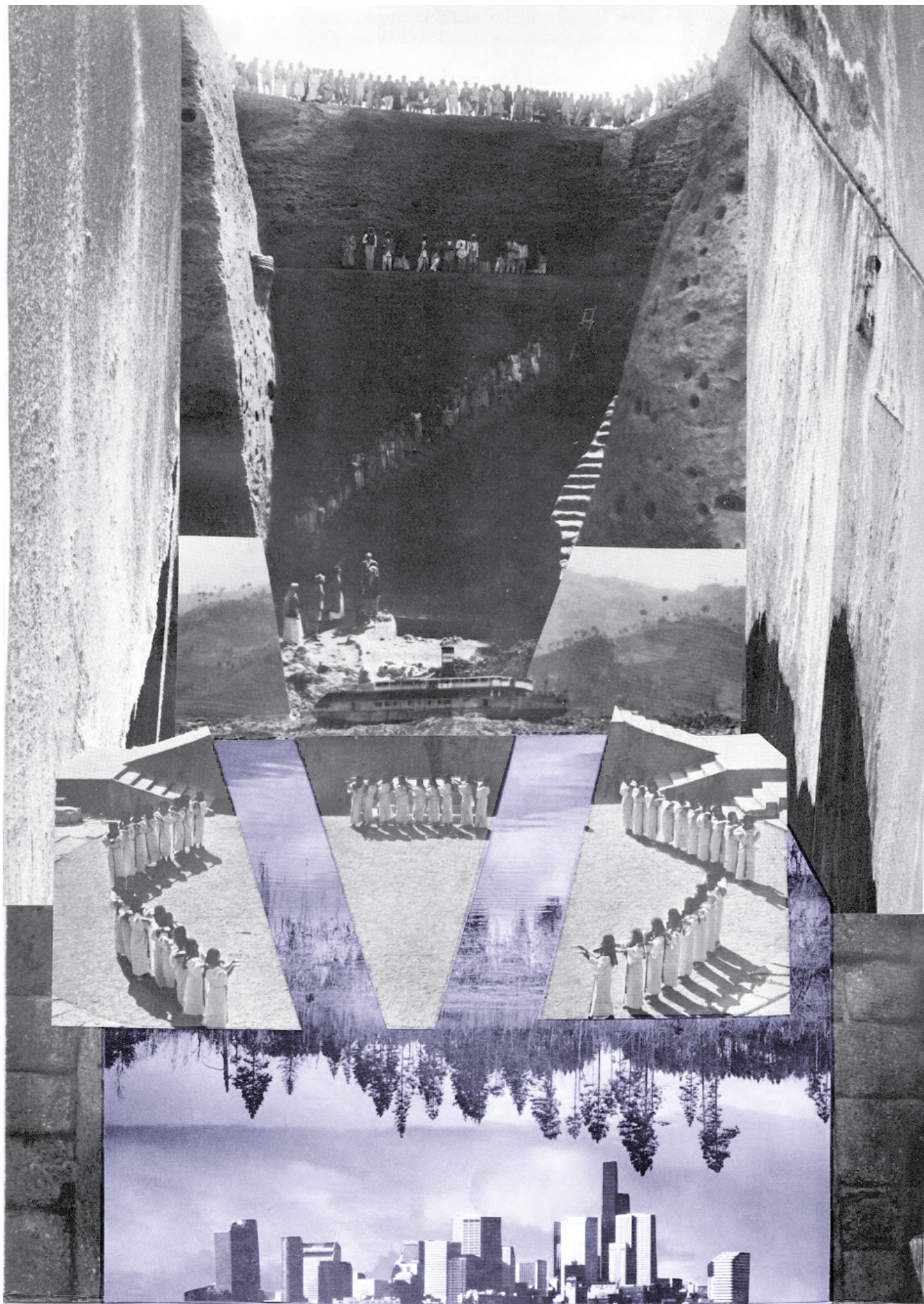
Anton Cumléus

..Trump att amerikanerna uppfunnit DEN BÄSTA
toaletten, med strömförande sladdar och sprutande
vatten från 10 olika guldförsänkta håll. Genast så...

Kao Seth

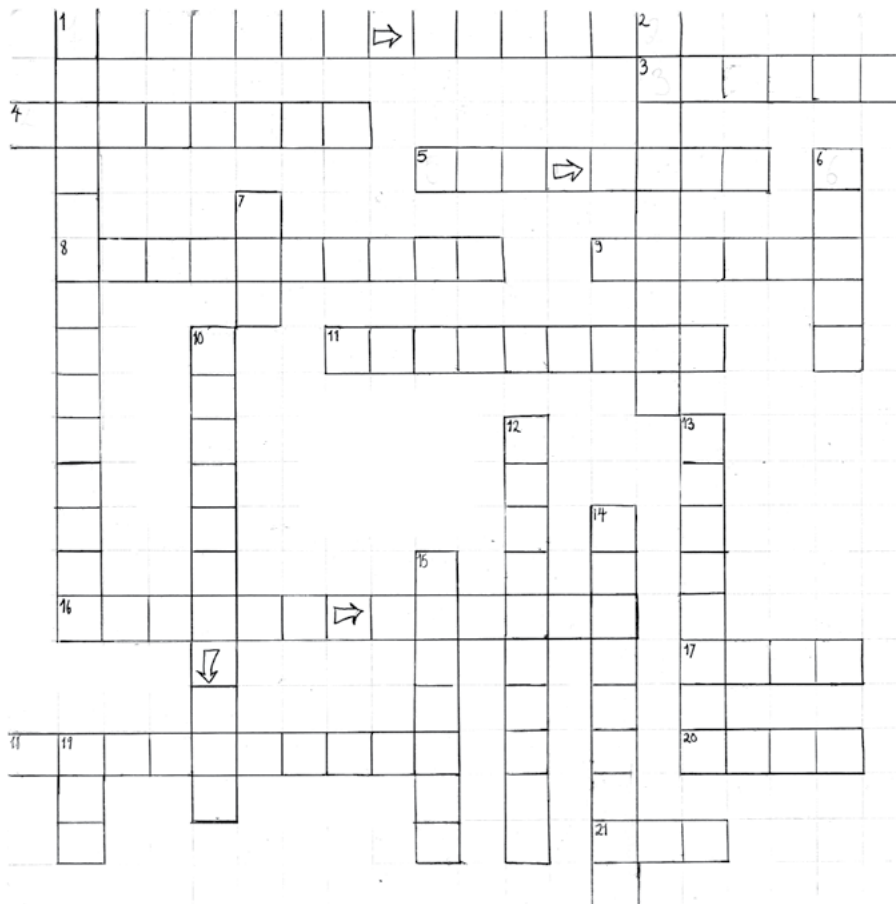
..kunde hela gruvindustrin ge sig i kast med att bygga
dessa skönheter som naturligtvis inte funnits vid
tidpunkten för uttalandet. Men vad dom inte tänkte på
var att...

Brands bästa korsord någonsin

Vågrätt:

1. Årtiondets preventivmedel
3. En sådan trädde Larsson över sitt ben
4. Han ställde arga snickaren mot väggen
5. Gig-ekonomins största fiende
8. Lamottes senaste fashionstatement
9. Modernt barnarbete
11. Hen blev catfishad av AFA Malmö
16. Polis med tveksamma familjeförhållanden
17. Han tog årtiondets dickpic
18. Läckbergs vårdcentral för överklassen
20. Rappande exploatör
21. Incest och nekrofiliförespråkare

Lodrätt:

1. Årtiondets repression
2. Gick back på stridsvagnsfej
6. Sade sig Kringlan vilja göra mot sin dåvarande chef
7. Wonderwomans sidehustle
10. Lanserade skönhetspiller och menscertifiering
12. Teodorescu och Bali påstods vara sådana
13. Här ägde årtiondets demonstration rum
14. Bjöd in politiker till Tel Aviv-fest
15. Vapentjej som sket på sig
19. Böghatare och ogiltig vigsselförättare

Facit finns på s. 80

SÅ ÖVERLEVER DU PÅ JOBBET

ARBETA LÅNGSAMT

MEN LÅT DET INTE GÅ UT ÖVER DINA KAMRATER

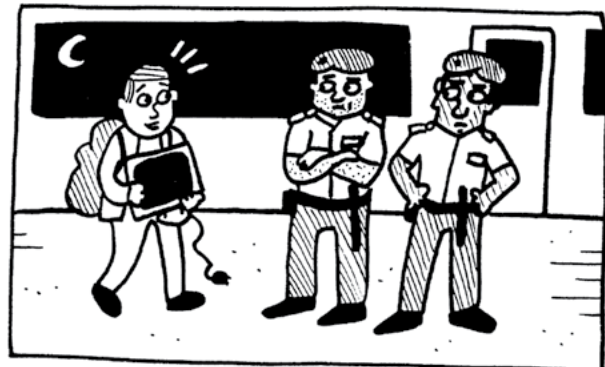
TA VILOPAUSER PÅ TOALETTEN

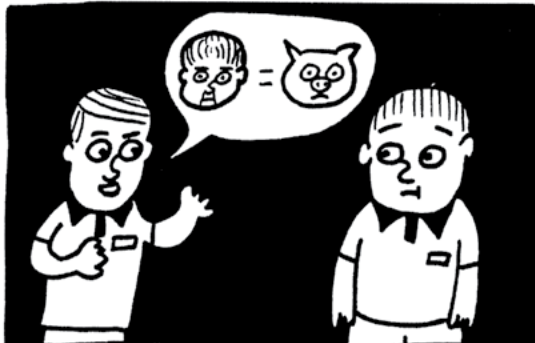
MEN VÄLJ EN NYSTÄDAD SÄDAN

SNO GREJER FÖR ATT DRYGA UT DIN LÖN

MEN TA INTE FÖR MYCKET

FINN GEMENSKAP I ATT PRATA SKIT OM CHEFEN

MEN PRATA INTE MED RYGGHUGGARE

Organisering på arbetsmarknadens bakgård

Intervju med Emil Boss, facklig samordnare i Stockholms LS
Text: Tommy Sundvall

Det är svårt att få till en tid för intervju med någon av de aktiva i Stockholms LS* migrantarbetargrupp. Inte för att de är ovilliga att prata med Brand, utan för att gruppen just nu har fullt upp. Vi fick till slut till ett samtal med Emil Boss, facklig samordnare i Stockholms LS och en av de som ansvarar för arbetet.

Vill du berätta lite om vad ni gör?

Arbetet har lite olika delar. Vi har dels öppet hus då man kan komma hit för facklig rådgivning även om man inte är medlem i Stockholms LS. Vi har också hävt karensen på två månader för fackliga ärenden som gäller löneskulder.

Vilken karens menar du?

Som ny medlem får du i vanliga fall hjälp med fackliga ärenden först efter två månader.

Varför har den hävts för migranterna?

För att det är exkluderande att migranter ska behöva vara med två månader innan de kan få stöd. Kommer man hit som migrantarbetare får man ofta problem direkt. Det finns få

arbetsplatser där allt är frid och fröjd, det är vanligt att folk inte får lön alls, de hamnar snabbt i ett väldigt utsatt läge. Därför har vi valt att ändra karensregeln.

Jag har sett på sociala medier att ni gör informationsfilmer, kan du berätta lite mer om dem?

Vi har gjort filmer på flera olika språk. Dagen efter att vi lade ut en film på spanska ringde tre personer som hade sett klippet och ville bli medlemmar. Så gott som varje vecka vill folk gå med efter att ha sett någon av filmerna. Man märker hur svältfödda arbetare är på information på sitt hemspråk. Till exempel har vi en medlem som tidigare varit med i Byggnads, men som kom till oss för att ingen på Byggnads kontor kunde prata med honom

på spanska, vilket förstås gjorde det svårare för honom att få hjälp.

Hur många ärenden har ni drivit än så länge?

Vi började i september förra året. Vi har bland annat haft åtta fall där migranter inte har fått lön alls, vilket är en form av människoexploatering: de används som rena slavar. Det vanligaste fackliga ärendet är att en person som arbetar inom byggbranschen inte har fått lön på flera månader. Ibland har hen aldrig fått lön alls. Vi har värvat 45 spanstalande medlemmar till Stockholm LS genom detta arbete. Det är en enskild spanstalande person som stått för de värvningarna. Med ganska små medel kan man göra mycket.

Inom vilka branscher pågår detta arbete?

Bygg, restaurang, städ och ett gäng lastbilshafförer jobbar vi med just nu. SAC hade faktiskt exakt den här verksamheten för tio år sen, i typ samma branscher, med framförallt spanstalande arbetare. Jag var väldigt aktiv då med, och jag kan inte minnas ett enda fall där någon sade "jag har inte fått lön över huvudtaget", som det nästintill uteslutande är nu. På den tiden var det felaktiga löner, OB som inte betalats ut, ogiltliga avsked och liknande, hela det fackliga spektrat fanns representerat. Nu är det bara ärenden med människor som inte får lön alls och är helt livegna och desperata. När vi tagit strid inom bygg så har alltid någon, en konkursförvaltare, underentreprenör, platschef eller liknande sagt att de tror det är organiserad brottslighet inblandad. Det är en väldigt mörk verklighet.

Har ni mött någon respons eller reaktion från andra fackföreningar? Inom till exempel byggbranschen har det ju pratats i många år om att det är svårt att nå migrantarbetare och om hur man ska säkerställa att de inte far illa, inte utnyttjas, att löner inte dumpas och så vidare?

Vi har haft kontakt med aktiva i andra fackföreningar, till exempel deras skyddsombud. Den känsla jag får av alla samtal är att vi gör gemensam sak mot den här arbetslivskriminaliteten. Jag har inte stött på någon kritik

eller revirtänkande från andra fackföreningar, utan det här är ju problem vi gemensamt identifierat och arbetar mot.

Varje gång vi har protesterat vid byggen har arbetarna hejlat på, gjort tummen upp och så vidare. På en arbetsplats sade en platschef att vi borde stoppa lastbilarna. När vi gjorde det sade förarna "shit vad bra, ta tid på er". Den här skiten som drabbar människor så hårt är förödande för hela branschen. Och det vet alla. Det här är inte en fråga om lönedumping, utan riktigt slavarbete då de får inte lön alls. Det går inte att konkurrera med.

Om man inte hjälper människor som blir lurade spär man på den här osunda konkurrensen mellan folk. Man måste även försvara papperslösas rätt att få lön. Någoting jag har märkt är att folk inte förstår hur många som inte har valt att vara papperslösa, de blir ofta lovade arbetstillstånd, alla pappren klara och så ska de bara hit och jobba. Många blir förda bakom ljuset och kommer hit och får jobba väldigt hårt utan att få en spänn i lön. Som slavar, som sagt.

Hur gör jag för att bli aktiv?

Vi träffas i Stockholms LS lokal på Sveavägen 98 varje onsdag kl. 16.00–18.00. Du behöver inte vara medlem i SAC, det är bara att komma och lyssna och vara med. Om du pratar ett annat språk än svenska och engelska är det jätteuppskattat. Det krävs inga förkunskaper, vi lär oss av varandra. Det är solidaritet i praktiken.

Tommy Sundvall ingår i Brands redaktionskollektiv och brödjobbar för en av Sveriges rikaste familjer

---

★ Stockholms LS (Lokala Samorganisation) är en lokal fackförening inom SAC Syndikalisterna.

Stoppa Preemraff!

I början av mars samlades delar av den svenska klimatrörelsen i Lysekil för att protestera mot utbyggnaden av Preems oljeraffinaderi. Aktionsgruppen Hedvig berättar för Brand om protesterna och frågans betydelse.

Kan ni berätta kort om bakgrunden till protesterna?

Konflikten kring Preems oljeraffinaderi i Lysekil tog fart 2018, när Mark- och miljödomstolen godkände företagets ansökan om expansion. Expansionen skulle innebära att anläggningen dubblar sitt årliga koldioxidutsläpp till 3,4 miljoner ton och därmed blir landets överlägset största enskilda utsläppare av koldioxid. De drivmedel som raffinaderiet producerar kommer i sin tur resultera i ytterligare utsläpp av omkring 50 miljoner ton koldioxid per år vid förbränning. Investeringen i en expansion kommer dessutom högst troligt innebära en förlängning av vårt samhälles fossila beroende.

Efter protester och överklaganden i den lägre instansen beslutade Mark-

och miljööverdomstolen slutligen att testa fallet. I samband med det beslutet valde regeringen att lyfta frågan från domstolen till sitt eget bord, vilket är unikt. Motståndet har inte bara rört Preemraffs klimatpåverkan, det är även en närmiljö- och hälsofråga. Utöver koldioxid släpps också ämnen som svaveloxider, kväveoxider och bensen ut, vilket har resulterat i förhöjd förekomst av cancer i området kring raffinaderiet.

Domstolsförhandlingarna hölls 10–12 mars i Lysekil, klimatrörelsen arrangerade i samband med dess start en manifestation i staden.

Vilka organiserade den och vilka var målen?

Kampanjen Stoppa Preemraff består av ett väldigt brett nätverk

av organisationer och individer – allt från radikala klimatgrupper till Naturskyddsföreningen och Jordens Vänner. Protesterna i Lysekil hade som syfte att visa att motståndet mot raffinaderiets utbyggnad är stort, samt ge stöd till de personer och organisationer som under förhandlingarna förde motståndets talan i rätten.

Men protesterna handlar också om mer än det specifika fallet Preemraff. Det handlar om att försöka bryta den globala epidemin av investeringsstöd till fossilindustrin. En rapport från det Internationella energirådet 2018 visade att andelen nyinvesteringar som gjordes inom energisektorn som tillföll fossila projekt ökat de senaste åren till 59 procent. En expansion av raffinaderiet skulle ytterligare bidra

till den ökningen. Att pengar pumpas in i fossilindustrin är centralt för dess överlevnad. Därför arbetar Preem och industrins lobby extremt hårt för att genom greenwashing och löften om arbetstillfällen få till ett tillstånd för projektet. Kampen mot Preemraff är en extremt viktig kamp, för klimatrörelsen i Sverige såväl som internationellt.

Vad hände under dagarna?

Protesterna ägde främst rum på tisdagen 10 mars, förhandlingarnas startdag. Programmet var fullspäckt: debatter, workshops, musik och tal fyllde Rosvikstorget och ett intilliggande hotell med hundratals demonstranter. Dessutom hölls två demonstrationer. Vid halv åtta på morgonen avgick ett första tåg från torget till Oscars, fastigheten där förhandlingarna hölls. Efter lunch avgick ett ytterligare demonstrationståg, organiserat av Extinction Rebellion, ut till raffinaderiet. Det var ett tåg präglat av slagord, mingel, fikapaus och regn. Väl framme hölls en kort manifestation utanför fabriken portar.

De resterande två dagarna handlade enbart om förhandlingar. Enligt Naturskyddsföreningens klimatchef blev det under dagarna uppenbart att Preem har väldigt låga ambitioner i klimatfrågan. Den förväntade utsläppsnivån har sänkts till 2,7 miljoner ton koldioxid/år, vilket de menar ska sänkas ytterligare med hjälp av koldioxidinfångning – en teknik de ännu inte testat. Företaget har i sin marknadsföring kommunicerat en ambition om att öka sin produktion av biobränsle, utan att veta om anläggningen klarar av en sådan produktion och utan att veta var tillräckliga mängder biomassa ska köpas från.

Preem vägrar dessutom ett villkorat tillstånd baserat på deras egna ambitioner och löften om klimatåtgärder. Deras löften kommer nämligen med en viktig klausul: om de löfena visar sig tekniskt omöjliga eller riskerar lönsamheten vill de kunna stryka dem och bedriva verksamheten oavsett klimatpåverkan.

Preem ser också en risk i att låsa sig vid några villkor, då de hoppas kunna se en framtida regering med lägre klimatambitioner än den nuvarande som därmed skulle kunna ge företaget färre

Foto: Fältbiologerna

restriktioner. Man får förmoda att "en framtida regering" i det här fallet syftar till en M+KD+SD-regering, en extremhögerallians till fossilkapitalets försvar.

Efter att domen kommer – vad händer sen och vilken är nästa stora klimatkamp under året?

Det var enbart domstolsförhandlingar som hölls i Lysekil, själva beslutet ligger hos regeringen. Domstolen ska ge ett yttrande 15 juni, efter det följer beslut från regeringen. Det är svårt att förutse resultatet, men oberoende av utslaget fortsätter kampen mot Preemraff. Antingen för att sabotera expansionen, eller för att arbeta för en nedstängning av den nuvarande anläggningen. Aktioner mot Preem framöver är alltså önskvärt oavsett regeringens beslut.

Vid sidan av Preemraff arbetar vi i AG Hedvig just nu med att mobilisera inför massaktionen Shell Must Fall i Haag, Nederländerna 18–19 maj. Är man intresserad av att följa med dit, eller bara vill veta mer, går det utmärkt att lyssna på vår podd *Klimatet eller kampen om tiden* där vi snackar om actionen! (*Klimatet eller kampen om tiden* hittar du bland annat på tidningenbrand.se/podd/, reds. anm.)

Aktionsgruppen Hedvig arbetar för att med kunskap och aktion som vapen konfrontera det de ser som orsaker till klimatförändringar.

Silvia

Text: Paloma Madrid

Översättning: Maria Matri Iglesias Peralta och Alicia Olivas Del Pozo

Paloma Madrid träffar den 73 åriga aktivisten Silvia från Maipu i Santiago de Chile på ett feministiskt och plurinationellt möte inför en manifestation den 8 mars. Silvias politiska livshistoria och punkiga energi förtrollar Paloma, som känner sig tvungen att få prata med henne.

Inom den senmoderna kapitalismen, vars bio-medicinska och sexuella industri formar och reglerar våra kroppar, blir vetenskapen vår religion. Teoretiker, aktivister, konstnärer, häxor och andra som bär på kvinnligt kodad kunskap blir raderade ur offentligheten, hotade och ibland till och med mördade.

Silvia är arbetare, 73 år gammal och ursprungligen utbildad till neurolog. Hon bor i arbetarklass-kvarteret Maipu i Santiago de Chile. Hennes politiska livssaga och punkiga energi förtrollar mig och förvandlar mig till en annan, för alltid. Jag behöver prata med henne, jag blir kär. Silvia kommer att bli en av alla de mödrar som omfamnat mig.

Vi sätter oss under ett vackert träd, jag tar fram min telefon och frågar om jag får intervju henne.

Vi har träffats på det plurinationella feministiska mötet som arrangeras av 8M, en feministisk organisation och huvudarrangör för det militanta 8 mars i Santiago de Chile. Mötet har det uttryckliga målet att den 8 mars samlas kring kampen för en ny chilensk konstitution. Att en gång för alla avskaffa den nyliberala ordningen och utrota resterna från pinochets fascistiska och nyliberala diktatur. Det är det andra mötet i ordningen. 8M har blivit en mötesplats där alla de oberoende feministiska organisationerna för kvinnor, transpersoner, intersexuella, lesbiska, bi, pansexuella, icke-binära och queers har kunnat samlas. Deltagarna kommer från alla olika folk och territorium som finns representerade i Chile.

Vi befinner oss vid den konstskola där poeten, aktivisten och läraren Victor Jara tillfångatogs av diktaturens militär år 1973. Det känns inte som en

slump. Den energi som strålar från Silvia säger mig att hon levtt alla sina 73 år genomsyrad av konsten som motstånd.

Silvia: Under tiden som Unidad Popular styrde var vi alla politiska genom konsten och sången, både kvinnorna och ungdomarna. Det var i allt detta som även Victor Jara dök upp. Chile är poeternas hemland. Det är något som vi har medfött inom oss. Jag vet inte varför men det kan vara på grund av våra förfäder, Mapuches, som vi värdesätter jorden, kärleken, växterna och luften så högt.

Du vet att poeten Neruda sa "Luft sälj inte ut dig, låt dem inte komprimera dig och inte heller göra piller av dig." Den dikten visar jag alltid för mina flickor när de tycker att det är för varmt. Då säger jag till dem "ack, blås sommarvind! luft sälj inte ut dig själv, låt dem inte komprimera dig eller göra piller av dig." Och på det sättet lär jag mina barnbarn och mina barnbarns vänner vad våra förfäder lärde oss, genom poesin. Alltid poesin.

Paloma: Vilka slags motaktioner är du del av?

Silvia: Jag följde med kamraterna som gjorde Tysthetens marsch. Vi marscherade och kom ända fram till La Moneda. Vi gjorde en dramatisering av att militären sköt mot våra ögon. Vi sprang och täckte våra ögon medan andra bars bort. Allt detta dramatiserades men ingen av oss är skådespelerskor, utan det skedde bara. Varför? Jo, för att vi är annorlunda från männen.

I förorterna håller folk också på att lära sig att uttrycka sig så som performancekollektivet Las Tesis gör, de improviserar. Även mina flickor improviserar protestramsor när de inte vill bädda sina sängar. Jag har två barnbarn som är tvilling-systrar och två barnbarnsbarn som är pojkar. Alla gör de olika uppträdanden där de spelar upp hur de vägrar att göra det jag säger åt dem att göra.

Unidad Popular: Folkliga enheten, mer känd som UP var en vänster-center partikoalition bildad i Chile år 1969.

La Moneda: presidentpalatset i Chile.

Tysthetens marsch: En demonstration i tystnad som gjordes i Chile efter den 18 oktober 2019, mot tortyr, mord, våldtäkter och de som försvann under Piñera regeringen. Den första Tysthetens marsch i modern tid gjordes 1968 i Mexico organiserat av Universitet Studenterna från Puebla, Mexico.

När vi går på möten tillsammans med andra kvinnor från förorterna tar de med sig sina barn och i barnens lekar tar de efter vad vi gör. Det är inte så att vi styr barnen så som svinen i regeringen menar. De ser och lär bara, de identifierar sig med det vi gör.

Jag är emot patriarkatet, mot kyrkan i huvudsak, som är de första att förmedla dess makt. Att kvinnan ska föda med smärta, att du ska hamna i helvetet. Det är den sortens patriotism jag är emot, den typen av patriarkat. Alla de saker som mina performancekamrater gör följer jag med på. Eftersom de nu känner till mig frågar de mig: "Silvia! vi ska göra det här och det här, kommer du?" "Okej, säger jag. Såklart jag kommer." Jag tillhör också en politisk församling i Maipú. 18 oktober heter den.

Las Tesis: Ett performancekollektiv från Valparaiso, Chile som inspirerades av den Latinamerikanska feministiska antropologen och aktivisten Rita Segatos böcker. De skrev och gjorde koreografin till den världskända flashmoben *Un violador en tu camino – En våldtäktsman korsar din väg*.

Eftersom jag har en bakgrund i Unidad Popular, som jag sagt tidigare, där vi uttryckte allt genom måleri, konst och sånger så var det naturligt att på olika sätt föra in det bland massorna igen.

Paloma: Vad tycker du om det här mötet?

Silvia: Det är viktigt att komma. Jag var med på det första mötet och tänkte att 8 mars är en mycket viktig dag i den här tiden av uppror. Det här är ingen social explosion, utan en folklig resning. En social explosion är en annan sak, nu har istället hela folket gjort uppror, till och med de rikare delarna av befolkningen. Varför även de rika? Jo, för att de ser naturens och naturtillgångarnas förstörelse. Vi andra tvingas kämpa på grund av hungern, kvinnorna i förorterna på grund av barnens hunger. Så en folklig resning har växt som fortfarande pågår. Folket är rädda men med en enad röst skanderar de ändå "vi måste gå, vi måste gå till torget!". Och alla som kan går i väntan på 8 mars.

---

18 oktober: Det datum då folkets resning och protesterna i Chile inleddes, den utlösande faktorn var höjda priser i kollektivtrafiken, pensionssystemet och ekonomiska ojämlikheten som pågått sedan Chiles konstitution skrevs om 1980 med nyliberala förtecken under diktatorn Augusto Pinochet.

Överallt i Maipú väntar folk och pratar om att vi kommer att demonstrera. Vissa förstår inte att den här kvinnodagen är en del av en större social händelse. Att resningen äntligen kommer att göra den 8 mars extra viktig och en del i ett, på riktigt, omvälvande folkligt uppror. Det är nu vi har chansen.

Aktivism är det jag huvudsakligen ägnar mig åt dessa dagar. Jag deltar i allt som har en artistisk utformning, allt som använder konsten och sångerna. Jag skrev bland annat sången om det nyliberala pensionssystemet – "Imorse bestämde jag mig för att få ett slut på AFP". Folket tyckte om sången och det skedde ett uppträdande i tunnelbanan utifrån den. Sången väckte passion och ledde till att fler anslöt sig. Gnistor väcktes – "Vi skulle kunna göra det här!". Det är så vi kan samlas genom konsten, och AFP-sången lever vidare. Jag baserade den på musiken från låten *Bella Ciao*, jag älskar den sången, den rör vid min själ. Förstår du?

Paloma: Ja...

Silvia: Jag tänker på när de sjunger *Bella Ciao* i tv-serien *La casa de papel*, hur det far en rysning genom en redan när de börjar sjunga den bara lågt. Det är otroligt vad den drabbar en. Det är därför jag tycker om konsten, för allt den kan förmedla.

Paloma: Vilket frö skulle du vilja så i framtiden?

Silvia: Först och främst motståndets frö. En måste göra motstånd och aldrig låta sig köras över, aldrig. Även om jag tvingas leva i hunger en dag finns det alltid en annan dag. Det kan gå en, två, tre dagar med hunger och svårigheter men det kommer alltid ett nytt frö och du kommer att kunna klara dig ändå. Jag tänker att en måste dela med sig och ta bort värdet i det materiella, en dag har du och en annan dag har du inte.

Efter Pinochets statskupp följde jag inte med min partner ut i exil. Patrioterna i honom kom

---

18 oktober i Palomas intervju: Coordinadora por la Libertad de los Pisionerxs Políticxs 18 de Octubre. En organisation som jobbar för att frigge alla de 19000 tusen politiska fångar som fängslats från den 18 oktober och framåt.

**”Jag följde
med kamraterna
som gjorde
Tysthetens march.
Vi marscherade
och kom
ända fram
till La Moneda.”**

fram under krisen, han blev en levande måltavla och blev tvungen att ge sig av. Han ville hemskt gärna ha med mig men jag påminde honom om den pakt vi gjort när vi först gått med i Unidad Popular. Att om motståndarna och den Amerikanska imperialismen gjorde en statskupp – Tänk att vi pratade om statskuppen innan det hade skett! – skulle den som fortfarande levde stanna här. Den som behövde fly skulle fly och den andre skulle stanna och göra motstånd så länge den kunde. Trots det ville han tvinga mig att följa med. Men jag sa ”nej, du är i livsfara inte jag, jag stannar. Den här lägenheten måste betalas av tills du kommer tillbaka och alla drömmar som aldrig uppfylldes måste hållas vid liv. Det var det som var paktens.” Och jag krävde att vår dotter skulle stanna hos mig och inte lämna landet. Hon hade sina mor- och farföräldrar här, jag kunde inte låta henne slitas upp med sina rötter på det sättet.

Under tiden innan diktaturen fanns det en sådan levnadskraft och framtidstro. Vi kvinnor ville få många barn för att sprida den nya människan. Jag ville skaffa många barn med honom, men så kom diktaturen och den nya människan började mördas. Jag gjorde en abort på grund av statskuppen, det var en omöjlig tid att vara gravid. När han flydde sa jag till honom – ”Jag ska tala om en sak för dig. Om du inte kommer

tillbaka och jag har möjlighet att få ett barn till så kommer jag skaffa ett ändå. Och jag kommer att hitta någon att ha det med.” Han svarade ”okej, skriv in barnet i äktenskapsboken så att båda barnen får mitt efternamn.” Jag fick ett nytt barn, men jag gav det aldrig hans efternamn. För han höll aldrig sina löften, inte på det sättet som han gjorde när han var här. Det danska systemet tog honom ifrån mig. Därborta i Danmark glömde han oss. Men jag glömde aldrig, jag har gjort allt vi lovade när vi tog det första steget in i Unidad Popular. Och här står jag i dag. Det är därför jag grät när det för en stund kändes som att en militant 8 mars inte skulle bli av, för det är nu det gäller. Kan du tänka dig, om vi skulle bli de som avsätter Piñera och att upproret skulle utmynna i en generalstrejk som en följd av det vi har gjort! Det är det som jag väntar på, det jag vill, exakt det. Det är därför är jag här idag.

Paloma: Tack.

Paloma Madrid är dansare, koreograf, konstnär, aktivist och mamma. Efter pandemin arrangerar hon med två andra konstnärer en utställning med namn Silvia på galleriet NUDA i Stockholm.

Kvinnornas strejk fortsätter

Intervju med Magda Malinowska
Text: Julia Lindblom och Liza Jakobsson
Översättning: Aleksandra Racuchówna
Illustration: Aliz Kivelä

Efter protesterna som mobiliserade kvinnor i Polen mot inskränkningar i aborträtten under 2016 startades flera andra initiativ. Aktivisten Magda Malinowska gjorde en dokumentärfilm om kvinnor inom barnomsorgen som organiserade sig för bättre arbetsvillkor i staden Poznań.

Redan 2011 mötte aktivisten och dokumentärfilmaren Magda Malinowska kvinnorna som tar plats i filmen *Kvinnornas strejk fortsätter*. Det var under en debatt om makthavarnas budgetprioriteringar i den polska staden Poznań. Magda Malinowska, som också är aktiv i det polska gräsrotsfacket Arbetarinitiativet (IP), har sedan dess följt kampen.

– Staden höll på att gå i konkurs eftersom makthavarna hade tagit stora lån för att finansiera ”investeringar”, till exempel EM i fotboll 2012, samtidigt som vårdinstitutioner runt hela landet var i kris, säger hon.

Barnomsorgen hade politikerna redan outsourcat till högstbjudande. Kvinnorna som arbetade inom omsorgen visste att detta betydde att de skulle få bära kostnaderna och försökte pressa

myndigheterna med olika icke-formella aktioner, som att blockera spårvägsrälsar och besöka politikernas möten. Men politikerna menade att de inte ville prata med en ”icke-formell” organisation, berättar Malinowska.

– Det slutade med att över hundra vårdarbetare blev medlemmar i IP och fortsatte striden som en del av fackföreningen, vilket gav dem mer makt.

Barnskötarnas kritik handlade dels om privatiseringen av omsorgen, men de kritiserade också att förskolan hade blivit dyrare för föräldrarna och krävde mer pengar till vårdsektorn generellt.

– När staden sa att de inte hade pengar för att möta deras krav, pushade aktivisterna sin agenda och svarade: det finns pengar men staden måste prioritera om, säger Magda Malinowska.

Det lockade supportrar, särskilt bland småbarns-föräldrar. Kommunens politiker kunde inte längre ignorera dem, eftersom stödet från stadsborna innebar kaos i staden. En koalition av arbetare, föräldrar, kvinnliga fackföreningsaktivister och feministiska aktivister formerades och jag var en del av den, säger hon och poängterar att striden om omsorgen fortfarande pågår och att det finns massvis med arbete att göra framåt.

Samtidigt var det någonting som hände under protesterna.

– Vi kunde krossa den tjocka väggen av ignorans hos makthavarna. Det här är en positiv och fruktbar upplevelse som vi måste dela med oss av. Vi pratar mycket om de misstag vi gör i vardagen och hur vi ska undvika dem. Den här berättelsen visar hur vi kan skapa en rörelse, hur vi kan använda makten vi har på arbetsplatsen för att påverka staden vi lever i.

Hon började filma det som skulle komma att bli dokumentärfilmen *Kvinnostrejken fortsätter*. Titeln anspelar på kopplingen mellan arbetsplatskonflikten i Poznań och den stora nationella mobiliseringen mot abortförbudet, *Czarny Protest* – De svarta protesterna, under 2016.

Demonstrationerna följdes av strejker och stödaktioner som att gå till arbetet svartklädd. De tvingade politikerna att lägga ner förslaget om ett totalt abortförbud. Magda Malinowska säger att den svarta proteströrelsen har varit viktig även för andra strider, eftersom den också grundar sig i socioekonomiska behov.

– Vi vet att ett abortförbud slår hårt mot arbetarklassfamiljer. De som är mer privilegierade har inga problem med att åka utomlands eller göra en "underground", illegal abort på svarta marknaden.

Abortförbudet innebar en mardröm för den stora massan av kvinnliga arbetare och protesterna handlade inte enbart om de politiker som drev på förslaget om abortförbud.

– IIskan riktades också mot tidigare politiker. Oppositionen försökte få protesterna att verka riktade endast mot det nuvarande regeringspartiet och kyrkan, säger Magda Malinowska.

"Vi kunde krossa den tjocka väggen av ignorans hos makthavarna."

– Kvinnorna på gatorna skanderade: "Ni har förstört hela välfärden och den sociala tryggheten i vårt land, vården funkar inte, den förväntade livslängden minskar, det finns inga pensioner, vi är på sjunde plats i världen när det kommer till antalet timmar människor är på arbetet, samtidigt som vi knappt tjänar någonting, hyrorna tar två tredjedelar av våra löner... Ni kan inte tvinga oss att föda barn under sådana förhållanden", berättar hon.

– Politiken i vårt land gjorde oss till billig arbetskraft på arbetsmarknaden. Vi vill inte vara billig arbetskraft även i hemmet. Ni kan inte tvinga oss att göra våra liv ännu mer gratis, säger hon och konstaterar att alla vet att den nuvarande politiska oppositionen inte har gjort någonting för att förbättra kvinnors position, utan också är ansvariga för dagens situation.

Kvinnorna som intervjuas i filmen beskriver hur många förskolor och daghem stängdes under 90-talet. Hur är situationen i Polen för arbetarna nu? Vilka kamper har vunnits?

– På en nationell nivå har investeringar i förskolan genomförts, men det är fortfarande inte tillräckligt. Partiet som styrde tidigare ströp kostnaderna och flyttade offentliga medel till näringslivet. Det nuvarande regeringspartiet har visat att skattepengar kan spenderas annorlunda. För första gången sedan omvandlingen till marknadsekonomin flyttades stora pengar till barnfamiljer, vilket verkligen har förändrat den materiella situationen för många.

Men det styrande partiets övergripande samhällsvision är väldigt patriarkal, tillägger hon. Omvårdnad ska skötas i "den privata sfären". Det läggs på hushållen och som en del av kvinnans uppgift i hemmen. Makthavarna är heller inte särskilt intresserade av en djupgående

social förändring, som att organisera arbetet utifrån arbetarnas behov, säger hon.

– Staten är inte villig att ifrågasätta den ordningen, det skulle ge oss allt för mycket frihet.

Magda Malinowska menar dock att hon ser en förändrad bild av vårdarbete och vården hos folk i Polen.

– Sakta men säkert blir det något mer än bara en kostnad som måste strypas. Det har kvinnorna åstadkommit genom sin konstanta kamp. Förutom förskolekonflikten gick även föräldrar till barn med funktionsnedsättning ut i strejk för att kräva lön för det arbete de utför i sina hem. Därefter strejkade kvinnliga socialarbetare, lärare, kvinnliga arbetare inom kultur och utbildningssektorn som jobbar på en minimilön i museum, bibliotek och kulturhus. Alla pratade de om exploateringen av de arbetande kvinnorna, om feminiseringen av professionen och plikterna och ansvaret som kopplas till omvårdnadsyrken, säger hon.

Det som diskuteras nu är nödvändigheten av att försvara frihet och demokrati när högerextrema krafter rotat sig. Men det är bara tomma ord säger Magda Malinowska.

– Vilken typ av frihet och demokrati är det vi ska försvara? frågar hon retoriskt.

– På arbetet har vi varken frihet eller demokrati, vi kan inte bestämma någonting och ingen bryr sig om det. Trots att våra villkor på arbetet i stort bestämmer under vilka villkor vi lever.

Magda Malinowska säger att syftet med *Kvinnostrejken fortsätter* är att visa arbetarkvinnornas perspektiv, förutsättningar och tolkningar av världen och sprida det i offentligheten. Det blir en motvikt till hur debatten kring kvinnors villkor har sett ut de senaste åren menar hon.

– Privilegierade feminister har fört fram sin väldigt smala agenda som om det skulle gälla för hela rörelsen. De övertalade oss att deras problem är rörelsens problem. De lyckades eftersom arbetarkvinnors röster inte finns med i det offentliga samtalet när kvinnors position i samhället diskuteras.

”Den här berättelsen visar hur vi kan skapa en rörelse, hur vi kan använda makten vi har på arbetsplatsen för att påverka staden vi lever i.”

Magda Malinowska säger att den mainstream-feminism som hörs framför allt kräver lika lön för män och kvinnor som arbetar på samma position. Det räcker det inte.

– Om vi ser till statistiken kan vi se att det innebär framför allt en reform av chefsposter, ledningar, styrelser och intellektuella för de redan privilegierade kvinnorna. Med den här filmen ville jag visa att vi arbetare inte är offer, vi vet allting om vårt arbete, vi vet vilka förändringar vi vill se, vi kan mobilisera – inte bara i kampen mot ett eller annat politiskt parti utan även mot exploateringen.

Julia Lindblom är journalist.

Liza Jakobsson är medlem i brandredaktionen.

Vi utkämpar en hemlig kamp mot patriarkatet varje dag

Intervju med Sveta Nartakhova, aktivist med i Evas revben
Översättning: Julia Wedberg

I ett land där det är lagligt att slå sin fru, men olagligt för kvinnor att arbeta med vad de vill måste feminismen vara strategisk. Julia från Brand intervjuade Sveta Nartakhova från det feministiska kollektivet Evas revben i Sankt Petersburg.

Vad är Evas revben?

Evas revben är ett feministisk, socialt och konstnärligt projekt som riktar sig utåt för att driva på och förändra opinionen genom att visa att diskriminering av kvinnor är ett nyckelproblem som påverkar varenda en av oss. Det påverkar alla! Och vi gör otroligt mycket för att lyckas med detta!

Vad gör ni då till exempel?

Vi använder oss av alla medel vi kan komma på. Vi gör filmer, skriver texter, organiserar demonstrationer, performance, ritar serier, håller föreläsningar, organiserar festivaler, forskar och skapar en plats för möten där vi kan dela erfarenheter och upplevelser med varandra. Vi utkämpar en hemlig, osynlig kamp mot patriarkatet och

könsstereotyper på en daglig basis. Och vi hoppas vinna en dag.

Du säger att ni utför en osynlig kamp, jag tycker ni verkar synliga? Tänker på det offentliga demonstrationerna och de flashmobs som ni gör?

Jag menar det mer som en metafor för allt vi gör. För oss är det också en kamp när vi visar en film om feminism för en stor publik. När vi gör det så slåss vi. Då utkämpar vi den här striden, men i det tysta.

Vad tycker du är viktigt och vad hoppas du på inför framtiden?

Det är viktigt för mig att alla kvinnor kan förverkliga sig på alla områden i samhället. Jag hoppas det kommer finnas fler projekt som vårt samt att

människor förstår att kvinnors rättigheter är viktigt för varenda en av oss. Sen hoppas jag på den feministiska revolutionen såklart!

Hur är det att driva feministiska projekt i Ryssland just nu?

Till att börja med finns det ingen lag i Ryssland mot våld i nära relationer, kvinnor är också förbjudna att jobba inom 458 yrken och skillnaden i lön mellan kvinnor och män ligger på 30 procent. Det är även så att psykologisk hjälp och stöd för utsatta kvinnor ofta är rent anti-feministisk.

Hur då anti-feministisk?

Psykologerna insisterar på att kvinnan måste rädda sin familj, vara en trogen hustru och mamma och vara mer

förstående mot sin man trots att han är en tyrann och förövre.

Vad måste göras?

För att lösa de här problemen krävs det att den feministiska agendan börjar redan i skolan. Att psykologstöd för utsatta kvinnor blir gratis och hjälper den utsatta kvinnan istället för hennes förövre. Det borde också införas gratis skyddshem för utsatta kvinnor. Det är också nödvändigt att lagen om hustrumisshandel görs om i enlighet med de förändringar som feministerna föreslår. I Ryssland finns det idéer om att en lag mot våld i nära relationer kommer splittra och förstöra familjer men egentligen skulle staten rädda kvinnors liv och hälsa genom en sån lag.

Prostitution är ett annat stort problem i Ryssland. Prostitution är slaveri och oftast är det kvinnor som utsätts för detta. Överallt i staden är reklam uppsatt för att locka män att köpa olika prostituerade. Och ingen förbjuder det – enligt min åsikt är detta hemskt och inhumant.

Vi i Evas revben berättar om de här problemen och går till botten med dessa

genom att utföra aktioner, skapa konst samt organisera stödgrupper för utsatta kvinnor.

Vad möter ni för repressioner?

Ett exempel är under första maj förra året då vi blev gripna av polisen när vi var på väg till en demonstration. Polisen höll fast oss på polisstationen i fyra timmar utan att förklara något. Det här året blev vi förbjudna att organisera en demonstration för kvinnors rättigheter. Då skapade vi en flashmob med runt femtio kvinnor med en massa trummor längs Nevskij prospekt. Då förföljde polisen oss och sa att vi bröt mot lagen och att vi inte hade någon rätt att befinna oss där.

Hur får ni ihop pengar till era projekt?

Det är den svåraste biten i vårt arbete. Vi existerar enbart genom donationer. Vi vänder oss till olika privatpersoner och grupper som kan ge oss ekonomiskt stöd.

Tack för att jag fick berätta om det här för er! Folk kan skicka pengar via vår Patreon eller Paypal nedan om de vill.

paypal.me/evesribs
<https://www.patreon.com/evesribs>

På plakatet står det: "Den 8:e mars i Bisjkek, sparkades kvinnor av poliser".

Julia Wedberg är medlem i Brandredaktionen.

Test:

Vilken Brandläsare är du?

När man sitter på kammaren och knåpar på sin brandtext är det lätt att undra om det ens är sådan här skit våra läsare vill ha. Vi funderade och funderade. Ska vi ha med mer poesi? Är det krångliga texter om Gramsci folket vill läsa? Eller ska vi publicera fler analyser av det politiska läget i Spanien? Men som rorsmannen sade, "Det duger inte! Det duger inte! Du måste undersöka! Du får inte prata strunt!" Så sagt och gjort tog vi oss an vår empiriska uppgift och genomförde en läsarundersökning. Den visade att våra läsare är hårdkokta radikaler i åldern 11–85 som går att dela in i fyra läsargrupper. Nu är bara frågan, vem av dem är DU? Samtliga alternativ är riktiga svar, från riktiga läsare.

1. Vad gillar du att läsa om i Brand?		2. Vad vill du se mindre av i Brand?	
A	"Jag läser aldrig brand. Den ligger framme en vecka och slänger den sen."	A	"Jag skulle vilja ha en tidning som luktar mindre"
B	"Serierna, texter som känns som att de inte sitter fast i någon sorts ortodox vänster-hegemoni. Anarko-anarkism :)"	B	"Mindre noveller och en massa tyckande från skribenter! Alldeles för mycket vurmande för STATEN! Känns som en snäll skoltidning när jag vill ha en käftsmäll."
C	"Filosofiska och ideologiska texter. Konst."	C	"Jag har tänkt på att det ofta finns en avfärdande ton när teoretisk litteratur recenserar eller diskuteras. Inte alltid, men lite för ofta mynnar det ut i att recensenten inte ser vad boken bidrar med och att recensenten inte förstår hur dess teorier ska omsättas i praktiken."
D	"Är texterna skrivna med en mänsklig röst och skrivna av människor som har breda livserfarenheter så är ämnet mindre viktigt. Verklighetens folk! =)"	D	"Torra långa texter som känns som akademiska hemtentor. Max en text som verkligen kräver koncentration per nummer tycker jag. Ni konkurrerar med instagram och tv-spel!"

3. Vad vill du se mer av i Brand?		4. Vad tycker du om poesi?	
A	"Snusk."	A	"En gång var det väldigt snuskigt, det gillar jag. Jag gillar snusk."
B	"Mer anarki och fulkultur. Vilket kommer medföra att vissa som skriver mycket tråkigt yligt blaj kommer skriva mindre och det man faktiskt vill läsa kommer det finnas mer av. Jag vill läsa mer texter från personer runt om i landet. Varför finns det tusen texter om Spanien?"	B	"Konsten är helt fantastisk!"
C	"Jag kan ibland sakna lite mer 'svåra' texter. Texter där en tänkare, akademiker eller ja, vem som helst skriver precis som den skriver och tänker – utan att försöka anpassa sig inför en tilltänkt publik"	C	"Det är bra att numren ofta innehåller poesi, kanske skulle litterär prosa vara malplacerat men jag skulle gärna se mer kultur generellt. Populärkultur hör dock 10-talet till, 20-talet är finkulturens årtionde och eftersom ingen vill kännas vid den är det bara för den som vill att lägga beslag på den! Jag skulle också gärna, vilket kan framstå som paradoxalt, läsa mer snustorr ekonomisk analys. Makroekonomi, no bullshit marxism osv. När jag skriver det här inser jag att det nog inte är något vinnande koncept jag föreslagit, men lite tråkigare och torrare kan tidningen nog bli utan att skrämja bort den mer livsbejakande delen av läsekretsen."
D	"Textinnehåll av verkliga människor som inte är så präktiga och fina i kanten. Folk är överlag alldeles för duktiga och högskole-intellektuella. Det behövs mer känslor och mer arbetarperspektiv. Mer oresonlighet och gräsrotskultur!"	D	"Det är ingen fara jag kan leva med den jag bara läser den inte."

Räkna ihop dina bokstäver:

A	B	C	D
st	st	st	st

Vänd sida för att få veta svaret

A**Hataren**

Du tycker att tidningen är för teoretisk, tråkig, innehåller för lite snusk, har en ful layout, luktar illa och är alldeles för mjåkig. Ärligt talat fattar vi inte varför du fortsätter prenumerera, men vi älskar dig ändå <3 Vi ser fram emot att läsa fler snuskiga bidrag till tidningen framöver. Du kan ju se det som ett ypperligt tillfälle att rädda den här sopiga tidningen från en total kollaps.

B**Anarko-anarkisten**

Du är anarkisten med stort A och tänker kommentera sönder varenda artikel vi länkar till på FB om den (enligt dig) är för marxistisk. Du får helt enkelt inte nog av anarki och jävlar anamma! Redaktionen känner sig lite töntig jämfört med dig, men vi svarar med att putsa glasögonen, så ses vi på nästa kravall! Btw, skicka gärna en aktionsrapport till oss nästa gång shit goes down ;)

C**Glasögonormen**

Du är allt en liten pluggis du, och det gillar vi. Du uppskattar våra längre, analytiska texter och tycker att Brand bidrar med viktiga teoretiska resonemang – tack som fan! *hård ryggdunk, du tappar andan lite* Men! När du upptäcker att texter är dåligt korrade och skrivna på svengelska flippar du. Till det vill vi bara säga: gör det bättre själv då! (Ärligt talat, du är varmt välkommen att skriva till oss om du vill vara med och korrekturläsa. Puss!)

D**Arbetsvurmaren**

Du är, eller vill verkligen verkligen verkligen vara, arbetarklass. Det är väldigt viktigt för dig. Fler artiklar av och om den sanna arbetarklassen och mindre akademikertjafs är din melodi. Men som man säger, oavsett klasstillhörighet: Om inte berget kommer till Muhammed får Muhammed komma till berget. Skicka in ditt dråpligaste mordhot mot chefen på stålverket, den bästa fackliga rövarhistorien eller din mest diskbänksrealistiska dagbokstext och sätt akademikerna på plats!

Cykler av kamp, vågor av motstånd

Är vi i slutet av en cykel, eller i ebben efter en flod? Mathias Wåg reflekterar över tio år av Brand i ljuset av olika periodiseringar av politisk kamp.

Kamper är organiska. Eller åtminstone föreställer vi oss dem ofta så. De har sin egen livscykel: de uppstår ur en konflikt eller motsättning i samhället, växer, slår igenom eller fortsätter envetet i skuggan, för att slutligen förtvina och dö. Kampcykel är det begrepp som används inom den autonoma teorin.

Utifrån ett sådant cykliskt perspektiv på kamper så befinner vi oss just nu i slutet av en kampcykel. Kanske kan vi rent av säga att nystarten av Brand sammanföll med denna kampcykels uppkomst. Efter bank- och finanskrisen 2008 föddes en ny våg av protester mot krisåtgärderna och åtstramningspolitiken världen över. Occupy Wall Street, torgockupationer, arabiska våren, universitetsockupationer. Stormningen av Ungdomshuset i Köpenhamn 2007 och vågen av husockupationer som de följande åren bredde ut

sig i Sverige. Förorts- och stadsdelsorganiseringen som växte fram, med grupper som Pantrarna, Megafonen samt nätverken Linje 17 och Linje 19. Det var dessa kamper som blev innehållet i Brand, de kamper vi var dubbelorganiserade i och reflekterade över i tidningen. Det var åren då Sverigedemokraterna kom in i riksdagen och de antirasistiska protesterna blev en massrörelse, med motstånd mot inre gränskontroller och rasprofilering (REVA), antifascistiska samlingar mot nazistiskt våld (Kärrtorp och Kämpa Malmö) och solidariteten med migranter som bröt sig igenom Fort Europas gränser (No Border-lägren, Refugees Welcome-manifestationerna och mottagningsarbetet, kampanjer mot utvisningar som Ung i Sverige och #vistårinteut). Och så den "fjärde vågen" av feministiska kamper mot sexualiserat våld, med massmanifestationer, kvinnostrejker och #metoo-upprop. En kampcykel

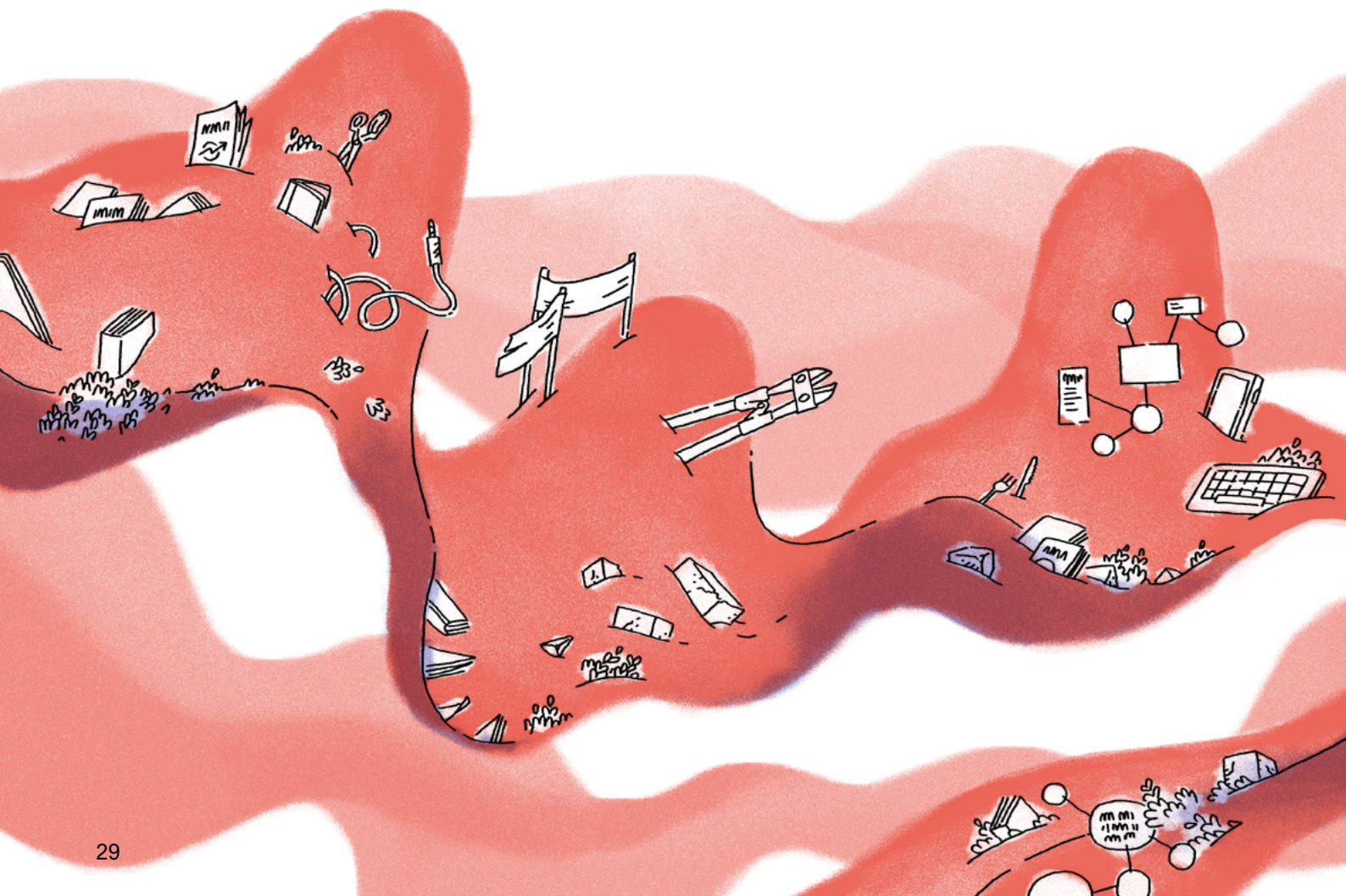
som började med klimatprotester (Cop15-mötet) och slutade med klimatprotester (Greta Thunbergs Fridays for future).

Ingen av organisationerna skulle nog erkänna släktskapet, men både Feministiskt initiativ och förbundet Allt åt alla kan ses som produkter av denna kampcykel. När de sociala protesterna försvagades på gatan och reaktionen i form av en växande högerpopulism började breda ut sig globalt kanaliserades en del av rörelsernas energi in i vänsterpopulismen i ett försök att utmana centrismens nyliberalism, bemöta socialdemokratiens kollaps och gå i närkamp med högerpopulismen. Podemos, Syriza, Corbyn, Sanders. Och som en hybrid mellan rörelse och parti, municipalismen. Alla dessa initiativ har nu tappat sitt momentum. En cykel är på väg att avslutas.

Men var kommer detta cykliska perspektiv ifrån? På många sätt var det en reaktion på en hegelianskt influerad dogmatisk marxism, som såg en linjär utveckling där historien genom motsättningar avancerade mot ständigt högre stadier. Istället lyfte de så kallade operaisterna,

de autonoma marxisterna i Italien, en annan sida inom marxismen: dess analys av kapitalismens långa vågor och cykliskt återkommande kriser. Dessa ekonomiska analyser översattes till kamp. Precis som kapitalet hade sin organiska sammansättning, hade arbetarklassen en teknisk och politisk sammansättning. Precis som kapitalet genomgick sina cykler genomgick klasskampen ett motsvarande cykliskt förlopp.

Operaisterna gav det en knuff till: att kapitalismens cykliska kriser drevs på av arbetarklassens kamp. Kapitalet svarade genom att omorganisera produktionen och förändra arbetarklassens sammansättning, kriser fick motivera ett uppbrytande av arbetarklassens starkaste positioner och omstrukturering av klassen inom produktionen (genom exempelvis outsourcing, ändrade anställningsformer eller införandet av ny teknik). Den tekniska klassammansättningen förändrades, vilket förändrade kampformerna och kristaliserades i en ny politisk klassammansättning: en arbetarklass som hittade nya sätt att kämpa, skapade nya organisationsformer eller stöpte om de gamla för

att passa sitt syfte bättre. En sådan cykel kallade operaisterna för kampcykel, processer som ofta skedde över ett trettioårigt organisationsspann. Den amerikanska operaisten Harry Cleaver som lyfte begreppet "circle of struggle" menade att begreppet inte skulle ses som någon lag eller något naturbundet – utgången var alltid öppen.

Men hur länge sträckte sig en kampcykel? Operaisternas beskrivningar skildrar cykler på trettio år. En liknande cykellängd finns hos Chantal Mouffe och Ernesto Laclau i deras beskrivning av hegemoniskiften, de "populistiska ögonblick" då det är möjligt att utmana en sammanfallande hegemoni. Andra marxister och sociologer (Charles Tilly, Francis Fox Piven, Richard Cloward) som analyserade kapitalismens långa övergripande vågor, såg att olika perioder inom kapitalismens historia gav upphov till olika "handlingsrepetoarer". På 1500-talet var det bonde- och skatteuppror, på 1700-talet och tidiga 1800-talet brödupplopp, på sena 1800-talet och 1900-talet massorganisering med strejker, bojkotter, demonstrationer och klasspartier. Joshua Clover menar i sin bok *Upplopp.Strejker*. *Upplopp* att vi sedan 70-talet lämnat en period då strejken var den dominerade kampformen, och istället befinner oss i en period där upploppet är den paradigmatiske kampformen.

När 68-vänstervågen ebbade ut på 80-talet började delar av den radikala vänstern frikoppla kampcykelbegreppet från kapitalets cykler. Var verkligen en kampvåg bara en reaktion och spegling av förändringar inom kapitalet? Hade den sin egen dynamik och följde ett annat förlopp än kapitalet? Den franska vänsterkommunisten Roland Simon försökte problematisera kampcykelbegreppet. Hur förhöll sig olika kampcykler till varandra? Kunde de övergå i varandra? Vad lämnades kvar i "arv" från tidigare cykler och hur användes de gamla rörelsernas strukturer (till exempel lokaler, fackföreningar, partier eller personer)? Cykelbegreppet ger lätt en antydning om ett början och slut, men hur kan man då förstå kontinuiteten? Eller de händelser som faller utanför cykelspannet? Det italienska begreppet ciclo har dessutom mer en innebörd av "period" eller "serie", snarare än en cykel av uppgång och fall.

Den brittiska aktivisten Keir Milburn från organisationen Plan C kom förra året

"I det läget gäller det att stärka våra vunna organisationer och våra lokaler som vunnits under åren av mer offensiv kamp, fortsätta bygga medieprojekt, hamstra resurser och skola aktivister."

med boken *Generation Left*, där han förde samman perspektivet om kampcykler med en periodisering baserad på sociala generationer. En generation, menade Milburn, formas av en händelse som gav den en gemensam erfarenhet som skiljde sig från den före dem. Efterkrigstidens babyboomers formades av 1968, Generation X av att växa upp innan murens och realsocialismens fall, Generation Y eller Millenials växte upp under 90-talskrisen och nyliberalismen. Och så dagens Generation Z, Greta Thunbergs generation, som växt upp efter finanskrisen 2008 i nyliberalismens kris. Milburn menade att dessa generationer alla formades i olika motsättningar och politiskt sammansattes av olika former av politisk kamp. Men de ärvde också erfarenheter från de tidigare generationerna, som de både byggde vidare på och bröt med. Det är Generation Y som burit upp den kampcykel som nu avmattats, men där Generation Z tagit form. I *Generation Left* är Milburn noga med att lyfta det materialistiska i en generationsanalys, att se till förändringarna i arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och utbildning som formade varje generation. Generation är en form som vår klasserfarenhet levs igenom, menar han.

Periodiseringar riskerar alltid att överbetona brytningen, vad som är nytt och specifikt med

ett skifte. De riskerar att tona ner kontinuiteten och den långsiktiga progressiva ackumulationen som sociala kamper ger upphov till. Samtidigt finns det en fara i att underskatta vad situationen bär på för specifika möjligheter och låsa nya kamper i anakronistiska former av organisering och analyser. Tänk bara på alla de marxist-leninistiska organisationer som närmar sig varje ny kamp med en karta från 1917, de som försöker pressa in kampen i hundra år gamla strategier och organisationsformer. Eller de anarkistiska analyser som saknar varje temporalitet, där tiden alltid är rätt för att kräva generalstrejk eller genomföra uppror, utan att se till vilken kamp som är möjlig att vinna eller vilket krav som är realistiskt att ställa för stunden. I sin bästa form innebär en analys av kampcykler att försöka förstå vilka konflikter och motsättningar som är specifika för en situation, vad det är som sätts i rörelse och vilket momentum det har.

Periodiseringar behöver inte vara cykliska. Ett annat vanligt perspektiv är att utgå från rörelsevågor, perioder av vänsteruppsving och perioder av reaktion, flod och ebb. Rosa Luxemburg och Antonio Gramsci menade att dessa två faser av en våg krävde olika strategier. De plockade upp de militära beteckningarna ”manöverkrig” och ”ställningskrig”. I ett uppsving eller en vänstervåg fanns en möjlighet att snabbt utmana makten, att storma Vinterpalatset och direkt utmana en hegemoni – detta är den politiska revolutionens tid eller det populistiska ögonblicket. Det var i denna tid en manöverstrategi, att snabbt förflytta sig och gå på offensiv, var möjlig. Men Gramsci menade att det också gick att fortsätta den radikala kampen och pressa framåt under en period av ebb, när uppsvinget försvagats, avtagit eller rent av bemöttes av en reaktion. Då var det tid att gräva skyttegravar, befästa sina vunna segrar, försvara sina institutioner och använda dem för ett ställningskrig. Att återbygga sin basorganisering, stärka sin förankring i civilsamhället, och i vardagskamper bygga styrkepositioner. Detta var ställningskrigets period.

Gramsci hämtade en liknelse från Machiavellis Fursten – men där han med vår tids moderne furste menade den radikala organisationen eller partiet. Machiavelli menade att det fanns en motsättning mellan öde (Fortuna) och kraft

(Virtù). En furste kunde inte bestämma över ödet, men kunde skaffa sig kraft för att lära sig vända ödet till sin fördel. Varje år svämmar Nilen över. En furste vet inte när det sker eller hur mycket det kommer att ske. Men jordbruket är beroende av Nilens flodperioder för sin bevattning. Fursten kunde därför bygga dammar och vara redo att fylla dem när floden kom, för att kunna använda vattnet i perioderna av ebb och torka. På så sätt kunde Fursten få jordbruket att fortgå, inte bara under flodperioder utan även under ebb. Ställningskriget var för Gramsci en beskrivning hur den radikala rörelsen kunde verka under perioder av ebb. Vilka dammar den då kunde bygga för att fånga upp den revolutionära floden som kunde lyfta den vidare.

Och det är ebb vi nu befinner oss i. Det är inte ett ”slut” på en cykel, utan bara en övergång till en annan form av kamp, där möjligheterna och styrkepositionerna ser annorlunda ut. I det läget gäller det att stärka våra vunna organisationer och våra lokaler som vunnits under åren av mer offensiv kamp, fortsätta bygga medieprojekt, hamstra resurser och skola aktivister. Det är våra dammar.

Kanske är det som en sådan damm, en sådan institution för radikal kamp vi ska se på Brand som tidning. Under sin 122-åriga historia har den genomlevt många kampcykler. Från de anarkistiska ungsocialisternas centrala roll i det tidiga 1900-talets klasskamp bevarade Brand de frihetliga idéerna genom 40- och 50-talets svacka. Den höll kvar vid den frihetliga ådran från 1968 under 70-talet, lyfte punkens D.I.Y.-anda som fanzine och husockupationsorgan på 80-talet, som ett direktaktionsforum under 90- och 00-talet, till en reflekterande plats för 10-talets kampcykel i sin nuvarande form. En tidskrift som ackumulerar kamperfarenheter från varje våg och lägger grund för nästa flod. Ett organ för kampcykler – att vara ständigt i kampen; det är väl inte att vara ute och cykla?

Mathias Wåg är en del av Brands redaktionskollektiv och tidningens ansvarige utgivare

Identitetspolitikens decennium

Under 2010-talet dominerades det politiska samtalet av prat om identitetspolitik. Men vad var det identitetspolitiska, hur löd kritiken, och vad tar vi med oss in i 20-talet? Brands redaktionsmedlem Miranda har träffat Tilda, en gammal vän och kamrat, för ett samtal om ett av 10-talets nyckelbegrepp.

Miranda: Hej Tilda! Du och jag har ju känt varandra väldigt länge och när vi var små aktivistkids i Uppsala var vi även politiskt organiserade tillsammans. Men du har också gjort en hel del på eget håll. Kan inte du berätta om din bakgrund som aktivist?

Tilda: Jag har först och främst min bakgrund i miljö- och i djurrättsrörelsen. Det var där det började. Från det gick jag vidare till att ett fackligt engagemang och även till den queer-anarkistiska rörelsen.

M: Jag frågade dig om du ville vara med i ett intervjusamtal om identitetspolitik med mig i Brand, just på grund av din breda erfarenhet som vänsteraktivist i Sverige under 2010-talet. Vad tänkte du när jag frågade dig om det?

T: Jag blev väl rätt nervös. Jag tycker att identitetspolitik är ett begrepp det är svårt att ha grepp om, vad det faktiskt är för någonting. Det kan betyda så himla många saker och används ofta som skällsord. Men det kan också vara en beskrivning av en strömning som har gjort en massa bra saker. Så det känns lite lurigt, men också viktigt att reda ut!

M: Det här numret av Brand kretsar kring temat "tio år av kamp" och vad vi kan se för politiska strider och strategier framför oss. Jag håller verkligen med dig om att "identitetspolitik" är ett svårt ämne. Det har varit ett så centralt begrepp i det politiska samtalet de senaste tio åren. Jag gjorde en sökning i mediearkivet, där man kan söka på nyckelord och se hur ofta de har förekommit i svensk media och läsa artiklarna

där orden nämns. När jag tittade på hur ofta ordet "identitetspolitik" har använts i media ser man att det dyker upp runt år 2000, för att sedan stiga markant i användning under 2010-talet, och det peakar 2016.

T: Mm, man minns ju den tiden. Jag kommer ihåg en demonstration i Göteborg som ägde rum 2013 eller 2014 där arrangörerna sa att de inte ville se något "exhibitionistiskt flum" på banderollerna, vilket var riktat mot queeranarkister och deras identitetspolitik, typ.

M: Ok, så då kände de att de behövde göra en markering mot det "identitetspolitiska hotet"?

T: Hehe, ja precis. Men har det funnits rörelser som beskrivit sig själva med det ordet eller har det bara varit något negativt? Jag ser det mer som ett ord man kan använda för att beskriva rörelser i efterhand i så fall.

M: Det är en bra fråga. År 2014 publicerade en av de stora dagstidningarna en artikelserie på temat identitetspolitik. En artikel var skriven av de som grundade och drev Rummet. I den går de till försvar för det identitetspolitiska, men genom att lyfta fram att det handlar om i grunden materiella strider:

I stället för att lyfta det faktum att identitetspolitiska grupperingar driver radikala och konkreta frågor, väljer man att fokusera enbart på och sedan bagatellisera representationsfrågor. Men att syna samhället utifrån olika kroppsligheter och identiteter hjälper oss i den gemensamma formuleringen av en social rättvisepolitik. [...] Identitetspolitiska frågor berör alltså det materiella och det konkreta – någonting som glöms bort i debatten. De berör klass, resursfördelning och makt över den egna kroppen.

Så det är nog sant att det vi minns som identitetspolitik är ganska färgat av hur ordet användes som kritik. Samtidigt kan jag inte helt värja mig från tanken på att det ändå låg något i hur kritikerna beskrev identitetspolitiken. Inte att de hade rätt i sina reaktionära uttalanden mot rasifierade och HBTQ-personer, men att vi ändå kunde se en trend under 2010-talet där fokus, eller i alla fall utgångspunkten för en del organisering, grundade sig i ett medvetande-görande av subjektiva upplevelser, upplevd identitet och tillhörighet.

T: Jag känner att jag vet ungefär vad som menas med det och att det främst användes för att beskriva en antirasistisk rörelse, queerrörelsen

---

Rummet: Rummet var en bloggplattform som grundades och drevs under 2014. De beskrev sig själva som "en plattform för samtal, diskussion och analys för feminister och antirasister som rasifieras."

och vissa feministiska strömningar. Men vad är egentligen definitionen? Vad är det som gör att arbetarrörelsen inte är identitetspolitisk?

M: Men är den inte det då? Det går väl att beskriva arbetarrörelsen som en identitetspolitisk rörelse där olika människor samlas och formas utifrån sin roll som arbetare. Det är väl "idpol" om något! Men ja, en ordboksdefinition kanske skulle vara något i stil med "politiska strömningar eller initiativ som utgår från hur aktörerna identifierar sig" – att det handlar om den subjektiva upplevelsen och gemensamma erfarenheter. Men å andra sidan – vad är då inte identitetspolitik! Jag tänker att det är lättare att försöka ringa in det som ett historiskt fenomen där man förde en politisk debatt utifrån vissa nyckelbegrepp, med en tonvikt på den upplevda erfarenheten, och som också utmålades som identitetspolitik av meningsmotståndare.

T: Ja, jag får mest associationer till identitetspolitik som skällsord och ett utpekande och diskvalificerande när vissa, typ rasifierade eller queers, vill uttrycka sina gemensamma intressen. Men om vi tar begreppet "tolkningsföretråde" som väl kan sägas höra till det identitetspolitiska vokabuläret, så är det ett begrepp som jag har stört mig mycket på. Både hur det används av grupper som jag sympatiserar med, men också av meningsmotståndare.

M: Det här är din chans att utöva en dubbelkritik! Vad betyder tolkningsföretråde?

T: Haha, det känns fantastiskt! Tolkningsföretråde handlar väl i grunden om att den som är utsatt är den som har rätt att formulera problemet. Till exempel att det är den som blir rasifierad som ska avgöra vad rasism är, inte en vit person. Det är väldigt enkelt att sympatisera med, men kritiken har varit att tolkningsföretråde har används för att tysta: Att den som inte själv har drabbats inte har rätt att uttala sig, vilket gör solidaritet svårt.

Jag har ett exempel från mitt eget politiska engagemang där såg jag att det problemet uppstod. Jag är intersex, vilket betyder att jag tillhör en rätt så liten grupp inom transrörelsen. På grund av att vi är så få till antalet är vi i behov av att människor inom vår bredare rörelse står upp för vår sak. Men där upplevde jag att det fanns en rädsla för

"Många snöflingor bildar en lavin!"

att agera i solidaritet med oss bland dem som inte hade samma levda erfarenhet just för att man så himla gärna ville respektera tolkningsföreträdet. Jag tror egentligen inte att det fanns intersexpersoner som tyckte att man inte skulle visa sin solidaritet med oss, men det blev ett destruktivt hjärnspöke. Ibland verkar det som att folk är rädda för att en mobb av queeraktivister ska komma efter dem om de uttalar sig fel, men jag vet inte om jag någonsin sett den mobben in action.

M: Tyvärr!

T: Haha, ja, tyvärr! Och man ser samma sak hos högerextremister. De pratar hela tiden om hotet från PK-sverige som har bestämt att man varken får säga ditten eller datten, nu får man inte dricka julmust längre för det har PK-maffian bestämt. Man bara, va!? Det är ingen som har blivit kränkt av julmust, det är bara ett företag som vill tjäna pengar och därför lanserat "vintermust". Det har ingenting med vänstern att göra.

M: Men verkligen! Och om man ser till hur både reaktionära debattörer och alt-right-rörelsen beskriver vänstern så ställer de alltid upp en så märkligt ambivalent dikotomi där vänstern både är de här lättkränkta "snöflingorna" som kissar ner sig så fort ingen respekterar deras tolkningsföretråde. Samtidigt ser de vänstern som ett hot, som farliga extremister med både våldskapital och inflytande över bärande samhällsinstitutioner.

T: Ja, men många snöflingor bildar en lavin!

M: Hehe, jo, det är sant! En annan intressant aspekt av alt-right-rörelsen är att de själva i viss mån har approprierat ett identitetspolitiskt språkbruk. Om Bevara Sverige Svenskt på 1980-talet pratade rätt grovt tillyxat om att "Sverige är för svenskar och riktiga svenskar är faktiskt vita!" så för man inom någon slags nazi-alt-right-rörelse en debatt om att den svenska "vithetsnormen" är hotad.

T: Det är verkligen knäppt. Men jag märker själv hur jag har allt mer har gått ifrån det

identitetspolitiska i mitt politiska tänkande och organisering om jag jämför med hur jag tänkte och vad jag gjorde runt 2015. Då kändes det väldigt viktigt att prata om subjektiva identiteter och om sociala konstruktioner – att man kan göra motstånd genom att dekonstruera vedertagna subjekt och sanningar. I dag tycks det däremot som att det är mycket mer relevant att faktiskt fokusera på materiella förhållanden när man organiserar sig.

M: Det har du nog rätt i, att det är något i debatten som har svängt där. Nu skulle man kanske dra sig för att i alla fall kommunicera ett politiskt initiativ med identitetspolitiska ”triggerord” och, som du säger, istället fokusera mer på påtagligt materiella frågor istället.

T: Betyder det att vi har tagit ett steg tillbaka eller är det ett tecken på framsteg? Man kanske pratade om hur kön är en social konstruktion just för att det redan var en etablerad sanning att queers har svårare att få jobb och att funkisar är fattiga i högre utsträckning. Därför kunde man prata om strukturerna bakom istället. Men att det nu har blivit en backlash mot den sortens teoretiserande som driver debatten mer mot de materiella frågorna igen, för att de är lättare att bevisa.

M: Det är svårt att säga, men jag skulle ändå vilja beskriva det som att man genom det identitetspolitiska vann rätt mycket mark. Transrörelsen har flyttat fram sina positioner på ett helt otroligt sätt de senaste tio åren, vilket jag tänker ska kopplas till identitetspolitiken. Det är nog ofta en väldigt annorlunda erfarenhet att komma ut som trans i dag än det var för tio år sedan.

T: Ja, jag tror också att det är annorlunda idag. Vi vann dessutom kampen för att ta bort tvångssteriliseringar. Det är ju resultat som kommer från en politisk kamp om vem som har rätt att bestämma vad jag identifierar mig som, inte så mycket om medelinkomst.

M: Men om vi nu kan säga att det har skett en förändring i det politiska samtalet, vad skulle du säga att vi har tagit med oss från de senaste tio årens identitetspolitik?

T: En förändring där vi rört oss bort från identitetspolitiken är att jag upplever det som

att vänstern har bytt strategi i frågan om representation. Ett aktuellt exempel på det är hur Pete Buttigieg har försökt framställa sig som det progressiva alternativet för demokraterna i det amerikanska primärvalet på grund av sin honomosexualitet. Men ingen köper det längre, utan istället är det Bernie Sanders, heterogubben, som är den radikala. Det fungerar inte att spela på sin identitet på det sättet längre, utan det är de materiella frågorna som styr.

Tilda är queeraktivist, skribent och näthatare.

Miranda Cox är medlem i redaktionskollektivet Brand.

Vad hände med F!?

Brand ställer frågan till grundaren av Feministiskt Perspektiv – Anna-Klara Bratt.

Partiet bildades i april 2005, men det var under tiotalets första hälft som Feministiskt Initiativ växte på riktigt och mobiliserade folk. Åtminstone såg det ut så. Vi minns dåvarande partiledare Gudrun Schymans homepartyn, albumet F! där artister som Robyn och Tove Styrke medverkade inför Europaparlamentsvalet 2014, att partiet kom in i 13 kommuner och fick 26 kommunmandat i riksdagsvalet samma år.

Anna-Klara Bratt startade nättidningen Feministiskt Perspektiv år 2011 och har följt partiet noga och länge. Hon har på senare år även varit en av få politiska skribenter som sagt sig stötta Fi. Hon minns uppgången 2014 som ovanligt lång.

– Det varade från tidig vår och [Belinda Olssons](#) personliga program om sin relation till feminismen, vilket provocerade många, och slutade strax efter vårens EU-parlamentsval i slutet på maj då Fi:s framgångar skrämde upp de flesta partier.

Anna-Klara Bratt säger att det finns flera faktorer som spelar in i att den stadiga uppgången vände, men den största är det hon kallar ”en fokusförflyttning föranledd av SD:s stora framgångar”

– Plötsligt började allt att handla om invandring och populism, trots att väljarna tydligt markerat att de ville tala skola, vård och omsorg. Medierna spelade en stor roll i denna fokusförflyttning.

[Belinda Olsson](#): Journalist och debattör som var en av redaktörerna till den klassiska feministiska antologin *Fittstim* som gavs ut 1999. Under våren 2014 provocerade hon många med programmet *Fittstim – Min kamp* som var en slags uppgörelse med en feminism hon tyckte kanske hade gått för långt.

Andra partiers och mediernas fientlighet gentemot Fi spelar också in menar hon, liksom små resurser, strukturproblem och interna konflikter. Det är inte politiken det är fel på, problemen sitter i strukturerna, hur partiet har och inte har organiserat sig, säger hon.

– Här spelar de bristande resurserna en roll. En partistyreelse utan medel, med kommunkontor med både kansli, personal och höga krav på sig att leverera i en i stora drag okänd miljö. Fi togs inte heller emot med en öppen famn i Stockholm. Det har även hela tiden funnits ett öppet sår mellan Fi och Vänsterpartiet.

Och så var det det där med konflikterna. Även om Anna-Klara Bratt själv tar upp interna bråk som en splittrande faktor menar hon att det också är en bild som har skapats av mainstreammedia.

– Det finns flera skäl till att den här bilden uppkommit. För det första är kunskapen bland politiska journalister mycket låg i de här frågorna. Det blir obekvämt. Sedan genomsyras ju samhället av en djupt rotad misogyni. Feminismen utmanar också på flera plan. När det har gått dåligt för Fi i riksdagsvalen har medierna generellt tagit det som ett fribrev att slippa de här jobbiga frågorna. Du behöver vara luttrad för att klara den extraordinära mediebevakning som Fi har utsatts för, säger hon och menar att de konflikter som har präglat Fi visar sig i nästan alla organisationer med små resurser.

– Stora delar av civilsamhället brottas med konflikter mellan riks- och lokalorganisationer och hela feministvärlden brottas med misstänksamhet och ett begränsat antal tjänster för vilka många kvalificerar sig. Jag vet att det omedelbart blev en krock mellan dem som satsat på lokalpolitik, och de som siktat mot rikspolitiken, till exempel.

Hon säger att det är viktigt att komma ihåg att Fi faktiskt kom in i en del kommuner, inte minst i Stockholm där de kom att ingå i den styrande majoriteten i kommunfullmäktige fram till efter valet 2018.

– Jag är inte beredd att räkna ut Fi, men jag har stundtals frågat mig var alla feminister tar vägen när det går dåligt. Det tycks ha fallit bort

”Jag är inte beredd att räkna ut Fi, men jag har stundtals frågat mig var alla feminister tar vägen när det går dåligt.”

bra folk på vägen och det har haft med de lösa strukturerna att göra.

Du nämnde att partiet startade som en feministisk arbetarrörelse men inte ses som det. Varför tror du att det är så?

– Hm, sa jag det? Det finns liknelser att göra. Som just att det krävs ett inslag av folkbildning för att nå ut med sitt budskap. Fi sprang delvis fram ur Vänsterpartiet, inte minst genom Gudrun Schyman och ett helt gäng som tog klivet över med henne. Vi såg aldrig de där efterlängttade vänsterpolitiska debatterna där feminismen stärktes i de andra partierna, utan det hände endast på valaffischerna.

– Det var en rejält sårig skilsmässa för många, inte minst för att Lars Ohly som tidigare hade varit partisekreterare samtidigt som Gudrun Schyman sedan blev partiledare för Vänsterpartiet.

Du har sagt att Fi är en radikal rörelse som har svårt att passa in i dagens klimat. Vad i deras politik är framförallt svårt för människor att ta till sig tror du?

– Det är att den skär ända in i det privata. Om klimatet är ett problem så kräver det att du ändrar din livsstil, men det kräver inte att du ändrar din familj, dina arbetstider, kollegor eller vänner. Feminismen är en utmaning för alla – även för feminister. Men enklaste sättet att se det är att använda en spegel på de krafter som växer just nu; nationalism, fundamentalism, rasism, sexism, homofobi, värdekonservatism överlag – de är raka motsatsen till modern feminism.

Vad ska göras för att ta den feministiska kampen in i framtiden?

– Just nu är mitt tips att blicka utåt. Ur ett inhemskt perspektiv tror jag att vi får söka inspiration och tankegodis i omvärlden. På flera håll i Latinamerika mobiliserar feminister till stora demonstrationer, på den afrikanska kontinenten tar sig allt fler kvinnor in i maktens rum, likaså i flera länder i Asien. Det finns en uppfattning att vi är bäst i klassen, fast vi redan för flera år sedan har blivit omsprungna vad gäller just engagemang och mobilisering. Det finns också statsvetenskaplig forskning som belyst det paradoxala i att vi har en så kallad feministisk utrikespolitik, när vi inte har en feministisk inrikespolitik. Det blir ett slags missionerande som saknar bäring i den svenska politiken.

– Ur ett historiskt perspektiv kan vi se att organiserade feminister alltid varit behovsorienterade. Kräver omständigheterna att vi gömmer flyktingar så gör vi det. Många feminister lägger just nu kraft på antirasistiskt grundarbete. På vägen blir de organisatoriska bitarna lidande, men vilket är alternativet?

Julia Wedberg är medlem
i Brandredaktionen.

”Om klimatet är ett problem så kräver det att du ändrar din livsstil, men det kräver inte att du ändrar din familj, dina arbetstider, kollegor eller vänner. Feminismen är en utmaning för alla – även för feminister.”

Villkorad solidaritet

”Romantisera inte 2015”, skriver nätverket Ingen människa är illegal Stockholm, som berättar om kampen för alla människors lika rätt till skydd under decenniet som gått.

Det är farligt att gå med på en romantisering av 2015 som en tid då Sverige hade en så kallad human flyktingpolitik med öppnare gränser, öppna hjärtan. Generellt nekades många som sökte asyl uppehållstillstånd. Det fanns förvar, det pågick deportationer, [REVA-projektet](#) hade permanentats, [Dublinförordningen](#) tvingade många som först registrerats i ett annat EU-land att vänta med att söka asyl i Sverige och därmed leva utan juridisk uppehållsrätt.

Det fanns visserligen under perioden 2014–2015 en större förståelse i samhället för människor på flykt. Förenings-

livet och enskilda visade stort engagemang som politiker sa sig stödja, men som de sedan försvårade och direkt motverkade. Sverige ökade yttre och inre gränskontroller och införde snabbt en ”tillfällig” lagändring 2016 – som fortfarande är i kraft – som minskade antalet [skyddsgrunder](#), begränsade familjeåterförening och ökade försörjningskravet, samt införde tillfälliga i stället för permanenta uppehållstillstånd.

Det sades att Migrationsverket inte hann med, men dessa ändringar ökade i sig det administrativa arbetet – det handlade alltså inte om att underlätta för en myn-

dighet utan om att mörka en rasistiskt motiverad lagändring med ren lögn och falska tårar. Öppenheten var inte riktad mot migranter i stort eller för öppnare gränser och det blev snabbt tydligt att välvilligheten från staten var ytterst villkorad. Solidariteten som det talades om kom att omfatta andra nationalstater inom Fort Europa snarare än människor på flykt. Det blev alltmer tydligt att det som skulle skyddas var gränser, inte människoliv eller rättigheter.

I takt med att gränser har stängts har politiker och media gått hand i hand och spritt skrämselfpropaganda. Det har

---

[REVA](#): Myndighetssamarbete för att utvisa personer utan uppehållstillstånd i Sverige genom att till exempel ta fast dem i lokaltrafik eller utanför skolor.

[Dublinförordningen](#): En europeisk förordning som fastställer kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat inom EU som är ansvarig för att pröva en asylansökan.
[Skyddsgrunder](#): De omständigheter som gör att någon har rätt att beviljas asyl.

funnits begränsat utrymme för solidariska röster. Alla partier i Sveriges riksdag har till exempel varit med på skärpta asyllagar, och under flera års tid har det gjorts försök att kontrollera landets gränser och att bli ”mer effektiva” på att tvångsutvisa.

Det finns nu en rad olika åtgärder som sägs vara till för att skydda migranter men som bygger på en orimlig analys. Ökade kontroller på arbetsplatser beskrivs till exempel som skydd mot brott och utnyttjande, men där konsekvensen av att fastna i en kontroll kan innebära att sättas i förvar i väntan på deportation.

Gymnasielagstiftningen är ett annat exempel. Lagen räddar regeringen från brott mot barnkonventionen men sätter liv på spel för dem som byggt upp ett liv i Sverige som nu riskerar tvångsutvisning efter utbildningen. Den svenska humanistiska självbilden skevar.

Medan andra länder minskar utvisningar till Afghanistan och bedömer läget som extremt farligt fortsätter Sverige deportationerna. Under 2015 sökte ungefär 160 000 personer asyl i Sverige, endast hälften av dem fick permanenta eller tillfälliga uppehållstillstånd. Kriget i Syrien verkar helt ha glömts bort och antalet personer som får uppehållstillstånd har minskat kraftigt. Det är visserligen färre som söker asyl i Sverige nu, men det är dels ett resultat av att Sverige minskade asylrätten till den miniminivå som krävs av EU-rätten och internationella konventioner, dels att fler fastnar i fruktansvärda läger på gränsen till Europa.

Innan coronabrottet tog över all medie-rapportering var fokus på att Turkiet ”öppnade” gränsen mot Grekland och det talades om att flyktingar utnyttjades av Turkiet som brickor i ett politiskt spel. Men EU har använt flyktingar som spelbrickor länge, i överenskommelser med Turkiet, Marocko och Libyen i syfte att hålla migranter ute. I skrivande stund, mars 2020 när corona-pandemin är ett faktum, hörs röster från många av Europas ledare att varje liv räknas. Men denna princip gäller medborgare. Vad händer när coronaviruset sprids i flyktingläger?

Att föra en repressiv gränspolitik i detta läge är direkt farligt ur ett smittskyddsperspektiv: utan tillgång till mat, hygien

och bostad har människor på flykt ingen möjlighet att skydda varken sig själva eller andra från smittspridning. Personerna i lägren är till stor del redan i påtvingad karaktän: isolerade, bevakade, trångbodda, i kyla och med minimal tillgång till vård. På vilket sätt kommer varje liv räknas då? Det är inte svårt att se dystopin förvärras.

I takt med att världen gått mot hypernationalism, protektionism och rasism gick luften ur många som engagerat sig: de kände sig uppgivna över att kämpa mot ett system som bara förvärras. Det har vi upplevt även inom Ingen illegal. Många personer som varit aktiva har tagit en paus och få nya har tillkommit. Det har gjort att vi har färre aktiva arbetsgrupper. Nätverket har idag kontakt med många fler som är i behov av stöd än innan 2015. Arbetet har slagit över i en mer ensidig versamhet där stöttande av enskilda tagit över medan utåtriktad aktivitet (inklusive kampanjer och fester för ekonomiskt stöd) och olika samarbeten har gått ner.

Ingen illegal kämpar hela tiden med att få ekonomin att gå runt och för någon form av kontinuitet behövs månadsgivare. Personer kan månadsvis äska pengar för hyra, SL-kort och mediciner men pengarna vi delar ut täcker sällan hela kostnaderna. Vi har heller inte möjlighet att dela ut pengar till mat, kläder, sanitetsprodukter, barns aktiviteter med mera.

Ingen illegal fungerar med hjälp av ett system av kontaktpersoner som försöker stödja organisationen genom att exempelvis förmedla juridisk kontakt, hjälpa till att hitta boende, ta kontakt med skolor eller vård, extra pengainsamling, och reda ut språk (till exempel är de flesta av Migrationsverkets handlingar skrivna på krånglig juridisk svenska). Vår mest aktiva grupp är matgruppen som en gång i veckan delar ut mat. Det är också en viktig mötesplats där nya personer kan komma i kontakt med nätverket. En konkret sak som skulle behövas är att sammanställa en ny lista med jurister som arbetar ordentligt med asylärenden som ofta är rättsosäkra, exempelvis de kritiserade så kallade medicinska åldersbedömningarna. En annan brist är tandläkare som tar emot utan personnummer. Vi vill även komma igång igen med mer sociala mötesplatser som språkgruppen och LGBTQI-gruppen.

”Det blev alltmer tydligt att detsom skulle skyddas var gränser, inte människoliv eller rättigheter.”

Otaliga svårigheter uppstår om en inte har uppehållstillstånd, personnummer eller pengar. Den bostadssituation som råder i Stockholm göder både rasism och girighet och det är väldigt svårt att hitta bostad utan rekommendationer och personnummer. Många tvingas bo trångt och ofta under otryga förhållanden: de måste flytta ofta och vet aldrig hur länge de kan stanna på samma plats. Möjligheten till att röra sig i staden är begränsad till vissa platser och tider, innan och efter rusningstrafiken finns fler uniformer och risken att fastna i en kontroll är större. Även om de så kallade ”inre utlänningskontrollerna” inte är lika många som under åren då REVA implementerades rapporterade polisen 2019 att de genomfört 13 157 sådana kontroller. Just nu vill regeringen driva fram en lag som ska öka möjligheterna för polisen att också fotografera och ta fingeravtryck ”om utlännen inte kan visa sin rätt att vistas i Sverige”. Det här betyder att det blir grönt ljus för rasprofilering och att ta foto och fingeravtryck av den som inte bär på tillräckligt ID-handling.

Om en inte har papper är det svårt att få pengar och om en får jobb kan det vara under väldigt osäkra och utnyttjande förhållanden med extremt låg lön och risk för kontroll på arbetsplatsen. Personer vågar inte söka vård eller får inte den vård de har rätt till eftersom lagen om rätt till ”vård som inte kan anstå” tolkas olika, det finns till exempel ingen rätt till transvård. Både vård och Migrationsverket kräver att du ska ha påbörjat könsbekräftande behandling, eller att du har levt som ”ditt nya kön” innan

du påbörjade flykt. Detta gäller även om personens könsidentitet är flyktorsaken.

Många lider av grav psykisk ohälsa till följd av trauman både innan de kom till Sverige och under tiden de befunnit sig här. Det blir en ond cirkel: psykisk ohälsa som inte behandlas och som det inte finns utrymme för på grund av den generella livssituationen.

Vi har märkt att färre tar kontakt med nätverket, men vi tror inte att det beror på ett minskat behov utan att information om grupper som stödjer migranter generellt sätt sprids mindre just nu. Vi hoppas ändå kunna nå ut till de som behöver stöd. Det behöver mer pengar, ork och personer. De som har papper, de som har en stabil ekonomisk och social vardag, måste nu visa mer solidaritet med dem som inte har det. För personer som saknar dessa saker krymper handlingsutrymmet varje dag men de har inte valet att sluta kämpa, sluta fly. Därför måste de som kan och har privilegier nu använda dem till att fortsätta arbeta för allas rätt till överlevnad och trygghet.

Ingen illegal hur funnits och verkat kontinuerligt i Sverige i 20 år. Vi hoppas även i framtiden kunna samla ett stort engagemang och återigen väcka de grupper som varit vilande till liv. Att på alla möjliga sätt bidra till en drägligare livssituation för människor som utestängs från den imaginära välfärdsstaten Sverige. Att murarna till Fort Europa ska falla. Att fler ska förstå det orimliga i nationsgränser och de konsekvenser det får för personer födda innanför eller utanför. Att den som flyr har gjort det enda val det fanns något hopp i.

Oavsett hur opinionsläget ser ut, eller hur långt utför världen går, kommer Ingen människa är illegal att kräva permanenta uppehållstillstånd till alla som vill stanna i Sverige. Vi fortsätter kämpa för en värld utan gränser, en värld där ingen människa är illegal.

Nätverket Ingen människa är illegal (IMÄI) består av lokalgrupper och individer som arbetar med att praktiskt stödja personer som fått avslag på sin asylansökan hos Migrationsverket. Vi tror på en värld utan nationsgränser, en värld där ingen människa är illegal.

”Den bostads-situation som råder i Stockholm göder både rasism och girighet och det är väldigt svårt att hitta bostad utan rekommendationer och personnummer.”

Stöd Ingen människa är illegal

Vi hoppas att fler ska engagera sig i Ingen illegal (eller andra grupper) på det sätt de kan, vi behöver bli fler! Det är bara att maila så bjuder vi in till ett introduktionsmöte, och/eller om en har möjlighet att stödja ekonomiskt.

Göteborg: Plusgiro 27 63 64-7
Stockholm: Plusgiro 47 25 43-8
Trollhättan: Bankgiro 683-3875
Umeå: Plusgiro 64 93 20-9
Uppsala: Bankgiro 5282-6179
Östersund: Bankgiro 801-9598

Det går också att bli månadsgivare, eller stötta på andra sätt.

Mer information finns på www.ingenillegal.org

Målet är frihet medlet är media

Under vårvintern inleddes ett utbyte mellan Brand och det ryska frihetliga medieprojektet moloko plus.

Få genom två reseskildringar en inblick i dessa möten, med känslor av avund och hopp. Den svenska blicken på Moskva, vår fascination över dåtiden och den ryska blicken på Stockholm, deras förundran över vår nutid. Vilka föreställningar om socialism och frihet krossas och vilka förstärks?

Brand i Moskva

Text:
Rebecka Roxy Engvall,
Evelina Mohei,
Marjo Palokangas,
Volodya Vagner,
Julia Wedberg

I februari åkte en delegation av fem Brandmedlemmar till Moskva. Den här berättelsen handlar också om en tidsresa, inspirerad av framtidsnostalgi, om utopi och dystopi, om kamper och förluster, som har varit, och kan bli våra igen.

Regeringens hus

När vi en solig februarimorgon checkade in på vårt Airbnb i centrala Moskva var vi trötta och luktade svett. Vi hade spenderat de senaste två nätterna på färjan till Helsingfors och på det mysiga nattåget Tolstoj, som tog oss därifrån till Moskva. Visst kändes det skumt att använda sig av gentrifieringsprofitörerna Airbnb, men lägenheten vi hade hittat var unik och revolutionsnördarna bland oss kunde inte stå emot.

Vi bodde i Regeringens hus, på gångavstånd från Kreml. Kolossen, som uppfördes i slutet av 1920-talet som bostad för den bolsjevistiska partieliten, var tänkt som ett förverkligande av den kommunistiska framtiden. I stället för individuella hushåll, skulle husets framstående hyresgäster äta i en gemensam cafeteria. Tvätten och städningen sköttes av huspersonal. Den som flyttade in i huset behövde inte ta med sig egna möbler, utan kunde i stället hyra arkitekten Boris Iofans specialdesignade inredning.

Men som mycket i Sovjet blev det inte riktigt som det var tänkt. Pamparnas lyxkommunistiska liv i Regeringens hus blev aldrig verklighet för resten av folket. Vardagen förvandlades till en mardröm under Stalins stora terror, som tog fart bara några år efter husets invigning. Under utrensningarna 1936–38 hemsöktes ingen annan adress i Moskva mer regelbundet av hemliga polisens svarta limousiner. Gårdagens revolutionshjältar, som teoretikern Nikolai Bukharin, rödarmisten Mikhail Tukhachevsky och författaren Aleksandr Voronsky hämtades på nätterna. De torterades tills de erkände att de var kontrarevolutionärer, därefter dömdes de i skenrättegångar och avrättades. Deras fruar dömdes i regel till straffläger och barnen skickades till fosterhem. Runt en tredjedel av husets befolkning försvann under dessa år.

Vi vet inte vilka som bodde i vår lägenhet, eller ifall döden knackade på någon natt under terroråren. Men vi vet att vårt trapphus under avstaliniseringen,

när Sovjet under några år gjorde försök till upprättelse, fick mycket besök av släktingar till gamla bolsjeviker som hade dödats. De kom för att träffa Jelena Stasova, som bodde i en grannlägenhet. Stasova, partiveteran från första stund, var en av de få gamla bolsjeviker som hade överlevt stalinismen. Det var av denna anledning som hon uppsöktes av repressionsoffrens släktingar. Om de lyckades få en gammal bolsjeviks intyg om att deras avrättade släkting faktiskt varit en trogen revolutionär, kunde den bli postumt rehabiliterad – vilket innebar materiella förmåner för de anhöriga. Stasova jobbade med att utfärda sådana brev tills hon dog vid 93 års ålder, i december 1966.

Redaktionsmötet

Första kvällen blev vi inbjudna till att delta på moloko plus redaktionsmöte. Vi blev upphämtade av Pjotr, satte oss i en minibuss han beställt, och gled snart genom Moskvakvällen: över Moskvaflo- den, förbi mängder med internationella butikskedjor, oironiskt placerade längs med Folkets gata och Marxistgatan.

Vi stannade utanför en lägenhet. I den bodde tre personer, varav två var medlemmar i moloko plus redaktion. Ett rum var dedikerat åt moloko plus, det användes också som frilanskontor. Från köket bolmade ciggröken då vi anlät mitt i pausen. Alla verkade glada att se oss. Förutom att hälsa på de tolv redaktionsmedlemmarna blev vi introducerade för kontorschinchillorna Foucault och Gudrun. Även en anarkistkatt strök omkring. När mötet satte igång igen verkade det vara en hel del att avhandla. Eftersom bara en av oss förstod ryska bladdrade vi i gamla nummer av moloko plus. En del av artiklarna förklarade Pjotr för oss.

När det blev paus igen passade vi på att överrätta våra gåvor, ett urval av nya och äldre nummer av Brand. Stasia, som under mötet blev invald i redaktionen, slängde sig över klimatnumret. Hon arbetade själv med att översätta klimatpolitiska texter till ryska. Vi lovade att be Andreas Malm, som skrivit i numret, att skicka en engelsk text till henne. Det fnissades en del åt att Brand är en så färgglad tidning, medan deras är svartvit. Vi förklarade att vi gillar att trycka i två starka färger för att hylla en punkestetik som vi kopplar till Brands historia.

Det skapar enighet i de olika illustrationsstilarna vi har i Brand. Färgerna i tidningen lyser även upp de bokbord vi deltar i. De berättade att för deras del är färg en ekonomisk fråga, att trycka svartvitt är billigast. Vi tyckte det såg ut som att de verkade trivas i sin svartvita skrud: punkig och minimalistiskt stilig. De sa att de bara trycker en upplaga om 999 exemplar. Då måste de inte registrera sig som mediebolag. Som oregistrerade mindre utgivare undviker de den värsta censuren och även andra måsten från staten. Om tidningen sålde slut var det ju bara att skicka den på tryck igen. De finansieras helt av prenumeranter, lösnummerförsäljning och Patreon-bidrag (de som bidrar via Patreon får tillgång till exklusivt material). Det är alltid brist på pengar, men trots detta betalar de sina skribenter, illustratörer och fotografer. Till skillnad från Brand arbetar merparten av de som skriver i moloko plus som journalister.

Allt efter som började folk droppa av från mötet. Vissa sprang för att ta sista tunnelbanan, andra skulle promenera hem. Det var fredag, men metron stängde likväl klockan 01. Vi i Stockholm har aldrig haft redaktionsmöte en fredagkväll. Framför allt har vi aldrig börjat ett möte kl. 21, inte någon dag i veckan. Vi blev medvetna om den relativt höga medelåldern i vår redaktion jämfört med moloko plus.

En motsägelsefull stad

Dag två tog vi en promenad genom några av sovjethistoriens mest motsägelsefulla tidsepoker. Med moloko plus-medlemmen Dasja som guide åkte vi till området

Shabolovsky, där spår av Sovjetmaktens tidiga, revolutionära anda finns fysiskt bevarade. Här står några av de mest ikoniska exemplen på konstruktivistisk arkitektur, det vill säga den av futurismen och kollektivistiska ideal inspirerade stilen som blomstrade på 1920-talet. Några av Sovjets första och mest ambitiösa kollektivhus uppfördes här.

Textilinstitutets studentboende, till exempel, designades i enlighet med futuristernas framtidsideal. Detta för att att främja vardaglig hygien, effektivitet och kollektivism. De privata sovrummen rymde knappt något annat än studenternas sängar och stängdes ned under dagtid för att luftas. Studenterna åt, pluggade och motionerade tillsammans i en annan del av byggnaden. Vid läggdags passerade alla en sluss där de duschade och bytte om, innan de gick in på sina rum.

Medan vissa av kollektivhusen i området förfaller, har andra på senare år k-märkts och renoverats. De kollektiva utrymmena har i regel gjorts om till större lägenheter, kontor eller butiker. När Textilinstitutets studentboende renoverades för ett par år sedan, slogs de spartanska sovrummen ihop till konventionella lägenheter. Myndigheterna och investerarna är ointresserade av de politiska ideal som präglade husen. Den ryska överklassen betalar hellre enorma summor för lyxiga bostadsrätter i de nyklassicistiska praktbyggen som Josef Stalin lät bygga på 1930-talet. Däremot har den yngre generationen återupptäckt framtidsdrömmarna som gick förlorade mot slutet av 1920-talet. De unga besökare vi

”Bland det mest fascinerande med Moskva är samexistensen av kvarlevor från stadens mest motsägelsefulla historiska händelser. För de flesta förbipasserande går dessa helt obemärkt förbi.”

mötte i stadsdelens avantgardemuseum, som innehåller en samling planritningar, foton och vardagsobjekt från konstruktivismens glansdagar, speglade detta fenomen. Vår guide Dasja gillade museet eftersom de låter henne använda en litet vrå bakom personaltoan som mörkrum för hennes egna kreativa projekt.

Bland det mest fascinerande med Moskva är samexistensen av kvarlevor från stadens mest motsägelsefulla historiska

händelser. För de flesta förbipasserande går dessa helt obemärkt förbi. Under vår vandring tog vi även en avstickare in på Donskoy-kyrkogården. Även där står ett intressant exempel på konstruktivism: Moskvas första krematorium. Bygget från tidigt 1920-tal symboliserade hur man lämnade religiösa förbud mot bland annat kremering bakom sig och gick en upplyst och rationell framtid till mötes. Kremeringsugnarna försågs med inspektionsluckor, som skulle avdramatisera döden inför besökande skolklasser. Senare, under Stalins stora terror på 1930-talet, gick krematoriet på högvarv. Utrensningarnas offer, däribland många som hade bott i våra grannlägenheter i Regeringens hus, fraktades dit natt efter natt efter att de hade skjutits i källaren på hemliga polisens högkvarter. Deras aska grävdes ner i en massgrav, som idag endast uppmärksammas med en modest liten tavla.

Vi lyckades inte hitta futuristpoeten Majakovskijs urna, som lades till vila på kyrkogården efter hans självmord 1930. I stället fann vi en annan historisk figur: Generalmajor Vasilij Blochin. Blochin var hemliga polisens chefsbödel. Med egna händer sköt han ihjäl tiotusentals människor, antagligen fler än någon annan person i världshistorien. Idag ligger han bredvid sin fru, i en grav prydd med plastblommor: bara ett sten-

kast från massgraven som innehåller ett flertal av hans offer. Även han tog sitt liv.

Metron

Moskvas tunnelbana är en av världens största, och antagligen, den mäktigaste. Vägen ner i underjorden leder genom enorma stålportar som skulle slå igen vid atomkriget. De äldsta stationerna, i centrala Moskva, är som vardagsrum under marken. Med kristallkronor i taket och revolutionär mytologi på väggarna är det en märklig blandning av borgerlig och kommunistisk estetik. Familjeporträtten av Karl Marx, Friedrich Engels och Vladimir Lenin, arbetarklassen och bönderna är ständigt närvarande i form av statyer, mosaiker och valvmålningar. Vi fotade dem och de stirrade tillbaka på oss. Det var en underlig känsla för oss, men för en Moskvabo vardagligt och opolitiskt.

Stalins kommunistiska tempel lånar från det klassiskt grekiska men den antika pelarens växtmotiv är utbytt mot stjärnan och råget. I den stalinistiska mytologin går det att finna en rad idealtyper i form av statyer och bilder som man möter om och om igen, även i metron. Vetenskapsmannen, partisanen, ingenjören, studenten, atleten, piloten, modern, gruvarbetaren och många fler.

**”Stalins
kommunistiska
tempel
lånar från
det klassiskt
grekiska
men den
antika pelarens
växtmotiv
är utbytt
mot stjärnan
och råget.”**

Idag är de snarast religiösa ikoner i den här underjordiska kyrkan: rör vid bondflickans tupp för att lösa dina ekonomiska problem eller klappa gränssoldatens hund för att lyckas med studierna.

Men vissa saker är som överallt i världen: kvinnorna kör varken tåget eller städmaskinen. De städar rulltrappan för hand med trasor när de glider upp och ner mellan pendlarna. Städerskan finns inte med bland bronsstatyerna föreställande sovjetmytologins hjältar.

Punkspelning

På kvällen mötte vi upp moloko plus-medlemmen Sofiko som tog med oss på sin kompis punkspelning. Vi följde henne till en gränd där små hus med fronter av korrugerad plåt trängdes. Det fanns gott om både äkta graffiti och låtsasgraffiti, alltså hipa publoggor. Hon berättade att de som brukade hänga i området var "punkare och hipsters". Vi noterade att det även var fallet i kön in till spelningen. En och annan anarkist kunde man även finna.

I folkvimlet trängdes också ordningsvakter med sina stora nävar inkörda under sina bälten för att visa vem som var boss. Även snutarna i det området var särskilt jobbiga berättade Sofiko. De hade därför planer på att hitta ett nytt ställe för spelningarna. Hon pekade mot krogen mitt emot spellokalen och berättade att om man var smart gick man inte dit. Det fanns nämligen övervakningskameror där med live stream till snuthuset.

Vi betalade entrén med kontanter och blev stämplade med en punkspelningskass stämpel som går bort från huden efter fem minuters moshsvett. I det dimmiga röda ljuset i lokalen såg vi en annan

redaktionsmedlem sittandes i en av de nedslitna sammetssofforna. Glad och lite nervös berättade han att han skulle spela med sitt stonerrockband Total Rejects. Han ville gärna att vi skulle lyssna.

Det var en engagerad publik, hård mosh och samma tuffa tuffingar längst bak i rummet med armarna i kors som på vilken spelning som helst. Ett av punkbanden som spelade var från Kazakstan: Nazarbajev terror machine. De hade mexikanska brottarmasker på sig och såg lite ut som det svenska könspunkbandet Mascara Snakes, vårdkärningarna som gjort fantastiskt obehagliga masker av vuxenblöjor. Som intro till första låten läste dom upp en text från ett papper och rev det i bitar. Det var en motståndslåt mot den korrupta presidenten Nursultan Nazarbajev. Vi tyckte dom var balla, det var en häftig show. Dasja från moloko suckade. De är ett gäng ryssar som inte ens pratar kazakiska och översätter sina texter på Google translate, berättade hon. Vi köpte deras merch ändå. Sen fick vi återigen snabba oss för att hinna med tunnelbanan innan 01. På tåget hem hade några av oss ringande öron. På väggarna satt reklam för filmen *Kalashnikov*.

"Hon pekade mot krogen mitt emot spellokalen och berättade att om man var smart gick man inte dit. Det fanns nämligen övervakningskameror där med live stream till snuthuset."

Mannens dag

Vi vaknade upp till Fäderneslandsförsvararens dag. Från början var detta Röda arméns dag, efter massrekryteringen till Röda armén, och firandet riktade sig till alla arméns soldater inklusive kvinnorna. Men som Aleksijevitjs

boktitel
*Kriget har
inget kvinnligt
ansikte vittnar
om firas den idag
framförallt som
mannens dag.*

Resesällskapets enda man, Volodya, förärades med en mannens dag-bakelse som efterliknade en köttkonserv som militärerna åt i fält.

Det regnade småspik. Hela stan var full med soldater i regncapes i blå kamouflagge, som inte direkt ingav någon respekt. Nästan alla ingångar till Röda torget var avstängda, men vi hade siktet inställt på mausoleet och gav oss inte: vi ville se Lenin! Vi hade firandet av mannens dag och regnet att tacka för den förvånansvärt korta kön till mausoleet. Vi skämdes lite över att vi anarkister så gärna ville titta på Lenin – vi vågade knappt berätta för våra ryska vänner. När vi till slut erkände avrådde Dasja och Vanja oss från att ställa oss i den timplånga kön. De sa att de själva aldrig skulle komma på tanken, det var ju en pensionärsaktivitet?!

Vi gick igenom metalldetektorn och följde Kremles murar: samma murar som står i lågor i moloko plus logga. Vi halkade upp för den röda mattan, som mådde lite kasst av allt snöslask. Volodya drog snabbt igenom reglerna: "Stå inte stilla, prata inte, skratta inte". Var vi redo för detta? Att vända i dörren var inget alternativ, nu befann vi oss i mausoleet. Militärer med pälsmössor och prydliga militärkläder var utposterade längs

manegen. En av dom hyschade åt ett fnittrigt sällskap bakom oss. Det vilade en djupt mystisk och orolig stämning över platsen.

Som Black Lodge i Twin Peaks. En plats mellan liv och död, eller kanske bortom? Var det den konstiga tystnaden? Den dunkla byggnaden eller det underliga röda skenet som bidrog till detta?

En av flera anledningar med att bevara Lenins kvarlevor var att man i framtiden, när man uppnått det kommunistiska samhället, skulle återuppliva Lenin. Under tiden skulle den tekniska utvecklingen ha kommit så långt att man kunde väcka de döda till liv. Platsen triggade vår fantasi och alla konspirationsteorier vi hört om var Lenins kropp egentligen tagit vägen. Låg han ens kvar i glasmontern, eller såg vi en replika? Det var lätt att tro precis det. Lenin såg ut som en rislampa, upplyst inifrån. När vi som bäst flummade ut i tankar på alla dessa stora frågor blev vi utschasade av en vakt. Vi var tillbaka ute på Röda torget

"Volodya drog snabbt igenom reglerna: 'Stå inte stilla, prata inte, skratta inte.' Var vi redo för detta?"

där Kreml-muren sträckte sig bakom mausoleet. På den satt det plaketter med namn på de avlidna sovjeterna vars aska vilade i urnor inuti muren. De viktigaste fanns avbildade i form av byster och stod på rad framför muren. Under parterna på Röda torget, när alla dessa var vid liv, stod de tillsammans med Stalin ovanpå Leninmausoleet. De andra satt på marmorläktarna bredvid. Likt faraonen som blir mumifierad och begravd med sina skatter, mat och slavar mumi-

fierades Lenin med forskare, politiker och vetenskapsmän bakom sig. Hela barnfamiljer stod på kö för att fota. Alla skulle ta en selfie med bysten av Stalin! På kvällen avrundades "mannens dag" med maffiga fyrverkerier. Dessa såg vi från första parkett, från trapphuset på 10:e våningen i Regeringens hus. Om någon vecka skulle även kvinnodagen firas, internationella kvinnodagen. Vita i moloko plus berättade att de inte ens fick demonstrationstillstånd beviljat för kvinnomarschen. Men så har det inte alltid varit, dagen instiftades 1910 på initiativ av den tyska kommunisten Clara Zetkin, vars namn vi hade sett på Kreml-muren tidigare under dagen.

Sankt Petersburg

Julia och Roxy tog sig vidare med tåget till Sankt Petersburg där de träffade Vita från moloko plus.

Dagen började med att vi möttes upp i närheten av domstolen där förhandling skulle ske i det så kallade Nätverks-fallet. Ett antal antifascister och anarkister hade åtalats för terroristbrott och extremism i samband med presidentvalet och fotbolls-VM 2018. Några av dem hade redan blivit dömda till uppemot 18 års fängelse. Nätverks-fallet hade vi följt redan en vecka innan resan då internationell media började rapportera om det. Vita skulle dit för att rapportera för moloko plus. Vi gick tillsammans för att ställa oss i den långa kön utanför domstolen. Vi köade med aktivister, tidningar och tv-team. Alla utanför lokalen hoppades på en plats inne i rättssalen. Enligt lag är rättegångarna öppna för alla och de som är först på plats ska få komma in. Men detta verkade inte gälla denna dag, polisen hade en lista som de läste högt från. Det visade sig att det enbart var utvald statlig media plus de åtalades familjemedlemmar som fick komma in. Vita berättade att det är ett lagbrott att inte släppa in alla under en rättegång, men att det inte fanns något vi kunde göra åt det. Förbi oss och in genom dörrarna till rättssalen passerade pappan till en av de åtalade. När dörrarna slog igen bakom honom lämnade vi uppgivet platsen.

Vi tog oss vidare från rättegången till det anarkafeministiska kontorskollektivet Evas revben, i ett vackert hus i närheten av centrum. Där möttes vi av tre andra aktivister som bjöd oss på kaffe

och visade oss runt i den stora lokalen. Skrivbord och kontorsstolar delade plats med stora kuddar och mjuka mattor. På väggarna hängde konst, framförallt fittkonst i olika former och färger. På en vägg hängde teckningar av konstnären Julia Tsvetkova. Evas revben har en stödkampanj för henne då Tsvetkova sitter i husarrest åtalad för att ha spridit queerpropaganda samt för pornografibrott. För att stödja kan man bland annat köpa konst och hantverk som hon gjort under husarresten. När vi såg teckningarna kunde vi inte låta bli att fnissa åt det absurda i att de klassas som porr. Men skrattet satte sig i halsen när vi fick höra om hur höga böterna är samt att polisen inte ens låter henne gå till en läkare trots sin hjärtsjukdom.

Dagen avslutades på Eremitaget där vi gick runt i timmar och tittade på impressionistisk konst. I ett av Eremitagets byggnader, Vinterpalatset, som tidigare var tsarens vinterbostad gick vi förundrade genom salar med mörkröda sammetsväggar, guldbeklädda tapeter och storslagna kristallkronor i taket. Det var genom dessa rum bolsjevikerna sprang när de stormade vinterpalatset och avsatte den provisoriska regeringen 1917. När vi sen stod på det vidsträckta torget och blickade upp mot Vinterpalatset kanske vi till och med såg dörren som revolutionärerna tog sig in i.

Det var som turister vi gick genom Eremitagets dörrar som för 100 år sedan ledde framåt i historien. Det är också som handlingsförlamade turister vi står utanför de låsta dörrarna till rättssalen i dagens Ryssland. Under loppet av en dag har vi rest bakåt i tiden till ett samhälle i progressiv omvandling och åter tillbaka i tiden till

en repressiv nutid. När vi geografiskt reser tillbaka till Sverige undrar vi hur vi bäst solidariserar oss med Rysslands anarkistiska rörelse. Hur kommer deras framtid se ut? Vilket samhälle kommer de dömda anarkisterna och feministerna i husarrest ut till?

Roxy är arkitekt och medlem i Brands bildredaktion.

Evelina är med i bildredaktionen, om dagarna fastighetsskötare och om nätterna konstnär.

Marjo är med i bildredaktionen, gör animerad film och bor i kollektivhus.

Volodya Vagner är lite allt möjligt, inklusive journalist och guide, med det postsocialistiska Eurasien som specialområde.

Julia är medlem i Brands redaktion, har tidigare sysslat med politisk performance men de senaste åren mest nördat ner sig i historia och feministisk organisering.

moloko plus i Stockholm

Text:

Jekatarina "Katja" Aleksandrova
Pjotr Torkanovskij
Vitalia "Vita" Tjiknajeva
Pavel "Pasja" Nikulin

Bara ungefär en vecka efter Branddelegationen hade kommit hem från Moskva, fick vi besök av våra kamrater ur moloko plus. Det här är deras intryck av vårt arbete, Sverige, och Stockholms-femisternas 8:e mars.

Jekatarina "Katja" Aleksandrova

Första gången jag var i Sverige var 2017. Då snattade jag saltkar från gatukök, rev tvålar för att tvätta mina kläder, klappade svarta får som stod vid färjeläget, och använde internet via lokala simkort för att streama musik tills streamingsajten blockade mig för att jag var "utanför min region". Jag minns att jag brände mig i den kalla skandinaviska solen.

Den resan handlade om stenar, skogar och floder. Den här om staden, dess psykogeografiska landskap, vår gemensamma *dérive*.

Efter en flygresor i ansiktsmask, var det första stället vi kom till lägenheten där vi skulle bo. Utanför fanns en gammal judisk kyrkogård, inuti lägenheten stod ett gammalt piano med en Jesusfigur täckt i rosa glitter ovanpå. Vi hittade fotoboken *The Male Nude*, som vi sen bläddrade igenom vid middagen. På en promenad gick vi av en slump förbi en lokal vars reklamskylt lovade "Tarot fortunetelling". Av någon anledning förekom även ordet ISIS på skylten.

Några andra nyckelord som utgör legenden om min personliga Stockholms-skildring är följande: Tunnelbanan. Protestantiska kyrkor. Smala trappor. Systembolaget. Bokaffärer. Lyktstolpar täckta av klistermärken. Vegancafeer. Dimmiga takterrasser. Antikvariat med billiga vinylskivor. Svanar. Massvis med hundar.

Under den separatistiska 8:e mars demonstrationen skanderade Vita och jag att vi skulle ta natten tillbaka. Eller vi gjorde i alla fall vårt bästa att härma de svenska slagorden, medan de flöt ihop med dussintals röster. Vi tog tillbaka staden, staden som i själva verket aldrig tillhört oss. Det kändes lite bittert att tänka på att hemma i Moskva är varken nätterna eller dagarna våra. Jag kan inte ens föreställa mig möjligheten att marschera Tverskajagatan ner och ropa revolutionära slagord. Vita sade att hon

var förvånad över att man inte ens var tvungen och maskera sig för polisen efter demon, när man sen dyker ner i närmaste tunnelbanestation.

Jag kände en liknande blandning av förvåning och bitterhet på Kafe 44 när vi var på Brands releasefest för numret *Queer-faran*. På en rosa affisch stod det "No racism, no homophobia, no discussion." Jag såg vackra, öppensinnade människor, som kände sig bekväma i sina liv bortom binära könsnormer. Jag undrar om deras värld är densamma utanför anarkistkafeerna och bokaffärerna? Jag undrar om deras stad, parkerna på kvällarna och tunnelbanestationerna efter midnatt, verkligen är säkra för dem? Jag vill tro det. Jag vill tro att det en dag inte kommer vara något jag kommer att fundera över, varken i denna stad eller någon annan.

Brands kontor var en bekräftelse på att vara öppensinnad inte var något man straffas för här: en hel våning i ett kontorshus i centrala Stockholm delas av olika vänstermedier. Hallen var i marmor och hissen antik. De tränges inte i någon källare. Jag fastnade särskilt för hörnet i ett av rummen, där en stor matta låg med en stor krukväxt med vattenkanna bredvid, mattan såg ut som om den hade tagits från någon vägg i sovjet. Vi hängde och pratade med medlemmarna ur Brandredaktionen, och delade inte bara erfarenheter utan även mat. Pjotr hade tagit med sig lite traditionell äppelkaka, och Brandgänget bjöd på chokladkaka och kakao. Jag gillar det här med utbyten, och att dela mat. Jag gillade våra nya kompisar: blyga, livliga, lugna, modiga, med visa blickar och säregen accent. Jag tyckte om att bläddra genom de gulnade sidorna av gamla Brand ur arkivet, samla på sig flygblad och klistermärken och känna igen författares namn i bokhyllorna. Kropotkin fanns med där. Jag tyckte om att skrika utanför sömniga svenskers fönster, och att korsa gatan vid rött tillsammans med alla andra i demonstrationståget. Jag tyckte om att prata. Men ännu mer tyckte jag om att lyssna.

Jag fick med mig några souvenirer: några polaroidbilder, en svensk osthyvel och en snöglob jag köpte för fem kronor. Om jag sneglar genom den kan jag se hela stan upp och ner, som ett tarotkort.

Katja gick med i moloko plus februari 2019, och medverkade i det senaste numret om patriarkatet. Hon skriver, redigerar och jobbar med digital content. Hon pluggar även till journalist, håller på lära sig franska, och utforskar queer konst och marginaliserade gemenskaper.

Pjotr Torkanovskij

På releasefesten för Brands nya nummer på Kafé 44 spelades latino hiphop (tydligt rätt poppis i Sverige). På dansgolvet såg vi några "snubbar från Rostov-na-Donu," som Vita och jag skämtade i hemlighet: unga svenska killar som såg ut som fotbollssupportrar från södra Ryssland. Stilen de körde är i Ryssland mest förknippat med såna som attackerar aktivister, jagar HTBQ-demonstranter och stör politiska manifestationer.* ryska anarkister – meet svenska adidas-vänstern! /Brandredaktionen

I Stockholm finns det massvis med snus och snusrelaterade ställen överallt; inte långt från stället vi bodde på såg vi flera lyxiga coworking caféer med namn som "Snus, kaffe och böcker". I Ryssland är snus framförallt populärt bland skolungdomar och migrantarbetare från centralasien som kommer till Ryssland för att tjäna pengar åt sina släktingar där hemma. De har ofta dåligt betalda jobb som fastighetsskötare, varubud eller på byggarbetsplatser. Jag är inte ens säker på om snus är lagligt i Ryssland, där är det en slags gatudrog som fattiga använder. Den har låg kvalitet och omnämns ofta med spice och syntetisk cannabis. Staten försöker aktivt motverka distributionen.

På SAC huset där Brand har sitt kontor, förklarade man för oss hur Arbetarens servers skyddas från polistillslag av särskilda pressfrihetslagstiftning. Det är rätt imponerande hur mycket den svenska

staten tolererar eller till och med ger bidrag till anarkistiska projekt som Brand och Cyklopen (vilket är en fantastisk plats i sig själv). I moloko plus är vi glada om staten inte lägger märke till oss. Kanske är det något slags post-sovjetisk arv, från tiden när den mest radikala politiska hållningen var att vara opolitisk. I Ryssland finns fortfarande en sorts allmän kulturell utmattning vad gäller politisk kamp, den sortens mattighet som växer ur hopplöshet. Människor som delar vår politiska hållning skulle aldrig vara i maktposition, för att få vara beslutsfattande krävs det att du byter planhalva. Utifrån den här bakgrunden är det väldigt konstigt för oss att höra att de initiativ som vi tycker är viktiga som folkkök, oberoende media, bostad och stöd till migrantarbetare, också kan vara en viktig fråga för dom med makten.

En annan aspekt jag tycker är intressant med de svenska anarkisterna som vi träffade är att de har väldigt bestämda åsikter kring en rad frågor vilka man i Ryssland diskuterar mer öppet. Den anarkistiska rörelsen i Ryssland är mer mångfacetterad och splittrad, kanske för splittrad. Det saknas konsensus runt en flera frågor och ibland saknas till och med dialog. Å ena sidan är det dåligt, för

det gör att det blir svårt att artikulera tydliga gemensamma politiska krav. Å andra sidan är det inte så viktigt eftersom anarkister i Ryssland aldrig skulle få för sig att forma något politiskt parti eller ingå i någon koalition med andra vänsterpolitiska krafter. På det sättet är ryska anarkister mer som grekiska. Mina vänner där har berättat att i den grekiska anarkiströrelsen anses man inte vara en "sann anarkist" om man deltar i demonstrationer organiserade av kommunister eller andra socialister, eftersom man som anarkist både ska göra motstånd och kritisera både vänster- och högerpolitiska positioner. Jag tror att det kan vara bra att reflektera över ens egna utgångspunkter och synsätt eftersom det kan leda till nya emancipatoriska möjligheter. Jag uppskattar verkligen våra svenska kamraters intresse för Ryssland och våra diskussioner, vilka utifrån min syn är revolutionära i sig själva.

Pjotr är journalist och forskare. Inom moloko plus ansvarar han för redigering och korrigerering. Vid sidan av moloko plus jobbar han även akademiskt inom socialvetenskap och filosofi, med särskilt fokus på postanarkism, etik och objektorienterad ontologi.

Vitalia "Vita" Tjikhajeva

Det här var första gången jag var i Sverige. Utifrån de artiklar jag läst om landet, trodde jag att jag skulle landa i en värld av ny socialism. Där alla var lyckliga och ojämlikhet inte ens existerade som begrepp. Men allt var visst inte så perfekt. Landet visade sig vara som vilket annat land som helst med sina egna problem.

Utifrån en rysk feminists blick har kvinnors kamp i Sverige lett till feminismens seger. Men i praktiken fortsätter kampen även där.

Vår resa sammanföll med firandet av den internationella kvinnodagen. Det var imponerande för oss att uppleva eftersom vi fick chansen att se hur demonstrationer är organiserade i Sverige, vad som lyfts och polisens reaktioner på det som händer.

Demonstrationen utgick från stadens centrum. Flera olika flaggor syntes i demonstrationståget, från den röda med porträtt av Lenin till den gula med den kurdiska ledaren Öcalan. Från scenen höll aktivister tal om genusfrågor, och olika feministiska grupper stod runt podiet med merch och flygblad. Till och med Trotskistfeministerna var med, som även har en avdelning i Ryssland.

Efter samlingen marscherade tusentals människor genom stadens centrum. Kommunister, kurdiska kvinnor, intersektionella feminister och HBTQ+-rörelsen gick i ett och samma tåg utan att titta snett på varandra. Alla marscherade, sjöng, ropade slagord och dansade i en välorganiserad kolumn. Längs med fanns det folk i rosa västar. Som stockholmarna förklarade för oss var detta feministiska aktivister som skulle skydda demon från störningar. Men vi såg faktiskt aldrig några provokatörer. De som passerade vår marsch log. Ingen skrek de för oss i Ryssland så vanliga skällsorden.

Medan vi gick förklarade Roxy ur Brand-redaktionen vilka problem som fanns kvar hos dem: samma vanliga våld i nära relationer och trakasserier. Det finns jurer, men inte tillräckligt många, och det är inte alltid lätt att få stöd. Staten klarar inte heller att stötta kvinnor i våldsamma relationer förrän de blir riktigt illa misshandlade.

I Sverige behöver man inte få tillstånd från kommunen för att organisera något offentligt evenemang. Det är bara att samlas. När de går till polisen för att berätta om sina planer handlar det om att få skydd, eller om att trafiken ska ledas om.

På kvällen fortsatte festen, men då separatistiskt. Några kvinnliga Brand-medlemmar tog mig och Katja med sig till ett litet torg, där en tuff tjej ropade genom megafon: "Alla jävla CIS-män, stick härifrån!" De svenska kvinnorna tog fram bengaler. Plötsligt stod vi där, 300 kvinnor och ickebinära med bengaler, en sen kväll i centrala Stockholm. Det kändes som att vi skulle ta över stan. Och på nåt sätt gjorde vi det. Alla gick på gatan och skrek att natten var vår. Det var hela tiden nya paroller, allihopa på svenska, så Katja och jag kunde bara vara med och peppa genom att ropa och klappa. Men plötsligt hörde vi ordet "Re-vo-lu-tion!", och kände instinktivt att polisen skulle vara på oss med batonger direkt, i samma anda som ryska kravallpolisen. Men de svenska tjejerna bara skrek högre och högre, och snuten dök aldrig upp.

På andra sidan gatan gick det en tjej i svarta jeans, luvtröja och bomberjacka. Då och då tog hon fram en walkie talkie. En civare, tydligen. Hon höll väl koll på ifall nazister skulle dyka upp, eller liknande.

När det var runt 300 meter kvar till demons slutpunkt tog alla varandra i arm och stormade vrålande framåt. Jag tänkte på hur demon i Sankt Petersburg hade förbjudits detta år och det enda som tilläts var enpersons-manifestationer.

Vita gick med i moloko plus för två år sedan. Hon sköter sociala medier, bidrar med texter och fixar annat när det behövs. Hon har jobbat som journalist i drygt två år och bevakar bland annat rättsliga frågor, sociala rörelser och ekonomi. Hon är även intresserad av data-journalistik och pluggar till journalist. Vita är med i den anarkafeministiska aktivistgruppen AnFem, i Sankt Petersburg.

Pavel "Pasja" Nikulin

Första gången jag var i Sverige var under ett par dagar 2014. Jag hade åkt till Malmö för att träffa några bekanta som hade flytt dit från Ryssland, och fick uppleva en gigantisk demonstration. Ett gäng nazister hade några dagar tidigare nästan slagit ihjäl en kille vid namn Showan, vilket hade fått hela stan att koka över och kräva att de skyldiga skulle straffas.

Jag har blivit påmind om denna resa många gånger sedan dess. Som när ryska snutar tittat i mitt pass, sett stämpeln, och med den för ryska ordningsmaktens typiska homofoba flin frågat ifall det var sant att det fanns bögar överallt i Sverige? Till svar brukade jag mest tiga generat. Jag visste inte riktigt hur jag skulle svara på frågan.

En ny sak jag numera vet om Sverige är att det finns Pressbyrån överallt. Där kan man köpa färskt kaffe, veganska kanelbullar och tidningar. Tidningar, eller rättare sagt, medier, var huvudfokuset för min senaste Sverigeresa. Tillsammans med mina kollegor ur moloko plus åkte vi till Stockholm för att dela med oss av våra erfarenheter med redaktionen bakom Brand, som givits ut sedan 1898.

När jag först fick veta att vår redaktion skulle få möjligheten att ha ett utbyte med Sveriges (Nordens? Europas? Världens?) äldsta anarkistiska tidning, tänkte jag att vårt första samtal skulle gå ungefär så här:

”Vi i moloko plus har jobbat med det här oberoende mediaprojektet de senaste fem åren.”

”Ok, vi har gjort det i 122 år.”

Och sedan en awkward paus.

Men det blev faktiskt helt annorlunda. Det visade sig att våra två projekt, trots dess väldigt olika förutsättningar, faktiskt hade mycket gemensamt, i alla fall mer än vad jag har gemensamt med någon Moskvapolis som stirrar på den svenska stämpeln i mitt pass. Under den knappa veckan vi spenderade i Stockholm diskuterade vi medier, politiskt tryck, hur man skaffar sig lojala läsare, hur man samlar in pengar, samt komplexa etiska krockar som förr eller senare dyker upp när man sysslar med någonting som är på gränsen mellan politik, publicistik och journalistik.

Den här texten är tänkt att vara personlig, så jag tänker nämna känslorna som uppstod i samtalen med våra svenska kamrater: avund, beundran, intresse och respekt.

Anledningen till att jag känner avund är att Brand har sitt eget space i ett av de bästa områdena i Stockholm, att de har en massa folk som vill skriva för dem och massvis med ställen som är beredda att välkomna och hjälpa Brand med sina evenemang. Till skillnad från i Ryssland riskerar de inte att polisen gör razzia och beslagtar hela upplagan.

Min beundran grundar sig i det faktum att jag för första gången på så nära håll har sett ett kollektivt projekt som är mer än bara en sammanslutning av deltagare. Deras tidning, som jag förstår det, har ingen bestämd redaktion med chefredaktör, utan allt bygger på motivation och entusiasm.

Intresse känner jag för de som producerar tidningen, deras vardag och personliga åsikter, som möjliggör att investera sitt arbete i ett projekt som är äldre än de själva utan någon rädsla för framtiden.

Och slutligen känner jag respekt inför det faktum att de som är aktiva i dagens Brand inte bara verkade vara hängivna och motiverade, utan även varma och

vänliga personer. För någon vars erfarenhet av att kommunicera med kollegor har formats av den mycket giftiga kontexten som är den professionella sfären i Ryssland, känns det minst sagt viktigt.

Pasja har varit med i moloko plus sedan projektet drogs igång 2015. Han sysslar med allt, inklusive skrivande, redigering och försäljning. Han har jobbat som reporter sedan 2008, med fokus på bland annat politisk aktivism, våld, minoriteter, radikalism, extremism och terrorism.

Ett utbyte över språkliga och kulturella gränser medför alltid överraskningar, missförstånd, inspiration och intresse. Vad framtiden håller är oviss, men när det var dags för moloko plus delegation att resa hem tog vi inte farväl, utan sa ”do svidanija” – ”tills vi ses igen!”

Tio år av eurokris

Från Grexit till Brexit – 2010-talet var inte direkt lysande för liberaler som vill ”leva i Europa”

I år fyller den europeiska unionen sjuttio år. Den första versionen var en ganska beskedlig tullunion, den så kallade kol- och stålunionen. När den lanserades var medlemsländerna sex till antalet. 1992 övergick unionen i dess moderna form i och med det så kallade Maastrichtfördraget.

Runt millennieskiftet togs nästa steg. Plötsligt ville maktmän och -kvinnor att vi i Europa skulle ha en gemensam valuta. Hur de fick den här idén ungefär samtidigt kan man förstås spekulera i, men klart är i alla fall att en liten grupp väldigt stora företag lobbade för den. De tyckte inte att Europas kraftigt avreglerade inre marknad räckte för att säkerställa unionens internationella konkurrens. Kampanjen visade på unionens utökade ambitioner. Nu skulle Europa konkurrera: Inte Tyskland eller Frankrike eller Estland.

Men den gemensamma valuta som infördes innebar inte ett inrättande av en ekonomi som kan motsvara den i till exempel USA. De elva länder som till att börja med införde euron fick visserligen en gemensam valuta, men inte någon gemensam ekonomi. Länderna har fortfarande egna pensioner, skatter och budgetar.

Euroländerna gav däremot bort sin rätt att trycka nya sedlar till den europeiska centralbanken. Om ett euroland hamnar i ekonomiska svårigheter är chansen därför liten att banken – som traditionellt vid en kris – centralt devalverar valutan för att sätta fart på exporterna bara för att rädda, säg, den estniska ekonomin.

Men 2009 visar det sig att ekonomin i flera av medlemsländerna är rejält svajig. Värst är det i Grekland, där den sittande högerregeringen har

mörkat sitt budgetunderskott för att tillåtas gå med i Eurosamarbetet. Statsskulden utgör redan vid krisens början över hundra procent av BNP.

Privata europeiska banker, framförallt i Tyskland, har då under en tid placerat pengar i grekiska statsobligationer. De får en viss ränta i utbyte, som ska motsvara den risk de tar genom att låna ut pengarna.

När staten Grekland visar sig vara mindre solid än bankerna hoppats faller placeringen mildt sagt inte så väl ut. De privata bankerna riskerar nu att göra stora förluster. Kanske riskerar de till och med konkurser. De måste förstås räddas.

Problemet är att EU:s egna fördrag förbjuder ett EU-land att låna ut pengar till ett annat. National-ekonomen Mats Persson har beskrivit det som sen händer såhär: "Är den politiska viljan tillräckligt stark går det att hitta ett kryphål i vilket juridiskt avtal som helst."

Och det gör man: det som tidigare ansetts omöjligt, olagligt, blir till slut fullt genomförbart. EU börjar låna ut pengar så att EU:s sorgebarn, de svårast krisande länderna, inte ska riskera att inte kunna betala bankerna.

Det talas på den här tiden om räddningspaket och att hjälpa Grekland, men det stämmer dåligt. Vad Grekland erbjuds är lån med en beskedlig ränta och längre löptid än de lån man redan har. Ett lån för att betala tillbaka ett lån alltså.

Det är katastrofal ekonomisk politik för de krisande länderna. Bankerna har alltså i slutändan tjänat pengar på att "ta risken" vid en placering, utan att faktiskt ta någon risk när det kommer till kritan. De euroländer som inte drabbats lika hårt av krisen får i sin tur rädda sina privata banker och samtidigt tjäna en hacka.

Vem får betala? Grekerna.

I alla fall är det grekerna som får betala till en början. Men krisen gör också något med unionen: den exponerar de intentioner som så länge maskerats som enighet, samarbete, fred.

Alla som lånar ut pengar till Grekland vill ha någonting i utbyte. Alla de sjutton länder som

"Men krisen gör också något med unionen: den exponerar de intentioner som så länge maskerats som enighet, samarbete, fred."

deltar i utlåningen ställer sina egna krav på den grekiska regeringen, utöver räntan. Vittnesmål från förhandlingarna tyder på att det snarare är en fråga om utpressning än någon förhandling. Hur hårt kan vi klämma åt grekerna utan att de spricker och väljer konkurs framför sparpaket?

Förutom att det grekiska folket betalar med avskaffade pensioner, sänkta minimilöner, och neddragningar – i flera fall rena avvecklingar – av allt offentligt tvingas den grekiska staten också sälja allt som går att sälja. Allt från badstränder till myndigheters kontorsbyggnader reas ut till privatägda spekulanter, i vissa fall med privata kopplingar till de politiker och tjänstemän som förhandlar med Grekland. Det är en total utförsäljning, och precis som det brukar vara vid en sådan är priserna låga. Europeiska statsöverhuvuden föreslår halvt på skämt att man ska köpa både paradisen Korfu och världsarvet Akropolis. Det går nästan så långt.

2012 tilldelas den europeiska unionen Nobels fredspris. Unionen har "bidragit till fred och försoning, demokrati och mänskliga rättigheter". Priset är närmast ett hån mot de länder vars offentliga sektor slaktats av påtvingade åtstramningspaket.

Det är länder som har malts ned av rena vinstinressen. Från privata företag, men också från andra nationalstater. Även under hotet om en

grekisk konkurs – som skulle innebära stora förluster för franska och tyska banker, och kanske svårigheter för hela eurozonen – är det ingen i samarbetsprojektet EU som säger ”Vi kanske skulle hjälpa de krisande utan att själva tjäna på det? Vi kanske bara skulle samarbeta?”

Eurokrisen exponerar, för den som är uppmärksam, den europeiska unionen precis på det vis som kritiker alltid har påstått att den är. En union av giriga clowner som förmås sitta vid samma bord bara för att det ger dem möjlighet att nå varandras fickor.

Den betydelse som den europeiska krisen har för den europeiska fascismens återväxt kan inte heller överdrivas. Nedskärningarna släpper åter fram francister i Spanien, skakar liv i en italiensk fascism som många trodde var slutgiltigt hängd i fötterna, placerar världens just nu största fascistiska parti inom armlängds avstånd från regeringsmakt i Sverige.

Det är nästan övertydligt symboliskt när grekiska Gyllene gryning tar plats i Europaparlamentet 2014.

Ett öppet nazistiskt parti, grundat i den europeiska demokratins vagga, tar plats i vad som skulle vara själva antitesen till nazismen. Samarbete mot protektionism. Krig istället för fred. Europeisk union mot vår egen mörka historia.

Eurokrisen blev en kris för EU:s självbild. Elva av eurozonens länder gick till följd av situationen igenom regeringsskiften. I många av länderna, inte minst de hårdast drabbade som Italien, Spanien och Grekland, pågår de regeringskriser som utlöstes av krisen fortfarande.

Den så kallade flyktingkrisen 2015 förstärker bilden ytterligare. När människor på flykt försöker ta sig till Europa i större antal än någonsin tidigare är färgen redan avflagnad på EU som samarbetsprojekt.

Trots att Tysklands förbundskansler Angela Merkel tillsammans med Sveriges Stefan Löfven högtidligt uppmanar till fortsatt samarbete inom EU: nu måste alla hjälpas åt! Så slutar det ändå, igen, med att varje land hoppas att någon annan ska betala.

”Det är en total utförsäljning, och precis som det brukar vara vid en sådan är priserna låga. Europeiska statsöverhuvuden föreslår halvt på skämt att man ska köpa både paradisön Korfu och världsarvet Akropolis.”

Och återigen blir det de så kallade krisländerna i södra Europa, där de flyende människorna förväntas söka asyl. De länder som drabbats hårdast av åtstramning och som fortfarande betalar av på de lån de tvingats ta för att rädda andra länders banker blir också de länder, när den europeiska solidariteten inte visar sig räcka till, som blir ansvariga för fångläger, för att stoppa båtar och för att rensa sina stränder från drunknade.

Flyktingkrisen blir i kombination med en nedmonterad välfärd också till en rasistisk kris. I Storbritannien får den sitt ultimata uttryck när landet 2016 röstar ja till att lämna unionen, men resultatet beror inte bara på motvilja mot Merkels förslag om att alla ska hjälpas åt att ta emot asylsökande. Britterna hade också insett att EU inte var ett samarbete som kom unionens befolkning till gagn. Samarbetet har ju konsekvent visat sig premiera banker och företagsledare på bekostnad av just vanligt folk.

Svenska Dagbladets konservativa krönikör Rolf Gustavsson konstaterar i slutet av mars att EU plågats av återkommande kriser under hela

tiotalet. Eurokrisen 2008, flyktingkrisen 2015 och till slut Brexit 2016. ”Ingen av dessa kriser har EU lyckats övervinna. De har i stället lagrats ovanpå varandra”, konstaterar han.

Den ena krisen bygger på den förra.

Frågan är om den kris som EU och världen nu är på väg in i blir tillräckligt allvarlig för att unionens svar ska bli något annat än rädda sig den som kan – och bankerna.

Tor Gasslander är journalist.

**”En union
av giriga clowner
som förmås sitta
vid samma bord
bara för att det
ger dem möjlighet
att nå varandras
fickor.”**

ORDLISTA

Våg

I samma vågor stiger vi och stiger vi inte; det är vi och det är inte vi.

– Herakleitos,

Fragment B 41 a. (ca. 500 f.v.t)

Europa

Du älskar Aristoteles,
men du hatar greker.

Du älskar att räkna,
men du hatar araber.

Du älskar Stigbjørns dikter,
men du hatar samer.

Du älskar att pynta balkongen,
men du hatar dina grannar.

Du älskar handklovar, men du hatar sex.

Europa, vad ska komma efter dig?

Inte undra på att Ötzi hade magsår.

– Athena Farrokhzad,

”Brev till Europa”, ur *I rörelse* (2019)

Kontinuitet

In our tradition, the beginning is both that which gives birth to something and that which commands its history. But this origin cannot be dated or chronologically situated: it is a force that continues to act in the present, just as infancy, according to psychoanalysis, determines the mental activity of the adult, or like how the big bang, which, according to astrophysicists, gave birth to the Universe, continues expanding even today. The example typifying this method would be the transformation of the animal into the human (anthropogenesis), that is, an event that we imagine necessarily must have taken place, but has not finished once and for all: man is always becoming human, and thus also remains inhuman, animal.

– Giorgio Agamben,

”Thought is the courage of hopelessness: an interview with philosopher Giorgio Agamben”, *Verso Blog* (2014)

Kamp II

Jag har ingen sympati för de förtryckta som förtryckta. Jag intresserar mig bara den stund de revolterar. Om de förtryckta inte revolterar, bryr jag mig inte om deras förtryck. Låt de förtryckta ha sitt förtryck, om de uthärdar det. Sådana får missionärer ägna sig åt.

– Mario Tronti (2007)

Framtid I

Oh when there's no future

How can there be sin

We're the flowers

In the dustbin

We're the poison

In your human machine

We're the future

Your future

– Sex Pistols,

God Save the Queen (1977)

Konjunktur

Jag kissar i ett hål ner på rälsen. Jag har enorma känslor, de är för stora att bära på.

Jag längtar till

åtta år har gått

åtta år utan att skriva

åtta år utan att knulla med någon

då ska jag smörja in hela ansiktet med

syra, lägga mig i solen, strunta i spf,

födvas på nytt

– Tone Schunnesson,

Tripprapporter (2016)

Cykel I

Back in the days when I was a teenager

Before I had status and before

I had a pager

You could find the Abstract listening

to hip hop

My pops used to say, it reminded him

of be-bop

I said, Well daddy don't you know

that things go in cycles

Way that Bobby Brown is just amping

like Michael

– A Tribe Called Quest,

Excursions (1991)

10-tal I

A grim world record was broken in the middle of this decade. Displacement of people by war and persecution reached a historic high in 2015, with 24 people forced to flee each minute, according to the UN Refugee Agency. One in every 113 people globally was thought to be either an asylum-seeker, internally displaced or a refugee.

– Anoosh Chakelian, “R is for Refugee crisis: A decade of displacement”, *New Statesman* (2019)

Tid

Hollowed out and calculated, won and lost without being lived, this time is no longer that of gods and signs, labours and days, calendars and confessions. Like some spiteful evil genius, it henceforth seems to be pulling the strings of the social bond. It is the market measure of everything, starting with human activity reduced to a mere ‘temporal shell’. Yet economic time remains distinct from mechanical time with its clocks, psychological time with its duration, and political time with its revolutions and restorations. Perhaps history is simply a bridge spanning these unconnected, incommensurable temporalities.

– Daniel Bensaïd,

Marx for Our Times (1995)

Kamp I

Tidningspressarna

fortsätter med sina lögner,

men vad gör det

när det finns ett gemensamt bröst för jorden...

när landet fortfarande befinner sig i strejk...

när nationen och tidpunkten

är den rätta...

när människan står upprätt,

när människan...

människan!...

Allt annat är tystnad.

– Carlos Álvarez, ”Strejkerna fortsätter”, ur *ord som piskor* (1964)

ORDLISTA

Framtid II

Åsidosatta i programmen
vi kom alltid sist
Det är ingen lätt väg, men vi ska dit
För vi är bra folk, förtjänar bra skit
Vi hoppar hinder och vi ligger i
Länge leve livet, länge leve vi
– Ison & Fille, *Länge leve vi* (2014)

Identitetspolitik

1977 was a historical turning point. First of all, it was a crisis for mass movements, which can be traced back to the civil rights movement — the New Left of the 1960s and black nationalism that came after that. These mass mobilizations and organizations ran up against their own strategic limits, they were confronted with state repression, and so their dynamism was declining. At the same time, there was what Stuart Hall called a “crisis of hegemony,” in which the coordinates of American politics were being totally rearranged — and the same process was happening in Europe — in which the economic crises of the 1970s had led to a total reorganization of the workplace, trade unions were on the defensive, and mass movements were decomposing. And so part of what happened in this period is that the language of identity and fighting against racism got individualized and attached to the individual advancement of a rising black political class and economic elites who were once excluded from the center of American society by racism, but now had a passageway to entry.

I think in the current moment, we lack a political language that can shift from division to solidarity, and that’s something that was a major question for the anti-racist movements from the ’50s to the ’70s, and that’s what the Combahee River Collective was writing about. We don’t have a language about collective struggles that take on issues of racism and can incorporate cross-racial movements. So I think part of the reason that this individualistic kind of identity politics comes up so much on the left among activists who really do want to build movements that challenge the social structure is because we’ve lost that language that came with mass movements, which could allow us to think of the ways to build that solidarity.
– Asad Haider, “How Identity Politics Has Divided the Left: An Interview With Asad Haider”, *The Intercept* (2018)

10-tal II

Hittills har börsresan också varit smart och osedvanligt bekväm. Men framför allt lönsam. En hundralapp investerad på Stockholmsbörsen har inräknat återinvesterade utdelningar ökat till tre. Kurstillväxten har varit 8 procent per år och totalavkastning 12 procent enligt SIXRX-indexet. Det är långt bättre än korta statspapper som i minusräntevärlden gett noll eller statsobligationer som avkastat 3 procent per år. Det är en överavkastning som är väl över vad placerarna historiskt har fått och teoretiskt kan kräva för att aktier är mer riskabla. Stockholmsbörsen har även gått dubbelt så bra som guld och en svensk bostadsrätt och slagit alla viktiga valutor. Och av alla stora metallråvaror är det bara katalysatormetallen palladium som har utvecklats bättre.
Nej, aktier är det som gällt under 2010-talet.
– Mikael Vilenius, ”Stor genomgång: ny succébörs runt hörnet”, *Dagens Industri* (2019)

20-tal

Med bra bolag, rimliga värderingar och tre likheter med tidigare vinnardecenner är mycket på plats för att 2020-talet ska bli ännu ett riktigt bra decennium för Stockholmsbörsen.
– Mikael Vilenius, ”Stor genomgång: ny succébörs runt hörnet”, *Dagens Industri* (2019)

Skuld

Den oändliga fodringsägaren, den oändliga krediten, har ersatt de mobila och ändliga skuldblocken. Det finns alltid en monoteism vid despotismens horisont: skulden blir en existensskuld hos själva subjekten. Det kommer en tid då fordringsägaren ännu inte lånar ut medan den skuldsatte oupphörligen betalar tillbaka, ty att betala tillbaka är ett måste, men att låna ut är ett val – som i Lewis Carrols sång, den långa sången om oändlig skuld:
”En skuld kan krävas utan kval
Men innan man ett lån befast
Har man sitt eget fria val
om den tid som passar bäst!”
– Gilles Deleuze och Félix Guattari, *Anti-Oidipus* (1972)

Socialism

Socialismen är ingenting annat än ett krav på att marknadsordningen (eller katalaxin, som jag gärna kallar den för att undvika förväxling med en egentlig ekonomi) borde göras till en ekonomi i den egentliga bemärkelsen, där en gemensam bedömningsskala bestämmer vilka behov som ska eller inte ska tillfredsställas.
– Friedrich Hayek, *Konkurrens som upptäckandeprocedur* [tysk. *Der Wettbewerb als Entdeckungsverfahren*], 1968

Cykel II

No more kids are innocent
We will get fooled again
Only faces ever change
The song remains the same
Was it ever worth it
Causing all the fuss
You know, I believed in them
Don’t you believe in us
Where are they now
Where are they now
Where are they, six years on and they’ve all gone
Now it’s all turned sour
Where are they now
– Cock Sparrer, *Where Are They Now* (1982)

Kamp III

Their rising all at once was as the sound
Of thunder heard remote
– John Milton, *Paradise Lost* (1667)

Klassen emot samhället

53 år senare har Mario Trontis
klasskampsbibel *Arbetare och kapital*
äntligen översatts från italienska.
Med hjälp av den undersöker
Viktor Mauritz vart klasskampen
är på väg vid 2020-talets början.

”Låt oss lämna de små modellerna åt de stora improvisatorerna. Låt oss lämna de intrikata men blinda analyserna åt pedanterna. Vi är intresserade av allt som har kraft att växa och utvecklas”. I introduktionen till *Arbetare och kapital* [ital. *Operai e capitale*] från 1966 gör den italienska operaismens urfader Mario Tronti en tydlig avsiktsförklaring. Den ekar av en skäggig tänkare som i sin tur inspirerat honom: Filosoferna har bara tolkat världen på en rad olika sätt, men det gäller att *förändra* den.^[1]

Att ställa Lenin på huvudet

Det kan tyckas märkligt att Trontis mångordiga, spretiga och till stora delar tröglästa bok plötsligt gavs ut på engelska 2019, 53 år senare. Samtidigt bestod Trontis egen metod i att plocka godbitar

ur Marx och Lenin och omtolka dem för sin egen tid. Han kallade det för att ”ta Lenin till England”. Till det kapitalistiska centrum Marx analyser utgick ifrån, i stället för den ekonomiskt lägre utvecklade periferi Lenin själv verkade i. På så sätt kunde han använda deras arbeten för att säga något om de italienska industrierna under rekordåren på 60-talet. Kan det finnas ett liknande värde i att ta Tronti till den globaliserade, postmoderna kapitalismen?

Kärnan i *Arbetare och kapital* består i att kombinera en närläsning av Marx kritik av den politiska ekonomin med erfarenheter av arbetarkamp utanför, och delvis emot, den etablerade arbetarrörelsen. I Italien blossade sådana kamper upp i stor skala redan i början av

1960-talet, till skillnad från i Sverige där de tog fart på allvar med gruvstrejken i Malmfälten 1969 och sedan fortsatte under 1970-talet.^[2]

Tronti försökte förstå hur detta kom sig. Man kan säga att han, som var medlem i kommunistpartiet och skolad i leninismen, ställde Lenin på huvudet. I stället för att som Lenin utgå från en analys av kapitalet för att hitta den svagaste punkten att angripa, utgick han i stället från en analys av arbetarklassen för att hitta den starkaste punkten att attackera ifrån.

Tronti poängterade att arbetare blir till arbetare genom att de tvingas sälja sin arbetskraft på arbetsmarknaden för att kunna leva. När de gör det kliver de in

---

Operaism: Den politiska strömning i Italien på 1960-talet som Tronti var en förgrundsgestalt för och som denna text handlar om.

i en kapitalistisk produktionsprocess som del av kapitalet, det Marx kallade variabelt kapital. Men lönearbetet – det variabla kapitalet *in action* – är också det som skapar mervärde, det vill säga själva källan till kapitalackumuleringen. Detta, menade Tronti, är också källan till arbetarklassens makt. Eftersom arbetarklassen både befinner sig inom kapitalet och samtidigt är dess producent har den alltid en viss autonomi och en styrkeposition: om den slutar arbeta går kapitalet under.

Kapitalistklassen är extern i förhållande till kapitalet, den befinner sig aldrig inne i produktionsprocessen. Kapitalisterna måste därför alltid se till att genom annan samhällelig makt – politisk, kulturell, polisiär – disciplinera arbetarklassen till att ständigt återvända till lönearbetet. Endast på så vis kan kapitalisterna upprätthålla produktionen, och därigenom kapitalackumuleringen. Arbetarklassens grundläggande intresse blir därför att sluta lönearbeta – att sluta vara arbetare. Den är enligt Tronti inte först och främst en klass i samhället, utan en klass *emot* samhället: "den som bär på verkligt hat har verkligen förstått". Arbetarnas alienation från arbetet är inte ett problem, som många kritiker av kapitalismen menar, utan själva grunden för klasskampen.

Denna dynamik gör enligt Tronti att arbetarnas kamp ständigt tvingar kapitalet till nya anpassningar och att kampen ständigt återkommer. Arbetarkampen kan förstås som en slags motor i kapitalets utveckling, som ger förändringar i hur produktionen av kapital organiseras. Men också som ett förebud om ett slutgiltigt vägrande, där arbetarklassen genom att sluta producera kapital upphäver det rådande klassamhället.

Häri ligger grunden för Trontis analys av varför arbetarkampen kom att flytta ut ur arbetarrörelsen. Kapitalistklassen hade genom efterkrigstidens kompromisser lyckats inordna arbetarrörelsen i den kapitalistiska samhällsordningen och rentav gjort den till kapitalismens förvaltare. Detta såg Tronti som en logisk konsekvens av kapitalismens historiska utveckling, där allt större delar av samhället successivt inlemmas i kapitalets processer. Han lanserade begreppet "den sociala fabriken" för att beskriva den utveckling han tyckte sig ana:

hela samhällslivet skulle komma att anta fabriken karaktär. Den institutionaliserade arbetarrörelsen blev den sociala fabriken förmån. Arbetarrevolterna utanför och emot arbetarrörelsen var enligt Tronti det första tecknet på detta nya steg i utvecklingen. Klassen hade "mognat politiskt" till den punkt att den lämnade sina professionaliserade ledare bakom sig. I nästa steg gällde det därför för kapitalisterna att inordna även själva arbetarklassen i samhällsordningen. Eller för arbetarklassen att störta den.

50 år av nederlag

"Detta försök att integrera arbetarklassen i systemet är det som kan leda till en avgörande reaktion – att den bryter med systemet och för klasskampen till dess högsta nivå. Utvecklingen når en punkt där kapitalismen finner sig själv i ett sådant nödläge; om det ögonblicket får passera så har kapitalet vunnit för en lång period."

Att läsa dessa meningar ur *Arbetare och kapital* idag kan kännas tungt – kapitalet vann onekligen för en lång period. Den nya vågen av arbetarkamp runt 1968 följdes av oljekris och stagflationskris under 1970-talet, som slog undan de ekonomiska benen för efterkrigstidens välfärdsbygge. Drastiska reformer på global nivå och intensiv klasskamp ovanifrån ändrade spelreglerna för både arbetare och kapital i grunden under 1980-talet.

Det vi idag kallar nyliberalism, postmodernism eller något annat, kan vi med Trontis hjälp förstå som ett framgångsrikt inordnande av arbetarklassen i det kapitalistiska systemet. Delvis har det skett genom attacker som undergrävt industriarbetarklassens styrkeposition. Industriproduktionen har till stor del automatiserats och outsourcats till länder där arbetskraft är mycket billigare. Klasskampen har flyttats ut från produktionen, där arbetarklassen som vi sett har en styrkeposition, till globaliserade marknader där det i stället är kapitalisterna som har övertaget.

Globalisering, produktion och reproduktion

Tronti skrev *Arbetare och kapital* under 1960-talet, en gyllene epok för antikoloniala kamper. Kina, Kuba och Vietnam ansågs av många visa vägen ut ur kapitalismen. Tronti själv var mycket skeptisk

"Arbetarkampen kan förstås som en slags motor i kapitalets utveckling, som ger förändringar i hur produktionen av kapital organiseras."

till sådana idéer och raljerade om maolister som "inte kan skilja papperstigerens huvud från dess svans". På ett sätt fick han rätt, de nationella befrielseprojekten blev knappast något brott med kapitalismen. Men samtidigt kan vi med hjälp av hans teorier också förstå den ekonomiska och politiska globaliseringen under slutet av 1900-talet som en anpassning till en globalisering underifrån.

De antikoloniala rörelserna befriade länder från kolonial imperialism. Men ståthållare och ockupationsarméer ersattes med handelsavtal, utländska direktinvesteringar, skuldsättning och militära gråzoner. Ur spillrorna av de gamla imperierna reste sig en ännu mer sammanhängande global kapitalism, det Trontis gamle lärjunge Antonio Negri i ett gemensamt arbete med amerikanen Michael Hardt kom att kalla Imperiet.

Den globala kapitalismen innebär inte att allt blir likadant överallt. Den fungerar genom att koppla samman men också dela upp produktion och reproduktion, med snabba flöden mellan olika avdelningar på olika platser. Mellan dem råder stora skillnader och gränserna bevakas noga. Fattig landsbygdsbefolkning runt om i världen drivs in i särskilda ekonomiska zoner där de blir en snabbt växande industriarbetarklass.

Industriarbetare i högproduktiva länder görs arbetslösa genom outsourcing och automatisering, och får i stället ägna sig

åt nya former av kognitivt, emotionellt och socialt arbete i tjänstesektorn.

De alltmer militariserade gränsregimerna sträcker sig ut till alla delar av samhället. Migranter drivs samtidigt från fattiga länder till rika. Där blir de hyperprekära, i praktiken rättslösa, på grund av statens möjlighet att deportera dem. I takt med att kapitalet institutionaliserar detta deportabla skikt på arbetsmarknaden undergrävs också övriga arbetares rättigheter, eftersom det blir mer attraktivt att anställa en arbetare utan rättigheter än en som har. Hårdare repression mot migranter spår bara på denna dynamik ytterligare.

Tillvägagångssätt för att utvinna värde utanför den traditionella varuproduktionen etableras också i stor skala. Utöver äldre former av frantagande, som frantagande av naturresurser genom jordbrukskapitalism eller gruvprojekt, handlar det också om frantagande inom den välfärdssektor som byggdes upp inom staterna som ett svar på arbetarklassens kamp under efterkrigstiden. Inhägnande av det sociala livet på internet och i våra städer möjliggör extraktion av värde ur våra interaktioner, genom algoritmer och datainsamling såväl som genom privatisering av offentliga rum. Varufiering och finansialisering av vår reproduktion, från bo- och konsumtionslån till RUT-avdrag och friskvård, gör hela vår tillvaro till en källa för kapitalackumulering – en social fabrik.

Nyliberalismens 10-talskris

Även denna nya ordning bar dock på inre motsättningar och begränsningar. Arbetarkamp i de nya jätteindustrierna i Asien. Fiaskon för olika "humanitära interventioner" vars syfte var att disciplinera regimer som inte spelade enligt reglerna. Migranterns allt intensivare rörelser över planeten. Finanskrisen 2008–2009. Eskalerande klimatkatastrof. Allt detta och mer därtill har gjort 2010-talet till ett långt interregnum präglad av politiska, ekonomiska och humanitära kriser. Det nyliberala samförståndet har utmanats från både höger och vänster.

Efter den stora vågen av torgockupationer och andra gräsrotsrörelser som 2010–2015 svarade på finanskrisen, kan den

radikala vänstern i Europa och Nordamerika sägas ha gjort en populistisk vändning 2015–2019, parlamentariska initiativ präglade av kaxig retorik attackerade den politiska mitten. Idag är dessa antingen inlemmade i systemet, som Podemos i Spanien, eller besegrade, som Momentum-tendensen inom Labour i Storbritannien. En konservativ hegemoni har i stället etablerats i media och parlament.

Vid en första anblick kan den nya konservatismen te sig som ett brott med globaliseringen, med unionsutträden, handelskrig, rasism och förstärkta gränser. Men den kan också förstås som ett sätt för olika aktörer i konkurrens och konflikt att agera *inom* den globala ordningen. Den redan existerande logiken förstärks snarare än utmanas. Skillnader och gränser kvarstår om än justerade, nya handelsavtal upprättas, den globala produktionen hänger alltså samman.

Konservativ hegemoni och vänsterpopulistiska nederlag innebär inte att arbetarklassen slutar att kämpa. Som Tronti visar oss kvarstår alltid en viss klassautonomi. Det vi ser idag är att denna kamp återigen avancerat förbi de självutnämnda ledarna.

Arbetarklassens återkomst

Om kamperna i Trontis omedelbara kontext åtminstone på ytan leddes av en relativt homogen grupp industriarbetare, kom kamper under de följande årtiondena att i allt högre grad visa på hur heterogen arbetarklassen egentligen är. Kvinnorörelsen, HBTQ-rörelsen, den antirasistiska rörelsen med flera har kunnat flytta fram sina positioner, genom kamper som möjliggjorts i de sprickor som attackerna mot arbetarklassen ändå skapat. Exempelvis potentialen till frigörelse i den "fria individ" som var central i den nyliberala ideologin.

Den stora majoriteten av dessa grupper har förstås alltid hört till arbetarklassen, och arbetarklassen har heller aldrig varit så homogen som chauvinistisk propaganda gjort gällande. Genom framstegen för dessa kamper kunde de också flyttas in i antikapitalistiska rörelser och ge dem en delvis ny karaktär: en intersektionell rörelse, där kamp mot sådant som sexism, rasism, homo- och trans-

"Det vi idag kallar nyliberalism, postmodernism eller något annat, kan vi med Trontis hjälp förstå som ett framgångsrikt inordnande av arbetarklassen i det kapitalistiska systemet."

fobi successivt blir lika självklart som kamp mot kapitalismen.

Från den socialdemokratiska regeringens attacker på Hamnarbetsförbundet och strejkrätten, den allt djupare splittringen inom LO, till öppet krig mellan gräsrotsaktivister och ledningen för Hyresgästföreningen. I Sverige idag är det nästan lika tydligt som i Turin 1962 att arbetarklassens kamp och arbetarrörelsens organisationer är på kollisionskurs. Om socialdemokratin i Sverige var det svenska kapitalets förman vid gruv- och skogsstrejker på 60- och 70-talet, är den idag det internationella kapitalets förman. Den företräder det ständigt, vid förhandlingar om flyktingkvoter såväl som genom attacker mot arbetarkamp vid internationella logistiknoder som Göteborgs hamn.

Den konservativa hegemonin börjar samtidigt leta sig in även i mer radikala sammanhang. "Var är TAN-vänstern?" undrar vita män i facebookgrupper eller på twitter, i pauserna mellan shitposting om arbetsläger och giljotiner. Svaret är att den är överallt: I Rosenbad, i små kommunistpartier, i massmedia och i "alternativmedia". Frågan vi borde

ställa oss är var klasskampsvänstern är. För en klasskamp i någon meningsfull bemärkelse duger det inte att kopiera rasistpartiers retorik och hoppas på genomslag genom likes eller opinionsundersökningar. Som Tronti visar krävs organisering och handling inom produktionen – och idag också inom reproduktionen. Och det krävs att klassen församman i sin mångfald, i stället för att splittras utifrån kön, hudfärg, ursprung, sexuell identitet eller juridisk status. Framgångsrik klasskamp på 2020-talet kan inte vara något annat än queer, feministisk och antirasistisk. Det feministiska kollektivet Laboria Cuboniks artikulerar det i sitt ”xenofeministiska” manifest: ”Det universella måste förstås som generiskt, vilket innebär intersektionellt.” Intersektionaliteten ”skär genom alla partikulariteter”: genom erkännande av våra olikheter kan vi också på allvar förstå våra gemensamma behov och åter komma samman som kämpande klass.

Kampen fortsätter

När reaktionära krafter flyttar fram sina positioner lyfts ett citat ur Marx text om reaktionen i Frankrike på 1850-talet ofta fram. Revolutionen flyttar under jord och kommer att bli starkare på grund av motsägelsefullheter i de reaktionära åtgärderna, ”Bra grävt, gamla mullvad!”. Sånär 170 år senare har vi alltför många historiska exempel på misslyckade revolutioner och politiska nederlag för den sortens optimism. Viruspanik och lågkonjunktur kan visserligen öppna nya politiska möjligheter, men vi vet vilka det är som vanligtvis betalar det högsta priset och vilka det är som blir räddade av staten. Sannolikt behöver vi förbereda oss på att försvara det som försvaras kan.

Samtidigt visar Tronti i *Arbetare och kapital* på en djup sanning i Marx påstående. Arbetarklassens grundläggande position inom kapitalismen, som producent av kapitalet, gör att dess potentiella styrka kvarstår och att den kommer att fortsätta hamna i konflikt med kapitalisterna. Att vägra har samma makt som på Trontis tid, vilket inte minst bevisas av den enorma chock för världsekonomin som orsakats av nedstängd produktion på grund av Covid-19.

De senaste åren har vi på nytt sett en kampväg breda ut sig över världen. Det

handlar om transnationella feministiska generalstrejker som utmanar patriarkat, rasism och kapitalism i dess absolut vidaste bemärkelse, med enorm uppslutning i framförallt Latinamerika och Sydeuropa. Om en global klimatstrejk och massaktioner mot fossilkapitalets infrastruktur. Om arbetarkamp i de internationella logistikjättarnas lager runtom i världen. Om massrörelser från Hong Kong och Libanon till Frankrike och USA som återupptäcker taktiker för kamp på gator och torg. Om en stark rörelse för solidaritet med migranter i skuggan av den rasistiska högerens återkomst, och om allt starkare organisering av migrantarbetare i Europa och Amerika såväl som i Afrika och Asien. [3] I dessa kamper kan vi urskilja stödpunkter som de kommande årens intersektionella klasskamp kan ta avstamp i: internationell solidaritet, social reproduktion, fossila bränslen, offentliga rum i våra städer, och den globaliserade kapitalismens logistiska flöden. Detta behöver, som Tronti påpekade, inte formuleras teoretiskt utan håller redan på att formuleras praktiskt i denna mångfald av kamper.

De kommande åren kommer med all säkerhet att vara politiskt händelserika. Pandemi och kraschad ekonomi gör möjligheterna att spekulera oändliga. Men den kanske viktigaste lärdomen vi kan dra av Tronti idag är att oavsett vilka tolkningar vi och våra fiender gör av världen, kommer vår kamp, i all sin mångfald, att fortsätta förändra den.

Viktor Mauritz är medlem i redaktionskollektivet Brand.

”I dessa kamper kan vi urskilja stödpunkter som de kommande årens intersektionella klasskamp kan ta avstamp från: internationell solidaritet, social reproduktion, fossila bränslen, offentliga rum i våra städer, och den globaliserade kapitalismens logistiska flöden.”

Vidare läsning och lyssning

Mario Tronti,
Workers and Capital (Verso, 2019)

Den Gyllene Horden,
”#3 – Bara den som verkligen hatar
kan verkligen veta”,
www.tidningenbrand.se/podd

Jason E. Smith,
“The Science of Class Hatred”,
www.communemag.com

Sandro Mezzadra & Brett Neilson,
Border as method
(Duke University Press, 2013)

Michael Hardt & Antonio Negri,
“Empire, 20 Years On”
i *New Left Review* #120, 2019

Laboria Cuboniks,
Xenofeminism
– *En politik för alienation*,
www.laboriacuboniks.net/

Apans anatomi,
”Vänstern efter döden”,
www.tidningenbrand.se/podd

---

[1] Karl Marx,
Teser om Feuerbach (1845)

[2] Lyssna på Brands podcast
”Den gyllene horden”

för att fördjupa din kunskap
om den italienska autonoma
rörelsens historia.

Läs ”Fem decennier av klasskamp
utan ombud” i *Brand* #3 2017
för mer om arbetarkamp mot facket
i Sverige under denna tid.

[3] Se till exempel “On May Day,
what is there to celebrate in Africa?”
på www.africaisacountry.org
eller *From Migrant to Worker:
Global Unions and Temporary Labour
Migration in Asia* av Michele Ford
(Cornell University Press, 2019).

”Allt detta
och mer därtill
har gjort
2010-talet
till ett långt
interregnum
präglat
av politiska,
ekonomiska
och humanitära
kriser.”

Den känslosamma ekonomin

Det heter att vi går in i en ekonomisk lågkonjunktur. Liza från Brand skriver om det nyliberala språket och varför det får oss att känna oss maktlösa.

Tjugotalet började turbulent. I skrivande stund står vi inför en kris som på många sätt inte går att jämföra med någon annan. När det här numret av Brand lämnar tryckeriet vet vi kanske mer om vad som har hänt i världen, men redan nu vet vi att vi står inför svåra tider. I dag såg jag att massa personer som arbetade under prekära arbetsvillkor på klädkedjan Weekday fick sparken över sms. Anledningen sades vara coronaviruset covid-19.

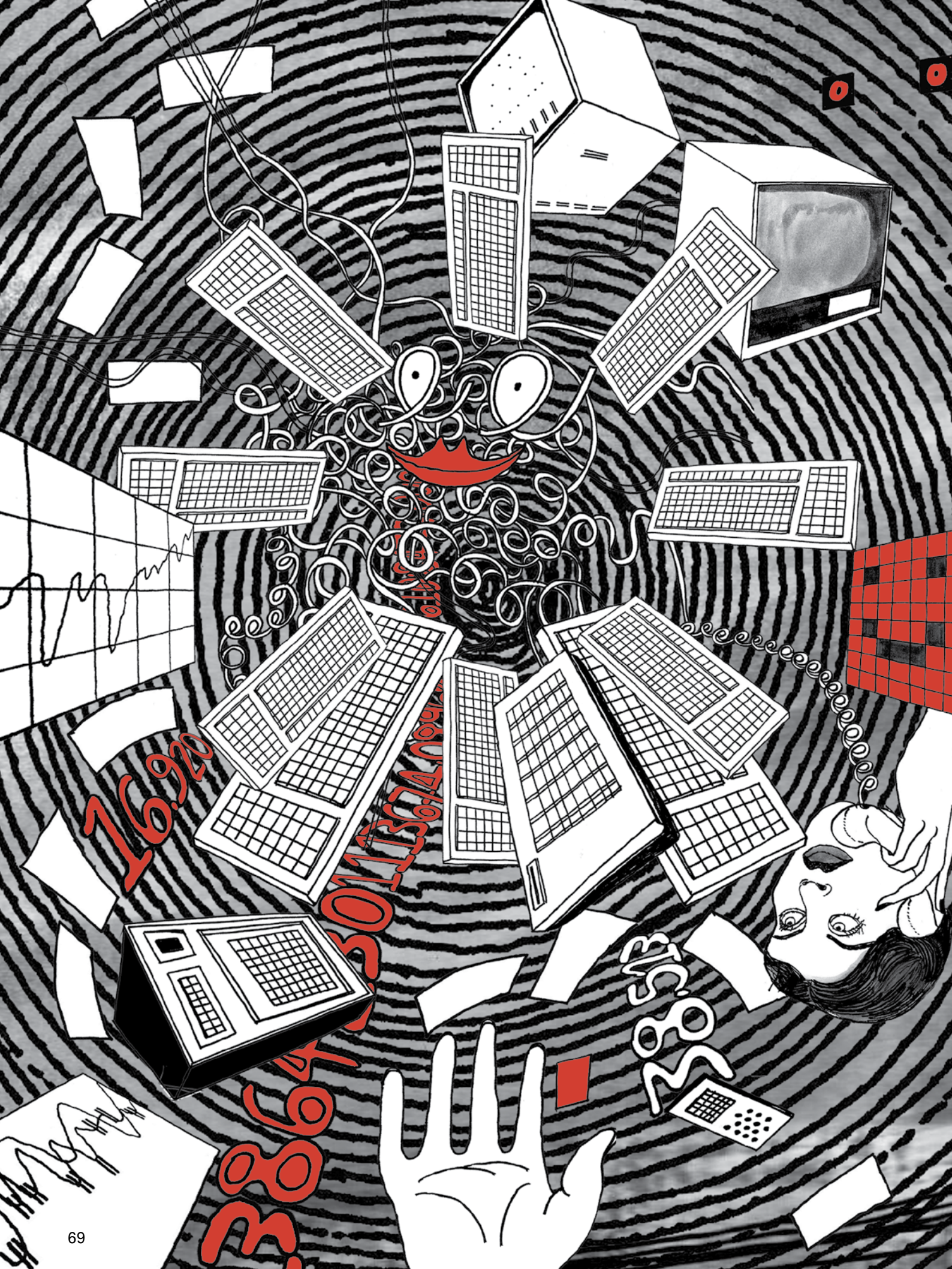
En aktör som var snabb med att dra nytta av virusshotet var arbetsköparorganisationen Svenskt Näringsliv. Redan i början av mars hävdade de att det var helt legitimt att stoppa alla anspråk på lönehöjningar, eftersom viruset riskerade att orsaka en lågkonjunktur. Senare samma månad meddelade facket och arbetsköparorganisationen att avtalsrörelsenskjuts upp. Läget var för extremt.

Läget var för osäkert. Ekonomin måste vara stabil för att några beslut om ekonomin ska tas, sade de.

Det är självklart en exceptionell kris när hela samhällen stänger ner på grund av en pandemi. Men vad vi behöver vara uppmärksamma på nu är hur det talas om ekonomin i allmänhet och om ”konjunkturer” i synnerhet. Med den pågående så kallade lågkonjunkturen riskerar nämligen resultatet av massvis av redan vunna kamper att försvinna.

Trots att kritiken mot kapitalismen har vuxit sig påtagligt starkare under den senare delen av 2010-talet (tack alla klimataktivisterna) och förmågan att föreställa sig en mer självhushållande, solidarisk tillvaro verkar ha blivit mer spridd, är den kris som nu faktiskt tvingar ekonomin som vi känner den på fall något som

verkligen inte känns bra i magen. Kanske känns det då inte rätt att göra uppror.

Kanske är det för att vi inte vet hur livet skulle kunna vara annorlunda.

Tidningen *Flammans* ledarskribent Per Björklund varnade tidigt för de dramatiska analyser som uttrycktes av vissa förståsigpåare under smittspridningens början. Tredje AP-fondens chef Kerstin Hessius och flera borgerliga ledarskribenter slog exempelvis larm om den ekonomiska depression som åtgärder mot smittspridning skulle kunna leda till. Björklund citerade Hessius som i SVT-programmet Agenda hade hävdade att alla de som byggt upp sina företag under deccennier nu skulle förlora sina liv: ”De kommer ta livet av sig. Det är liv mot liv.”, sade hon. Liv mot liv. Hon menar alltså: Att stoppa hjulen från att snurra, att sänka ekonomin, skulle innebära att hoppa magplask rakt in i en lågkonjunktur som alltså skulle gå att jämföra med det lidande och den död som viruset orsakar.

Liksom Per Björklund suckar jag. Han bemötte Hessius argument klokt genom att påpeka att: ”det finns ingenting oundvikligt med det som kommer sen. Det är ingen naturlag att den som blivit arbetslös och inte kan betala hyran måste vräkas från sin bostad”.

Det är sant.

Men varför känns det då så? Varför framstår vårt ekonomiska system som så orubbligt och varför upplever vi reglerna som naturlagar snarare än av jurister påhittade lagar, och varför känns det som vi inte fattar någonting?

Kanske har det med hur vi uppfattar det där med ekonomi att göra.

Sedan 1937 har vi mätt ekonomin i så kallade konjunkturer i Sverige. Det var nämligen 1937 som Konjunkturinstitutet grundades. När myndigheten kommer med en ny rapport om den förväntade ekonomin genererar det ofta rubriker, analyser av ”experter” och nyhetsinslag. Hur mår egentligen Sveriges ekonomi?

”Varför framstår vårt ekonomiska system som så oundvikligt, reglerna som naturlagar, snarare än av juristerna påhittade lagar och varför känns det som vi inte fattar någonting?”

Genom Konjunkturinstitutet lär vi oss vad vi kan förvänta oss av framtiden.

Konjunkturer, lär vi oss, kan nämligen vara bra eller dåliga, de kan vara höga: då hjulen snurrar, folk konsumerar utav bara helskotta, lönerna stiger (mest för de rika) och skatten kommer in till statskassan. De kan också vara låga: människor blir av med jobbet eftersom företagen inte längre är garanterade vinst, folk slutar köpa saker och staten måste betala pengar till de arbetslösa. Det är i alla fall så det brukar beskrivas. Med lågkonjunktur kommer såväl fascism som diverse uppviglande extremvänsterrörelser. Det brukar heta att folket blir missnöjda på grund av lågkonjunkturen – inte på grund av det faktiska avskedandet, fattigdomen eller de vinster som ens tidigare offentligt ägda vårdcentral nu tydligt genererar till riskkapitalisterna som tagit över den.

Vi förutsätter att vi inte kan bestämma över ekonomin. Att prata om ekonomisk demokrati känns helt obegripligt, för ekonomin styr ju

---

Tredje AP-fonden: Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna (AP1, AP2, AP3 och AP4) är en del av det allmänna pensions-systemet. Det vill säga en av fonderna som våra pensionspengar placeras i på börserna.

sig själv. Vi är inte medborgare med bestämmmanderätt, utan kunder som slavar under konjunkturernas cykler och sitter osäkert när det blåser på det korthus vi byggt upp.

Räntesnurror och derivat och våra pensioner på börserna. Vi är alla på samma gång indragna i och utestängda från en ekonomi vi inte riktigt vet om vi vill vara en del av. Och det är på riktigt en fördel för alla som har gjort det till sin livsuppgift att tjäna pengar på diverse omoraliska sätt. De som har lyckats övertyga oss om att ekonomi är samma sak som kapitalism. Och att kapitalismen är ett system som fungerar av sig själv, eftersom det så ofta förväxlas med ekonomin. Men kapitalismen har alltid krävt att den stora starka staten håller den i handen.

De tidiga nyliberalerna, alltså de som först kallade sig för nyliberaler, konstaterade redan under mellankrigstiden att ett kapitalistiskt system kräver statlig inblandning. Det är staten som har i uppdrag att tillgodose oss alla med förhållningssätt till marknaden. Det är staten som måste göra oss till kunder, upprätthålla vår lust och förmåga att konsumera och göra företagen till samhällets guldgossar.

Det var med den insikten i bagaget nyliberalerna i början av 1900-talet började kritisera styrande politiker för att ha låtit nationalstaten kidnappas av den farliga massan. Demokratin hotade såväl stat som kapitalism. Därför behövdes också en metod för att utestänga människor. Låt oss göra ekonomi, hushållandet av våra gemensamma resurser liktydigt med kapitalismen, sade de, ärliga med sin ambition att skapa en nationalstat driven av teknokrater och distanserad från den fruktade folkviljan.

Litteraturvetaren och skribenten Nina Björk har genom sin läsning av en av 1900-talets mest aggressiva nyliberaler Friedrich Hayek (mottagare av Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne år 1974) plockat fram riktiga guldkorn där Hayek, som även ska ha varit Margret Thatchers favoritekonom, pekar ut skillnaden mellan ekonomin och kapitalismen. I en essä från 1968 menar han att kapitalismen inte kan kallas för ekonomi eller ens marknadsekonomi. Till skillnad från kapitalismen planerar och fördelar

vi genom marknadsekonomi nämligen resurser enligt de av folket rangordnade behoven.

Det är planerandet och själva utövandet av ekonomin som så ofta går förlorat när vi enbart pratar om ekonomi som konjunkturer och när vi förstår ekonomin som någonting utanför oss själva. Idén om konjunkturen har blivit en blöt filt över aktivism och rörelser som inte vill röra sig innanför de snäva ramar som nyliberala institutioner som EU och IMF har hittat på.

Det blir en slags naturkraft utanför oss själva. Det blir konjunkturen som styr oss, snarare än vi som styr konjunkturen. Ekonomin får plötsligt känslor som måste tolkas och accepteras. Den är som en oregerlig, hormonstinn och samtidigt curlad tonåring.

Ekonomin blir en förklaringsmodell för att sänka löner, för att ge människor sparken eller, från statligt håll, inte göra investeringar i välfärden. När det är goda tider ska det "sparas i ladorna", säger vår finansminister, för det kanske blir dåliga tider sen. Med det menar hon lägga att lägga skattepengar på hög för att duktigt betala av på statsskulden i väntan på lågkonjunkturen. Men när det är dåliga tider, ja då blir det stödpaket till storföretagen medan arbetarna får sparken från Weekday via sms. Då blir den känslöstinna tonåringen till ekonomi plötsligt smärtsamt verklig, åtminstone för timmisen på Weekday.

Liza Jakobsson är en del av Brands redaktionskollektiv.

Redaktionens poddar:

Apans anatomi

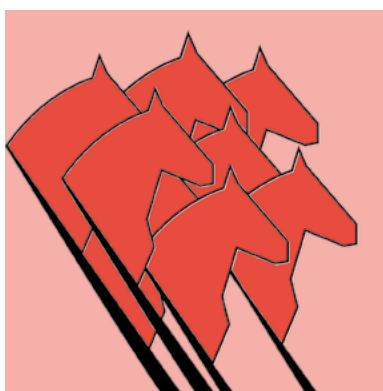

Det är inte apans anatomi som förklarar människans. Det är människans som förklarar apans. Brands ansvarige utgivare Mathias utforskar sociala rörelser och kamper tillsammans med kunniga gäster.

Vad vill du med den här podden?

– Spåra politiska tendenser från framtiden och låta dem kasta sitt ljus på var vi befinner oss nu.

Den gyllene horden

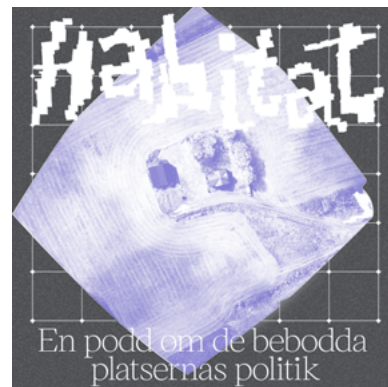

Den gyllene horden är en podd om den italienska autonoma arbetarrörelse eller nya revolutionära vänster som kom att kallas Autonomia. En marxistisk vänster som krävde allt åt alla och ville storma himlen. Podden följer denna rörelses teoretiska utveckling och historia, letar kopplingar till Sverige och intervjuar personer med bakgrund i denna rörelse. Med Mathias, Michele och Tania.

Vad vill ni med den här podden, Michele?

– Vi ställer frågan i varje avsnitt: vad kan vi ta med oss idag från en rörelse som lyckades förena en otroligt skarp analytisk förmåga med en praktik och ett språk som gjorde den tillgänglig för fler än de som hade läst på universitetet? Hur kan vi idag bygga en rörelse som kan förena tung teori med lätta praktiker?

Habitat

En podd om de bebodda platsernas politik av Viktor från Brandkollektivet, som utforskar staden som plats för klasskamp och andra sociala konflikter. Som utforskar historiska, ideologiska och geografiska kontexter, men som också dyker ner i partikulariteter som hjälper till att förstå de större sammanhangen.

Vad vill du med den här podden?

– Ge fördjupning till aktivister som engagerar sig i kampen om staden, men också ge politiska perspektiv till andra som är intresserade av till exempel stadsbyggnad eller bostadspolitik.

Brandpodden

Brandpodden är en fristående del av tidningen Brand. Efter att ha varit vilande sedan 2018 återuppstår Brandpodden i ny skepnad under 2020.

Vad vill ni med den här podden, redaktionen?

– Med ett öppet samtal vill podden analysera det kapitalistiska systemet idag och hur vi kan göra oss av med det.

Röda Kvarn

Brands filmpodd med Miranda och Viktor, där varje avsnitt utgår från en (bra) film och frågar "vad handlar den om egentligen?". Från filmhistoriska klassiker till samtida mästerverk.

Vad vill du med den här podden, Miranda?

– Jag vet inte riktigt, jag gillar typ att kolla på film.

Klimatet eller kampen om tiden

Aktionsgruppen Hedvigs podd om klimatkamp.

Ungdomshälsan

Tidningen Direkt Aktions podd med innehåll kopplat till tidningen, se även www.direktaktion.nu.

Uppgång & Fall

Malmöbaserad podd som kombinerar politisk teori med analyser av populärkultur.

Vänsterkvinnor pratar och trycker på rec

Podden med namnet som förklarar sig självt. En serie avsnitt gjordes hösten 2018 och finns fortfarande tillgängliga, men nya avsnitt har inte spelats in sedan dess.

Andra poddar på tidningenbrand.se

Radio åt alla

Förbundet Allt åt Allas poddflöde. Innehåller poddar om stadskamp, lokalpolitik i Malmö, internationell krigsföring, och mycket annat.

En risig recension av samtidsdebatten

Text: Linda Boodh

Hon bantar inte // inte hon heller för hon har aldrig brytt sig // vem bryr sig // kroppen är det ingen som bryr sig om // alla lovar och hon lovar också // det är ju inget fel på varken en tjock eller ful kropp // och det tycker ingen // men vi måste bara säga det för att ingen ska sluta att inte tycka det är fel att tycka det är rätt // så vi säger det // och så pratar vi inte mer om det // men vi pratar om det // ändå // hela tiden // fast utan orden // som hör till ämnet // så det blir ett samtal om något annat // lite som poesi // med under-och övermening // troper som metaforik // ironi // som tar sig förbi och vidare // spränger // vi tror vi ser // andra saker // genom att inte vara traditionella i bemärkelsen // "berör det inte" // "rör mig inte" // min är mitt // och ni har inget med varken orden eller kroppen eller formen eller normen att göra // det är en illusion // som vi // genom att inte nämna vid namn // lyckas upprätthålla // förminska och förstora samtidigt // liksom felstavad caption // och dubbla snedstreck // som skär förståelsen // mitt itu // och eftersom både kroppen och ämnet liknar elefanter i rummet // som ju är grå och glåmiga // så orkar vi inte veta av dem // för här finns så mycket vacker form redan // långa tråds mala // figursäkra // i rätt färg // som vi hellre ger plats i rummet // bombarderar med frågor // om liv och rum och talan // för här finns det utrymme // eftersom de är underbara – anpassningsbara // så blir det mer plats åt // alla // av en och samma sort // fler ord och fler frågor // och känslor // och speciellt // plats för känslor // med manligt kodade dräkter // upphetsade andedräkter // fyller luftrum efter luftrum // och breder ut sig lagom fräcka lagom komplicerade // komprometterande // förtrogna medhåriga // smekande stensäkra // ord // som gör de omöjliga att motvärja eller kritisera // och elefanter kan de plötsligt stå ut med också // eftersom elefanterna inte längre finns i rummet

// de har gått hem // dessa gråa tråkiga glåmiga // har äntligen avlägsnat sig utan att någon har sagt något // för det är ju just det // om vi inte uttalar orden försvinner problemet // löst eller olöst // står själva kärnfrågan där // detta tomrum som vi således kan greppa tag om // med våra osynlighetsord // och skyffla ut // som vore de Jean Claude själv // och när vi sedan har rensat upp // finns varken problem // elefanter // eller motstånd kvar // så jävla skönt.

Linda är frilansande skribent och litteraturvetare.

Hon driver den ekofeministiska tankesmedjan Ängen (@angen_tanke) och jobbar med det digitala kulturarvet på Stockholms läns museum.

Hinder vi själva lagt dit

Hegemony How-to
Jonathan Matthew-Smucker
AK Press, 2017
Text av Christian Tengblad

Vi som engagerar oss långsiktigt i sociala rörelser är ett ganska segt släkte. Vi håller igång projekt i ur och skur, vi ser många personer gå med och gå ur våra organisationer, samt upplever hur den politiska terrängen förändras på gott och ont. Denna kärna med engagerade medlemmar behöver inte känna hopp om att lyckas för att engagera sig. Kärnan är helt nödvändig för att rörelser ska överleva, men kämpandet mot alla odds kan lätt bli en egen kultur.

Författaren Jonathan Matthew-Smuckers har erfarenheter från bland annat Occupy Wall Street och försöker i boken *Hegemony how-to* (AK Press, 2017) peppa oss till att tänka större. Han visar hur organisationer själva skapar hinder för att växa och bli en politisk kraft med makt att förändra. Han uppmanar oss till att organisera för att vinna, snarare än för att "visa motstånd" eller stärka en intern gemenskap.

Jag vill titta på tre lärdomar från boken som kan vara nyttiga oavsett om du är en gammal räv eller om du är ett ungt lejon som börjat hungra efter förändring. Det är att kombinera det strategiska med det sociala, sedan att vända sig utåt och öppna inkörsportar, och slutligen att använda mainstreamkulturen för att nå ut.

Var strategisk – och social

"Det kändes ofta som att vi samlades för historiskt återskapande av händelser från en svunnen tid som vi önskade inte skulle vara över."

Ovanstående citat beskriver en känsla jag ofta fått på första maj, och på andra demonstrationer. Här är vi igen, gamla gänget. Kul att så många är kvar

fortfarande och jag ser faktiskt flera jag inte känner igen. Nu ska vi bara mingla lite med talen i bakgrunden och sen kan vi bocka av motståndet i den här frågan från listan.

Problemet är inte demonstrationen i sig, utan att ett uttalat syfte saknas och då blir det bara det sociala kvar. På vilket sätt stärker torgmötet på det största torget i stan rörelsen? Om den inte stärks kan det vara bra att kolla på alternativa taktiker.

Det finns många anledningar för människor att engagera sig politiskt. Att förändra saker i samhället är en uppenbar sådan, men inte alltid den enda. Ett identitetssökande eller att hitta ett syfte och en gemenskap i en omänsklig värld kan vara minst lika viktigt. Men där finns också en fallgrop. Många politiska kampanjer stannar vid ett lågt medlemsantal och når aldrig den makt som behövs för att förändra. Poängen är att människor vill känna att det finns en möjlighet till att lyckas innan de börjar lägga tid på en politisk kampanj. Tydligt uttalade strategier är ovanliga, och vi är också ovana vid att förklara hur en demonstration eller aktion kommer att påverka. Ofta nöjer vi oss med att övertyga om att frågan är viktig, och blir besvikna när inte fler dyker upp. Vi kan ha hur många som helst som håller med oss i sak, men verkar aktionerna lönlösa kommer folk inte att komma.

Ett tydligt exempel i boken är en övning där erfarna organisatörer ska övertyga sympatisörer att komma på en demonstration. Förutsättningarna är att sympatisörerna håller med om innehållet, men de är osäkra på nyttan med just denna demonstration. Nästan ingen av organisatörerna lyckades förklara taktiken som en del av en strategi, utan fortsatte försöka berätta om hur himla viktig frågan var.

Ge folk rimliga inkörsportar

".../ att hålla gruppens fokus på periferin istället för centrum; på uppgiften att välkomna nykomlingar, plugga in folk, och förvandla potentiella allierade till aktiva allierade."

I min organisation rekryterade vi inte nya medlemmar målmedvetet. Om någon ändå hörde av sig och var

intresserad, då bjöds de in till ett vanligt medlemsmöte. Det visade sig att få kom på det mötet, och för de som kom blev det oftast första och sista mötet.

För att en rörelse ska kunna börja vinna segrar måste den växa. Kärnan av medlemmar som redan finns har ansvaret att se till att öppna inkörsportar för sympatisörer och skapa en välkomnande kultur. Det gäller att hela tiden aktivera intresserade, men hur? De flesta kärnaktivister tänker att de ska rekrytera någon som liknar dem själva: någon som lägger en stor del eller hela sin fritid på kampanjen. Men för de flesta kommer det inte vara aktuellt: de har för mycket annat i livet för att kunna vara allt-i-allo på heltid. Många kanske inte alls är intresserade av att gå på veckomöten. Andra gillar inte demonstrationens speciella kultur. Väldigt få är bekväma med att gå på ett stormöte som första aktivitet.

Den viktigaste uppgiften för de erfarna medlemmarna är att söka upp sympatisörer och hitta rätt plats åt dem i rörelsen. Se till att ha mejladresser och telefonnummer till folk som är intresserade, till exempel genom namninsamlingar, och ring upp dem. Ta en fika, fråga vad de är intresserade av, vad de skulle kunna tänka sig att göra. Att lägga ett bestämt antal timmar regelbundet kan vara något även upptagna personer kan ta på sig under flera år. Det är vår skyldighet att möta folk där de är och se till att de inte omedelbart bränns ut eller skräms bort av arbetsbördan. Någon vill hålla en loppis till förmån för rörelsen, en annan kan tänka sig att ringa och bjuda in folk till evenemang och en tredje vill vara ambassadör för era frågor på något internetforum.

Här blir det tydligt att det behövs en nedskrivna strategi. Utan en större plan kan det vara svårt att se till att nya medlemmar får uppgifter som är meningsfulla för kampanjens mål.

Håll dig mainstream

"Om den inte utmanas, kan en politisk grupps subkultur bli så utpräglad att den är oförståelig för utomstående – även för utomstående sympatisörer."

En organisation som vill växa måste vara inbjudande. Inbjudningstexter,

flygblad och sociala media-inlägg riktas ofta till en snäv målgrupp: till oss som redan känner till koderna och symbolerna. Till oss som redan hade tänkt att komma. Det måste formuleras ett "vi" som inte bara omfattar de som redan är engagerade, utan så många som möjligt. Occupy-rörelsens 99% är ett tydligt exempel på bredast möjliga vi. Det handlar om att vara mainstream i formen, men utan att det politiska innehållet urvattnas.

Matthew-Smuckers beskriver vänsterorganisationer som desperata singlar. Vi dyker upp på första dejten med hela tyngden av vår politiska analys, lägger allt på bordet och utbrister "Ta mig som jag är!". Men precis som en dejt måste kommunikationen gå åt båda håll. Om man vill uppvakta samhället för att skapa politiska relationer kan det räcka med lite i taget: en aktion eller utspel i en fråga där vi vet att det redan finns beröringspunkter med målgruppen. Sen fråga om deras egna erfarenheter. Sen utifrån det ta nästa steg tillsammans.

Det sker när vi väljer estetik, ord och resonemang utifrån oss själva snarare än i ett försök att nå nya grupper. För att nå bredare argumenterar Matthew-Smuckers för att möta folk där de är: inte förlita sig på individuell rekrytering utan att verka i församlingar, idrottsklubbar och andra sammanhang som redan finns. Vi behöver också börja ta makten över definitioner av populära ord, samt symboler. Att kalla sig för en "front" eller en "aktionsgrupp" fungerar bara som igenkänning för dem som redan är engagerade. Om man i stället använder exempelvis Ortsnamn, positivt laddade ord som "frihet" eller börjar försöka claima symboler med större igenkänning kan det hjälpa till att nå ut.

Ett annat hinder är ordet "aktivist". Det är ett ord som blivit alltmer vanligt. Från att ha omnämnts i svenska tidningar ett par hundra gånger om året under 00-talet finns det nu tusentals omnämningar. Och min upplevelse är att fler också kallar sig för aktivister. Till skillnad från exempel anarkist eller feminist är ordet aktivist innehållslöst, det markerar bara att någon är annorlunda. Det är livsfarligt att göra politiskt engagemang till en speciell personlighetstyp, i stil med fågelskådare. I stället för att utnämna

oss till aktivister ska vi använda alla de roller vi redan har som arbetare, grannar, föräldrar, badhusbesökare eller vad det nu vara månne. Framgångsrika rörelser behöver långt fler än de som kan självidentifiera sig som aktivister.

Från subkultur till maktfaktor

"Om vi i nuläget är en för svag kraft för att vinna, vad kan vi göra idag för att bli lite starkare imorgon, och i övermorgon, ännu lite starkare?"

Sammantaget finns det mycket att fundera på för organisationer och rörelser i *Hegemony how-to*, många hinder för framgång som vi förhållandevis lätt kan röja undan själva. Men allt detta blir bara förberedelser för den stora utmaningen: att konfrontera den rådande ordningen och etablera en ny. Vi kan inte skygga från de svåra frågorna om att ta makten, att kasta oss in i den kampen med kritiken mot hur makten korrumpas i bakhuvudet.

På nästa demonstration hoppas jag att anledningen till att vi samlas är tydlig, att någon frågar efter ditt telefonnummer (helst i politiskt syfte!) och att många av dem som inte kom dit ändå kände sig träffade av budskapet. Vi behöver vässa vår strategi för att skaffa makt nog att göra våra mål till verklighet.

Christian Tengblad har länge varit med i Planka.nu och skriver gärna insändare via Insändarmaskinen.

**I want
to know
what love is
eller
Det kunde
vara du och jag
mot världen,
Bosse**

Text: Per

Illustration: Hanna Habtezion

Efter att jag avslutade mitt planeringssamtal med Arbetsförmedlingens handläggare, Bosse, slogs jag av hur banalt det känns att vara en typisk representant för sin samtid. Det har sedan en tid tillbaka varit populärt att beklaga sig över att unga författare bara skriver om sina Tinderdejter. Det är en reaktion, lika oundviklig som tidvattnet, på det stora genomslag som dejtingappar och andra digitaliserade kontaktverktyg haft på det offentliga samtalet. Många människor upplevde något nytt ungefär samtidigt, vilket gjorde att de ville läsa om andra som upplevt ungefär samma sak. Hursomhelst, jag hade precis avslutat samtalet med min handläggare (Bosse) och det stod klart att vi befann oss mitt i ett digitalt slukhål.

Anledningen till att jag och Bosse träffades var att jag för en tid sedan hade gjort slut med min första långvariga arbetsköpare. Jag hade sålt min arbetskraft förut, men då hade det mer handlat om att jag sålde några timmar på helger och kvällar. Ibland fungerade det bra att ha en arbetsköpare vid sidan av studier och annat som jag kunde fylla min tid med. Men det fanns också perioder då det inte kom några sms och de sporadiska och snålt tilltagna arbetspassen gjorde att jobbet låg som ett passiviserande tyngdtäcke över hela tillvaron. Känslan av att alltid behöva vara tillgänglig, att varken äga

sin tid eller få betalt för den. Den obetalda tillgängligheten. Ett jävla helvete helt enkelt.

Men det blev bättre när jag träffade min första fasta arbetsköpare. Det var ju fortfarande lite stelt att vara så upptagen av en djupt ojämlig relation där jag gjorde allt arbete och arbetsköparen tog nästan hela värdet, men det var stabilt och förutsägbart. Som heltidsarbetande kände jag för första gången att samhället såg mig som en fullvärdig medborgare. Kanske var det där den egentliga attraktionen låg, att jag ville vara den person som andra uppfattade mig som när jag hade fast anställning. Men det är egentligen inte poängen (jag ska inte romantisera gamla ex, var stark nu!). Poängen är att jag hade haft ett arbete och nu hade jag inte det längre. Det var därför Bosse ringde.

Jag hade skapat ett konto på en hemsida där såna som jag, såna som inte har jobb, kan träffa arbetsköpare. Men innan det går så långt att de sätter en i kontakt med arbetsköpare måste man prata med en handläggare. Jag bokade in en dejt och började vänta. När dagen för vårt möte kom satt jag som på nålar. Jag visste inte när han skulle ringa, bara under vilka timmar han möjligtvis kunde ringa, så när telefonen brummade mot bordsskivan satte jag hjärtat i halsgropen.

Det hela började sådär stelt och konstigt som det alltid är när man träffar någon ny. Ingen vågar riktigt ta initiativet och när vi pratade i mun på varandra var vi båda lite för ivriga att låta den andra fortsätta prata att det blev mycket oj förlåt, nå fortsatt du, nej men det var ju jag som avbröt. Fast det var inte helt oangenämt. Min resa in i Arbetsförmedlingens övervakningshelvete såg ut att få en mjukstart.

Vi talade om mig och mitt tidigare jobb. Vi pratade om arbetsmarknaden och om hur meriter ska rapporteras. Och vi pratade om aktivitetsrapporter. Dessa förbannade aktivitetsrapporter måste skyfflas in i redovisningsprogrammen som kol i en masugn. Det var när vi pratade om rapporterna och hur svårt det var att få med alla nyanser när den komplexa verkligheten skulle in i de standardiserade blanketterna som jag på allvar började känna att vi förstod varandra.

Bosse och jag var fast i samma nät, samma tröstlösa försök att få en fientligt inställd tolkningsmaskin att sortera in oss i den bra högen i stället för i den dåliga högen. Därför att de som hamnade i den dåliga högen fick bestraffningar medan de som hamnade i den bra högen fick vara ifred ett litet tag. Det är det enda jag och Bosse hade att se fram emot, var att få vara ifred ett tag. Att få några veckors uppskov från att behöva motivera varför vi ska få finnas, att åtminstone för en tid slippa tänka på hur våra liv varit meriterande. Bosse måste fylla i rapporter, jag måste fylla i rapporter och om datorprogrammet inte gillade rapporterna fick vi straff, Bosse och jag. Vi hade lika lite att säga till om och lika lite handlingsutrymme.

Det är synd om människorna sa Strindberg och det är synd om handläggare och det är synd om oss som blir handlagda. Det är synd om alla som måste sälja sitt liv i åtta timmars stycken. Men Bosse och jag skulle inte behöva ha det så här. Vi borde inte sitta och prata om hur vi ska bete oss för att fylla upp glappet mellan vad som är möjligt att rapportera och mitt liv. Det är ju ändå jag och Bosse det handlar om. Vi ska inte sitta och mata algoritmer, vi ska ju göra stan osäker! Vi är två män i våra bästa år som sitter med neddragna persienner och försöker få ett datorprogram att lämna oss ifred. Det är ju för sorgligt. Vi har liv som måste levas, och det brådskar! Att bli sorterad i rätt hög av en algoritm som bara kan dela ut straff och inte straff, ska det vara nått? Nä du Bosse, nu sätter vi oss i varsin bil och kör tills vi möts. Och när vi möts så flyttar vi in i närmsta hus, oavsett vart det är. För var som helst är bättre än i närheten av den där helvetsmaskin som sorterar oss och vad som helst är bättre än att mata algoritmer med aktivitetsrapporter. Kom igen Bosse, nu drar vi!

Efter att vi pratat lite om aktivitetsrapporterna måste Bosse sluta prata. Det var lång telefonkö, tydligen hade Covid 19 och oljepriserna kraschat börserna så det var många som behövde hitta nya arbetsköpare. Jag satt en stund och funderade över vad jag just varit med om och jag kunde inte riktigt bestämma mig för vem av oss som hade det värst. Att bli mosad av en algoritm är inte kul, men varken Bosse eller jag hade något val. Vi måste hålla algoritmen på gott humör annars fick vi svälta. Jag skulle nog svälta snabbast, men om

inte Bosse skötte sig så att han blev sorterad i rätt hög skulle han sitta i samma sits som jag.

Fan Bosse, det skulle ju kunna vara du och jag! Om det inte vore för det där jävla lönearbetet.

Per söker jobb och drömmer om att vända övervakningsbyråkratin över ända med ofullständiga blanketter och felvända papper i kopian.

Brandtal

Brand
Anarkistisk tidning sedan 1898

Redaktör: Samira Ariadad

Redaktion: Balsam Karam, Kajsa Ekis Ekman, Samira Ariadad, Patrik Gro-nostaj, Tove Holm, Andreas Jonasson, Vidar Egner, Olle Eriksson, Sofia Carlevi, Mathias Wåg, Jonatan Johansson, Valentina Martinez

Medarbetare: Salka Sandén, Nick Dyer-Witthoford, Rasmus Fleischer, Gustav Fridolin, Per Ferm, Osynliga kommittén, Tatjana Markus, Lea Honorine, Eva Boufoon Bygren, Kristoffer Flammarion, Tobias Hübinette

Grafisk form: Jesper Nilsson

Bildredaktör: Matilda Ruta

Foto, illustration: Hanna Gustavsson, Maria Sand, Matilda Ruta, Mattias Elftorp, Olle Söderström, Karin Casimir Lindholm, Fredrik Carlander, Lotta Bjä-lemark, Nina Linde, Lisa Ewald

Omslag: Matilda Ruta

Webb: www.tidningenbrand.se

E-post: info@tidningenbrand.se

Tryck: Norra Skånes Offset AB, 2010

Ansvarig utgivare: Mathias Wåg

Prenumeration:
300 kr för 6 nummer

Box 150 15, 104 65 Stockholm
Plusgiro 478 24 80-0,
Kulturföreningen Brand
ISSN: 0284-9526

Hundratolv år på nacken. Brand är allt en seglivad tidning. Nu är vi tillbaka, i ett nytt format. När Brand startades av Socialdemokratiska partiet 1898 var visionen med tidningen att ha ett forum för att försvara de arbetarkamper som fördes mot de borgerliga attackerna i media. Senare togs den över av Ungsocialisterna och har genom åren passerat olika cykler. Den gavs i perioder ut som veckotidning med som mest 60 000 läsare. När arbetarrörelsen splittrades i en parlamentarisk och en utomparlamentarisk del blev Brand det främsta språkröret för den utomparlamentariska delen. På Brands sidor presenterades olika socialistiska ideologier, som syndikalism, anarkism och marxism. Den diskussionen låg till grund för starten av fackföreningen Sveriges arbetares centralorganisation för hundra år sedan. På kultursidorna fann proletärförfattarna sitt viktigaste forum för att publicera sina första texter.

Brand har sedan slutet på 80-talet husor-gan för en aktiviströrelse, det forum där anarkistiska aktionsgrupper diskuterat och kommunicerat med varandra. Med Internets framväxt och ökade betydelse har behovet av en sådan tidning dock minskat. Aktiviströrelsen har också haft sina begränsningar. Den har varit en renodlad ungdomsrörelse och ofta gått att isolera från vänstern och sociala kamper.

Anarki med ett ansikte. Vår ambition är att förnya Brand. Vi vill ge ut en tidning där vi ger oss in i samhällsdebatten ur ett frihetligt underifrånperspektiv, nära knuten till de sociala kamper som pågår. Brand har en fantastisk historia. Vi vill bidra till den, föra vidare den radikalitet och det engagemang som den burit på i över hundra år, knyta an till traditionen inom den "andra" arbetarrörelsen. Att fortsätta vara en anarkistisk tidning, men en öppen anarkism – där vi fokuserar

mer på innehållet än etiketter, identitet och historiska datum: det viktiga är inte vad skribenter kallar sig utan vad de gör – oavsett om de är aktiva i ett parti, en folkrörelse eller knutna till en viss institution. Anarkism som innehåll är att fokusera på radikal systemkritik, på autonomi och självorganisering, direkt aktion och massolydnad, direkt demokrati, antagonism och inbördes hjälp – eller varför inte på det kulturella planet som en anti- auktoritär uppkäftighet, DIY-anda och fuck-finger åt den institutionaliserade politiken.

G som i Gemenskap. Det löper en röd tråd genom det här första numret av nya Brand. Ett flertal okkupationer har svept över landet, COP15 samlade tiotusentals klimataktivisterna och avtalsrörelsen är i full gång. Dessa politiska frågor har engagerat många och vi i redaktionen har frågat oss vad dessa olika frågor har gemensamt. Artiklarna försöker hitta hur "det gemensamma" uppstår, det gemensamma i den kollektiviteten som uppstår i en stadsdel kring en okkupation eller i klimattedemonstrationerna i Köpenhamn – och hur den kan förloras när huset är borta eller demonstrationen är över. Den röda tråden är att se praktiken och tillblivelsen av allmänningar och gemenskaper, genom olika kollektiva praktiker, oavsett om det är ockuperade rum, offentligt ägda eller privatägda. Vi betraktar de gemensamma allmänningarna i vetenskapen och kulturens gemensamma rum. Rör vi oss bortom det svenska språket kanske vi kan visa denna tråd tydligare: hur den löper via allmänningarna (the commons), det gemensamma (the common) vidare till den Osynliga kommitténs betonande på kommunen (la commune) som gemenskap och Nick Dyer-Witthofords försök att beskriva ett system av allmänningar (commonism). Eller som vi alltid har sagt: Anarki är kommunism! •

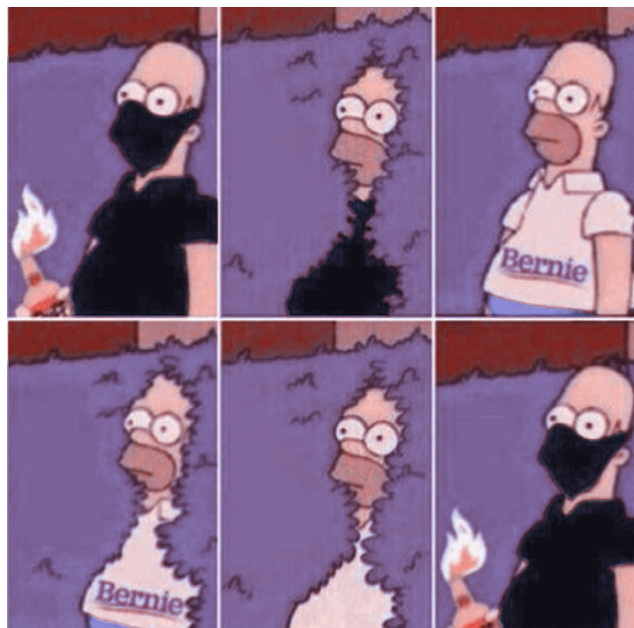

Korsordsfacit

1. Nordisk ungdom	1. Natural cycles
2. Skyttedal	3. Kondom
6. Möda	4. Greekazo
7. IDL	5. Gigwatch
10. Perfect day	8. Skyddsväst
12. Husblattar	9. Yepstr
13. Kärrtorp	11. Zacharias
14. Binddefält	16. Martin
15. Bennet	17. Only
19. EBT	18. Hedda Care
	20. Pira
	21. LUF

Lodrätt:

Vagrätt:

Meme: kampcykel

Nazistiska Nordiska motståndsrörelsen skjuter upp sin planerade march på 1 maj i Uppsala. Vi vet inte när den blir av men vårt mobilisering fortsätter. Håll dig uppdaterad, gå med i kampen och följ oss. Kampen fortsätter!

STOPPA MARSCHEN @ FB

STRIDSFONDEN

Bli månadsgivare du med!

NU KAN DU BLI MÅNADSGIVARE TILL STRIDSFONDEN. FONDEN STÖTTAR EKONOMISKT VID VILDA STREJKER OCH ANNAN SJÄLVSTÄNDIG ARBETARKAMP OCH ORGANISERING. VILL DU HAKA PÅ TÅGET SÅ KAN DU ENKELT TECKNA EN STÅENDE ÖVERFÖRING PÅ VALFRITT BELOPP VIA DIN INTERNETBANK.

CLEARINGNUMMER
9960

KONTONUMMER
4205157656

För mer information: www.stridsfonden.se

DELA MED DIG

Det behövs fler månadsgivare.
Fixa stående överföring till
Ingen Människa Är Illegal Stockholm.

Plusgirokonto: 9960 2604 725438
Plusgiro: 47 25 43-8

Alla bidrag går oavkortat till papperslösa
i form av till exempel hyror och SL-kort.
Nätverket Ingen Människa Är Illegal arbetar praktiskt
med att stödja de människor som fått avslag på
sina asylhandlingar och tvingats gå under jorden.

NÄTVERKET
INGEN
MÄNNISKA ÄR
ILLEGAL

Prenumeration
200 kr för 4 nummer

Swish: 123 472 75 58

Box 6507, 113 83 Stockholm
Plusgiro 478 24 80-0,
Kulturföreningen Brand
ISSN: 0284-9526

Uppge namn och adress
samt e-post i mån av plats

Tidningen Brand

Anarkistisk tidning sedan 1898
2.2020 — Tio år av kamp

Redaktörer för detta nummer

Miranda Cox, Liza Jakobsson,
Viktor Mauritz, Julia Wedberg

Redaktion

Viktoria Andersson, Miranda Cox, Liza Jakobsson,
Matilda Lilja, Viktor Mauritz, Marcus Mohall,
Linn Spross, Julia Wedberg, Mathias Wåg

Medverkande

Jekatatina "Katja" Aleksandrova, Linda Boodh,
Henrik Bromander, Miranda Cox, Rebecka Roxy Engvall,
Tor Gasslander, IMÅI Stockholm, Liza Jakobsson,
Julia Lindblom, Paloma Madrid, Tragret Matcher,
Viktor Mauritz, Evelina Mohei, Pavel "Pasja" Nikulin,
Marjo Palokangas, Kao Seth, Tommy Sundvall,
Christian Tengblad, Vitalia "Vita" Tjiknajeve,
Pjotr Torkanovskij, Volodya Vagner, Julia Wedberg,
Mika Wiborgh, Mathias Wåg

Illustrationer

Kasra Alikhani, Channa Bianca, Rebecca Crompton,
Hanna Habtezion, Aliz Kivelä, Hanna Neikter,
Leodan Rodriguez, Iso Sling

Grafisk form

Maryam Fanni

Layout

Vendela Wetterström

Bildredaktion

Mira Agathe, Roxy Amarone, Oscar Emanuel,
Mika Kastner Johnson, Louise Khadjeh-Nassiri,
Evelina Mohei, Marjo Palokangas,
Oscar Wall, Vendela Wetterström

Omslag

Josefine Forsberg

Ansvarig utgivare

Mathias Wåg

Ekonomi och prenumeration

Jobbjörn Folkesson, Tommy Sundvall

Tryck

Trydells, Laholm 2020

Stort tack till

Tor Gasslander och Rebecka Göransdotter
för korrekturläsning

www.tidningenbrand.se
info@tidningenbrand.se
bildbildred@tidningenbrand.se

B POSTTIDNING
BRAND, BOX 6507
113 83 STOCKHOLM

